Кәрбәлаји Шаһин Фазил

Ше'рләр

АЛЛАҺ ЕШГИ, ПЕЈҒӘМБӘР МӘҺӘББӘТИ, ИМАМ СЕВКИСИ

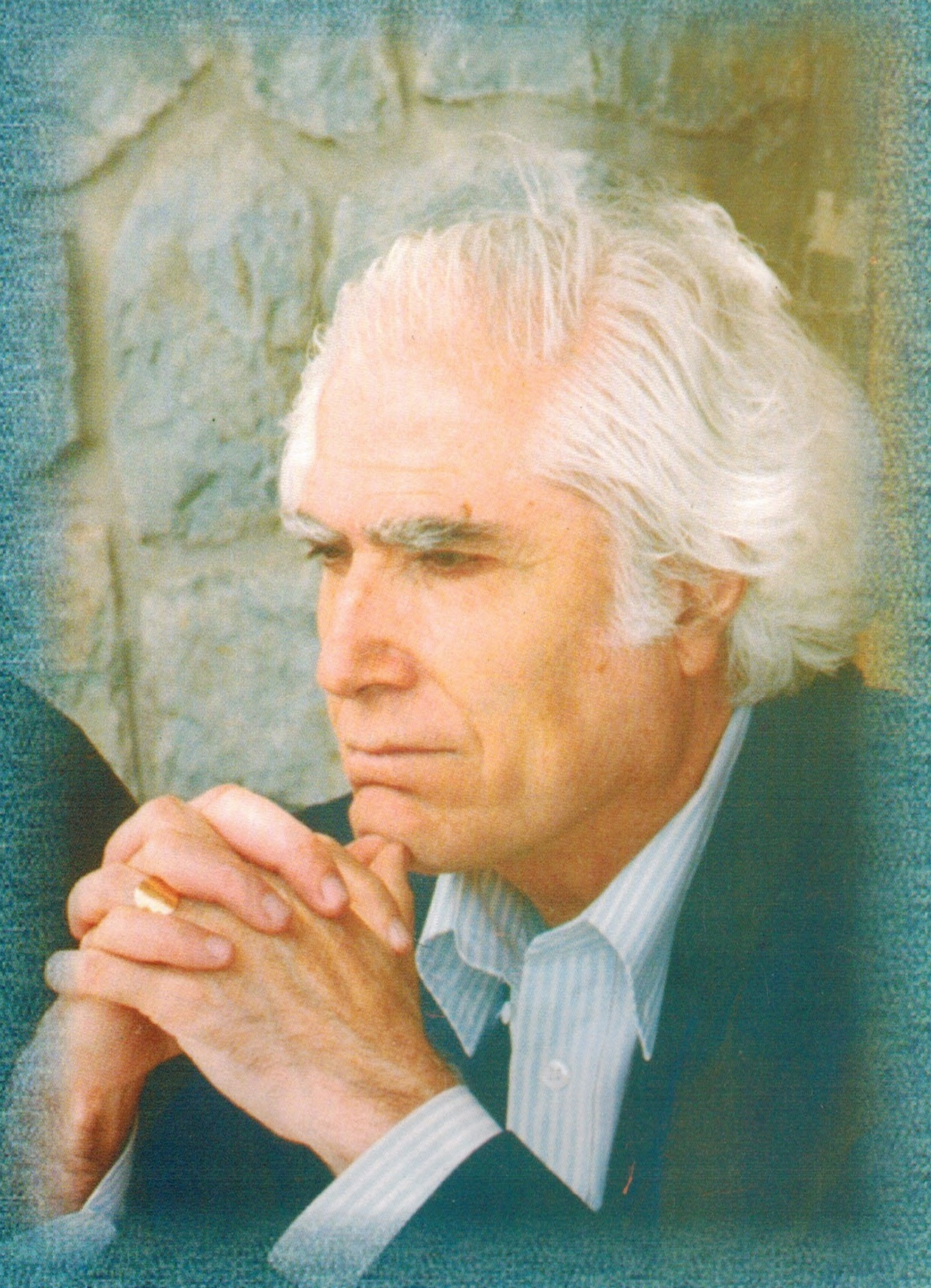

Кәрбәлаји ШАҺИН ФАЗИЛ

АЛЛАҺ ЕШГИ, ПЕЈҒӘМБӘР МӘҺӘББӘТИ, ИМАМ СЕВКИСИ.

(Тәкмилләшдирилмиш II нәшри)

БАКЫ-2001

“Әкәр исламы көзәл вә мөһтәшәм бир бинаја охшатсаг, алимләр о бинанын сүтунларыдыр. Бир алим дүнјадан кедәндә бир сүтун сыныр вә ону һеч нә әвәз едә билмәз”.

Мәһәммәд Пејғәмбәр
(Аллаһын сәлаты вә саламы олсун Она вә сүлаләсинә)

“Аллаһ ешги, Пејғәмбәр мәһәббәти, Имам севкиси” китабынын тәкмилләшдирилмиш 2-чи нәшри үчүн мүәллиф поезија вурғуну олан ***Хүррәм Солтан оғлу Рамазанова*** *өз тәшәккүр вә миннәтдарлығыны билдирир.*

Тәртиб едәни: Мәшәди Ариф Ханлароғлу.

F $\frac{4702060000-053}{061-2000}$ сифаришлә

© **Кәрбалаји Шаһин Фазил**

Шаир-алим Шаһин Фазилин “Аллаһ ешги, Пејғәмбәр мәһәббәти, Имам севкиси” адлы ше'рләр китабына

РӘ'Ј

Азәрбајчанын мүстәгилләшмәсиндән сонра ичтимаи һәјатын бир чох саһәсиндә уғурлу аддымлар атылмыш, онларла елми, бәдии вә идеоложи сәпкили әсәрләр јазылмыш, вә нәшр олунмушдур. Хүсусилә 70 илин гадағаларындан сонра бир сыра дини сәчијјәли китаблар ишыг үзү көрмүш вә бу саһәдә мөвчуд олан бошлуглар мүәјјән гәдәр долдурулмушдур. Һәмин әсәрләр ичәрисиндә зәифләри дә вар, гүввәтлиләри дә. Мән Шаһин Фазилин “Аллаһ ешги, Пејғәмбәр мәһәббәти, Имам севкиси” ше'рләр китабыны бу саһәдә јазылан уғурлу әсәрләрдән сајырам. Китаба шаирин мүхтәлиф илләрдә гәләмә алдығы Аллаһа, Пејғәмбәрә, Имамлара вә әһли-бејтә һәср олунан әсәрләри дахил едилмишдир ки, онлар мөвзунун һәртәрәфли ишыгланмасына јөнәлдилмишдир.

“Мәчләүш-шүәра” әдәби мәчлисинин сәдри, Азәрбајчан Јазычылар Бирлијинин үзвү, тарих елмләри доктору Шаһин Фазилин “Аллаһ ешги, Пејғәмбәр мәһәббәти, Имам севкиси” китабынын тезликлә нәшр олунмасыны арзулајыр, бу саһәдә мүәллифә јени-јени уғурлар диләјирәм.

Һәким Гәни - шаир,
“Ваһид әдәби мәчлиси”нин сәдри.

Бисмиллаһир-рәһманир-рәһим.

Кәрбәлаји Шаһин Фазилин (Шаһин Фазил оғлу Фәрзәлибәјли) һәјат вә фәалијјәти барәдә бир нечә сөз.

Шаһин Фазил 1940-чы илдә Губа шәһәриндә баһар фәслиндә, гоч бүрчү алтында дүнјаја кәлмишдир.

1958-чи илдә орта мәктәби битирмиш, 1959-1964-чү илләрдә Азәрбајчан Дөвләт Университети Шәргшүнаслыг факүлтәсиндә тәһсил алмыш, һәлә 5-чи курсда охујаркән Әфганыстана е'зам едилмишдир. 1966-чы илдә вәтәнә гајыдан Шаһин Фазил 1968-чи илдәк Шәргшүнаслыг факүлтәсиндә декан мүавини олмуш, 1968-1970-чи илләрдә јенидән Әфганыстанда мүтәрчимлик фәалијјәтини давам етдирмишдир. 1970-1973-чү илләрдә Азәрбајчан Елмләр Академијасы Тарих институтунун аспирантурасында тәһсил алан Шаһин Фазил 1974-чү илдә намизәдлик диссертасијасыны мүдафиә етмиш, бир мүддәт Бакыда, Тарих институтунда чалышдыгдан сонра јени-дән даһа ики дәфә (1978-1982 вә 1985-1988-чи илләрдә) Әфганыстанда ишләмишдир. О, 1996-чы илдә XV-XVI әсрләрдә Азәрбајчан-Түркијә мүнасибәтләри мөвзусунда докторлуг диссертасијасы мүдафиә етмиш вә тарих елмләри доктору елми дәрәчәсинә лајиг көрүлмүшдүр.

Шаһин Фазил 1970-чи илдән е'тибарән елми фәалијјәтлә сәмәрәли мәшғул олмагдадыр. О, Әфганыстан, Иран, Түркијә, Русија, Күрчүстан, Түркмәнистан, Өзбәкистан, Гырғызыстан, Дағыстан вә башга өлкәләрдә кечирилән елми конфрансларда дәфәләрлә чыхыш етмишдир.

Әфганыстанда ишләдији илләр әрзиндә 3 дөвләт медалы вә онларла фәхри фәрман, тәшәккүрнамә вә с. илә тәлтиф олунмушдур.

Шаһин Фазил һазырда Азәрбајчан Елмләр Академијасы Тарих Институтунун апарычы елми ишчиси олмагла бәрабәр Бакы вә Ләнкәран Дөвләт Университетләриндә мүһазирәләр охумагдадыр.

Шаһин Фазил тарих саһәсиндә алим олмагла јанашы ејни заманда милли шаир вә хәлги гәзәлхандыр. Онун илк мәтбу ше'ри 1958-чи илдә "Гызыл Губа" гәзетиндә чыхан "Гызбәнөвшә"дир.

Һәлә тәләбәлик илләриндән башлајараг ше'рләри мүхтәлиф гәзет, журнал вә алманахларда дәрч едилмишдир. О, узун илләр Әфганыстан вә Иран јазычы вә шаирләринин әсәрләрини азәрбајчан, Азәрбајчан әдибләринин ше'р вә һекајәләрини исә фарс дилинә чевирмиш, онлары мүнтәзәм чап етдирмишдир.

Шаһин Фазилин онларла публисистик очерки, сәфәр тәәссураты, ајры-ајры елми вә бәдии китаблара јаздығы рә'јләри вардыр.

О, 1999-чу вә 2000-чи илләрдә Ираг "әл-Мәрбид" ше'р фестивалынын иштиракчысы олмушдур.

Шаһин Фазил Азәрбајчан Јазычылар Бирлијинин үзвү, "Мәчмәүш-шүәра" ("Шаирләр јығынчағы") әдәби мәчлисинин сәдридир.

Шаһин Фазил мүасир дөврдә тәмиз дилли Азәрбајҹан гәзәлини јаратмаға там наил олан илк гәзәлхандыр вә онун дилиндә вәтәндашлыг һүгугу газанмајан јабанчы сөз вә изафәт тәркибләри јохдур. О, дејир:

Шаһина, күл гопарыр чохлары күлшәнләрдән,
Күлшәнә күл кәтирән тазә гәзәлханәм мән.

Мин иллик Шәрг әдәбијјатына нәзәр салсаг, јаранан "Диван"ларын сајы бир нечә јүз олар. Устад Сејјид Әзим Ширванидән сонра исә Азәрбајҹанда илк чап олунан "Диван" Шаһин Фазилиндир. Онун биринчи "Диван"ы 1996-чы илдә чап олунмушдур вә 1000 сәһифәдән ибарәт икинчи "Диван"ы да јахын вахтларда ишыг үзү көрәҹәкдир иншаллаһ. Шаһин Фазил санки елә өзү һаггында демишдир:

Вармы "Диван" јарадан Сејјид Әзимдән сонра?
Әминәм мән нечә "Диван" тәзәдән кәлмәлидир.

Мөһтәрәм охуҹулар, Шаһин Фазил бардә мә'луматым зәнкиндир. Јухарыда гејд етдијим кими, о, бир нечә јердә ишләјир, мүхтәлиф Университетләрдә мүһазирәләр охујур, һәр күн елми фәалијјәтлә мәшғул олур… вә һәр күн ше'р јазыр – гәзәлми, тәхмисми, мурәббе'ми, мүхәммәсми, гит'әми, рүбаими, һеч олмаса тәкбејтми, дејә билмәрәм, амма јазыр, һәр күн јазыр. Илһам пәриси вурулуб Шаһинә, әл чәкмир ондан. Дилиндә Ҹанан, гәлбиндә Аллаһ (елә Ҹанан да

Аллаһдыр), дилиндә Гур'ан, гәлбиндә Мәһәммәд (Гур'ан вә Мәһәммәд ајрылмаздыр), дилиндә Әли, гәлбиндә һагг (елә Әли дә һаггын ин'икасыдыр).

Шаһин Фазил бу күнләрдә мәнә јени бир гәзәлини охуду. Гәзәлин мәгтә' (сон бејт) һиссәси илишиб галды һафизәмдә:

"Шаһин, "Аллаһ" дејиб јазмадајам һәр ше'ри,
Јени "Диван"ым олар чап әкәр Аллаһ гојса"

Аллаһ-таала ону ихлас вә мәһәббәтлә севәнләрин мурадыны көзүндә гојмаз, иншаллаһ. Әминәм ки, Шаһин Фазил, сәнин јени "Диван" китабын чап олунаҹаг, Аллаһ гојса!

Шаһин Фазилин чап олунан китаблары бунлардыр:

I. Бәдии әсәрләри.

1. *Гәзәлләр. Бакы, "Јазычы" нәшријјаты, 1978;*
2. *Гәзәлләр, "Јазычы" нәшријјаты, 1986;*
3. *Јенә көрүшәрик, "Јазычы" нәшријјаты, 1989;*
4. *Гәзәлләр, "Елм" нәшријјаты, 1990;*
5. *Гәзәлләр (I ҹилд), "Азәрбајҹан" нәшријјаты, 1994;*
6. *Диван, Азәрнәшр, 1996;*
7. *Әлләрини вер мәнә, "Кәнҹлик" нәшријјаты, 1998;*
8. *"Диван" (икинчи) чападыр.*

II. Елми монографијалары.

1. Азәрбајҹан XV-XVI әсрләрдә, Бакы, 1983;
2. Азәрбајҹан вә Османлы империјасы XV-XVI әсрләрдә, Бакы, I нәшри 1995, II нәшри 1999;
3. Губа тарихи (истеһсалатдадыр).

III. Елми мәгаләләри.

I. <u>Азәрбајҹан дилиндә:</u>

1. Һәсән бәј Румлу хәтт вә хәттатлар һаггында. (АДУ-нун Елми әсәрләри, Шәргшүнаслыг серијасы, №2, 1971);
2. Һәсән бәј Румлунун "Әһсәнүт-тәварих" әсәринин тәдгиг олунма тарихиндән. (АДУ-нун Елми әсәрләри, Шәргшүнаслыг серијасы, № 2, Бакы, 1972);
3. 1408-ҹи илдә баш вермиш Әлинҹә үсјаны вә тарихчи Һәсән бәј Румлунун она мүнасибәти. (Азәрб. ССР ЕА аспирантларынын Елми конфрансынын Тезисләри, Бакы, 1973);
4. Тарихчи Һәсән бәј Румлу вә онун "Әһсәнүт-тәварих" әсәри. (АДУ-нун Елми әсәрләри, Тарих вә фәлсәфә серијасы, № 5, Бакы, 1973);
5. Һәсән бәј Румлунун "Әһсәнүт-тәварих" әсәриндә бә'зи һәрби истилаһлар (XV-XVI әсрләрә даир). (Азәрб. ССР ЕА Мә'рузәләри, XXXII ҹилд, № 3, Бакы, 1976);

6. XV-XVI әсрләрдә Азәрбајҹанда ишләдилән бә'зи ад, ләгәб вә титулларын етимолокијасы һаггында. (Азәрб. ССР ЕА Хәбәрләри, Тарих, фәлсәфә вә һүгуг серијасы, № 3, Бакы, 1977);
7. 1585-1588-ҹи илләр Азәрбајҹан тарихинә аид надир бир түрк әлјазмасы һаггында. (Азәрб. ССР ЕА Мә'рузәләри, XXXIV ҹилд, № 1, Бакы, 1978);
8. Фәхрәддин Кырзыоғлунун "Османлыларын Гафгаз елләрини фәтһ етмәси (1451-1590)" китабы һаггында бә'зи гејдләр (О.Әфәндијевлә бирликдә). (Азәрб. ССР ЕА Хәбәрләри, Тарих, фәлсәфә вә һүгуг серијасы, № 2, Бакы, 1984);
9. Хоҹа Сә'дәддин Әфәнди вә онун "Таҹүт-тәварих" әсәри. (Азәрб. ССР ЕА Хәбәрләри, Тарих, фәлсәфә вә һүгуг серијасы, № 3, Бакы, 1985);
10. Гијасәддин Хәндәмир вә Һәсән бәј Румлу Шаһ Исмајыл Хәтаинин фәрди хүсусијјәтләри һаггында. ("Шаһ Исмајыл Хәтаи" мәгаләләр топлусу, Бакы, 1988);
11. Сәфәвиләр дөвләтинин сүгутуна даир гијмәтли бир әлјазма һаггында. ("Орта әсрләр Шәрги" мәгаләләр топлусу, № 1, Бакы, 1990);
12. Полјак тарихчи Јан Тадеуш Крушинскинин "Христиан сәјјаһын тарихи" әсәри. ("Орта әсрләр Шәрги" мәгаләләр топлусу, № 2, Бакы, 1993);

13. *Сәфәвиләр дөвләтинин сүгуту әрәфәсиндә Иранын баш назири ләзки Фәтәли ханын талеји һаггында. (Ләзкиләрин тарихинә һәср едилмиш I Бејнәлхалг елми конфранс, Бакы, 1993);*
14. *Бир даһа тарихи сәнәдләр вә онларын әһәмијјәти һаггында. ("Азәрбајчан тарихинин проблемләри, мүасир тәдрис вә елми нәшрләрдә онларын әкси" конфрансы, Бакы, 1995);*
15. *1590-чы ил Истанбул сүлһүндән сонра Азәрбајчан-Османлы мүнасибәтләриндә Ҝилан мәсәләси. (Икинчи Бакы Бејнәлхалг Симпозиуму. Програм. 22-24 нојабр, 1995);*
16. *Елчи истилаһы вә XV-XVI әсрләрдә Азәрбајчанла Түркијә арасында сәфарәт мүнасибәтләри тарихиндән. (Азәрб. ЕА-нын Хәбәрләри, Тарих, Фәлсәфә вә һүгуг серијасы, № 3-4, 1992);*
17. *1590 вә 1724-чү илләрә аид Нахчыванла бағлы ики тарихи сәнәд һаггында. ("Нахчыван Бејнәлхалг әлагәләрдә" симпозиумунун Програмы, Нахчыван, 1996");*
18. *Шаһ Исмајыл Сәфәвинин мәктублары вә XVI әсрин I рүбүндә дипломатик јазы тәрзи. ("Шаһ Исмајыл вә онун дөврү" Бејнәлхалг Конгресинин Тезисләри, Бакы, 1997);*
19. *XVI әсрин сон рүбүндә османлыларын Ширвана һүчуму вә бунун әсас сәбәби. (АДПУ-нин Шамахы филиалынын вә*

Азәрб. Тарих Гурумунун биркә Елми конфрансынын материаллары, Бакы, 1997);
20. *1590-чы ил Истанбул сүлһүндән сонра Азәрбајчан-Османлы мүнасибәтләриндә Ҝилан мәсәләси һаггында гејдләр. ("Азәрбајчан Бејнәлхалг чохтәрәфли әлагәләрдә", II Бакы Бејнәлхалг Симпозиуму, Бакы, 1997);*
21. *XVI-XVIII әсрләрдә Бакынын бејнәлхалг әлагәләри һаггында сәнәдләр. (III Бакы Бејнәлхалг Симпозиуму, 1997);*
22. *Шаһ Исмајыл Сәфәвинин мәктублары вә XVI әсрин I рүбүндә дипломатик јазы тәрзи. (Азәрб. ЕА-нын Хәбәрләри, Тарих, Фәлсәфә вә һүгуг серијасы, № 1-4, Бакы, 1997);*
23. *XVI әсрин орталарында Азәрбајчан-Түркијә мәдәни әлагәләри һаггында. (IV Бакы Бејнәлхалг Симпозиуму, 1998);*
24. *Әмир Һәмзә хан Талышын Сәфәвиләрә гаршы 1592-чи ил үсјаны һаггында бә'зи гејдләр. (Ләнкәран-Астара бөлкәсинин Етнографијасы вә Археолоҝијасына һәср олунмуш Елми практик Конфрансын Тезисләри, Ләнкәран, 1998);*
25. *XX әсрин сонунда Иран-Азәрбајчан мәдәни әлагәләри һаггында. (XXI әсрин астанасында Азәрбајчан-Иран мүнасибәтләри, Елми семинар, Бакы, 1998);*
26. *Ҝәнчә тарихинин тәдриси. ("Азәрбајчанын Гәрб реҝионунда тәһсилин приоритет истигамәтләри" Елми-практик Конфрансынын Програмы, Ҝәнчә, 1999);*

27. *Нахчыван Сәфәвиләр дөврүндә. (ЛДУ-да "Нахчыван-75" мөвзусуна һәср олунмуш Елми-практики Конфрансын Програмы, Ләнкәран, 1999);*
28. *XVI әсрин сон рүбүндә османлыларын Ширвана һүчумларына даир. (АДПУ-нин Шамахы филиалында "Азәрбајҹан Ҹүмһу-ријјәтинин јаран-масынын 81-чи илдөнү-мү"нә һәср олунмуш Елми-практики Кон-франсын Програмы, 1999);*
29. *XV әср Азәрбајҹан-Османлы мүнасибәт-ләринә даир. (Османлы империјасынын 700 иллијинә һәср едилмиш Елми симпозиумун Програмы, Бакы, 1999);*
30. *XVI әср Азәрбајҹан-Түркијә мүнасибәтлә-риндә Ќиланын ролу (I мәгалә). (Тарих вә онун проблемләри, Бакы, 1999);*
31. *Јенә өзүмүзә гајытмалыјыг. (Тарих вә онун проблемләри, Бакы, 1999);*
32. *Нахчыванын 17-19-чу әсрләр тарихинә даир гијмәтли сәнәдләр, Нахчыван Мухтар Рес-публикасы (Мәгаләләр топлусу), Бакы, 1999;*
33. *IV Султан Мурадын Азәрбајҹана јүрүшү барәдә гијмәтли мәнбә. (ЛДУ-нин профессор-мүәллим һеј'әтинин V Елми Конфрансынын Програмы, Ләнкәран, 2000);*
34. *XV әср Азәрбајҹан-Османлы мүнасибәтлә-ринә даир. (Османлы империјасынын 700 иллијинә һәср едилмиш Елми сессијанын Материаллары, Бакы, 2000);*

35. *Шејх Бүнјад нәсли вә онун XVI-XIX әсрләр Бакы тарихинә даир бә'зи сәнәдләрдә әкс олунмасы. ("Орта әсрләр Шәрги" (Акаде-мик З.М.Бүнјадовун хатирәсинә һәср олун-муш мәгаләләр топлусу), Бакы, 2000);*
36. *Әли Әлејһүссәлам - фәсиһ вә бәлиғ инсан, јахуд "Нәһчүл - бәлағә"дә фәсаһәт вә бәлағәт, Һәзрәт Әлијә (ә) һәср олунмуш Бејнәлхалг Елми Конфрансын Програмы, Бакы, 2001;*
37. *Османлы султаны Сүлејман Гануни Мүһиббинин бир гәзәли вә 15-16-чы әсрләрдә Түркијә-Азәрбајҹан мүнасибәтлә-риндә мәзһәбин ролу барәдә бир нечә сөз, Әлјазмалар Институтунун 50 иллијинә һәср едилмиш "Орта әср әлјазмалары вә Азәрбај-ҹан мәдәнијјәти тарихи проблемләри" 7-чи Республика елми-нәзәри Конфрансынын Материаллары, Бакы, 2000;*

II. *<u>Рус дилиндә:</u>*

1. *Относительно томов "Ахсан ат-таварих" Хасан-бека Румлу. ("Ученые записки" АГУ, Серия востоковедения, № 1, Баку, 1972);*
2. *Сочинение Хасан бека-Румлу "Ахсан ат-таварих" как источник по истории Азербайджана. (Автореферат канд. Дисс., Баку, 1974);*
3. *О некоторых особенностях сойур-гала в XV-XVI вв. (по "Ахсан ат-таварих" Хасан-бека Румлу). ("Бар-толь-довские чтения"*

Тезисы докладов и сообщений, Москва, 1975);

4. *О статусе "даруга". ("Бартольдовские чтения", Тезисы докладов и сообщений, Москва, 1976);*
5. *Об османско-закавказских политических отношениях в 1578-1579 гг. (по материалам "Зафарнамейи Султан Мурад-и салес"). ("История и филология Турции", Тезисы докладов и сообщений, Москва, 1976);*
6. *Об уникальной рукописи сочинения Хуршаха в британском музее (совместно с О.Эфендиевым). (Принципы научного описания археографических памятников народов Востока, Материалы Всесоюзного совещания, Баку, 1977);*
7. *"Худуд ал-алем мин ал-Машриг ил ал-Магриб" как ценный географический источник X века. (Тезисы секционных докладов V Закавказской конференции по истории науки, посвященной 60-летию Великой Октябрьской Социалистической революции, Баку, 1977);*
8. *О сойургале в XV-XVI вв. (по "Ах-сан ат-таварих" Хасан-бека Румлу). (Формы феодальной земельной собственности и владения на Ближнем и Среднем Востоке, Москва, 1979);*
9. *Османский хронист Ибрахим Рахи-мизаде о Дагестане (70-е гг. XVI века). (Восточные источники по истории Дагестана, Сборник статей и материалов, Махачкала, 1980);*

10. *О подати "тамга" и ее значении в городской экономике Азербайджана и сопредельных стран в XV-XVI вв. (совместно с О.Эфендиевым). (Ближний и Средний Восток, Товарно-денежные отношения при феодализме, Москва, 1980);*
11. *"Рузнамэ" Гейдара Челеби как ценный первоисточник о Чалдыранском походе османской армии в 1514 году. (Вопросы советской тюркологии, Тезисы докладов и сообщений, Аш-хабад, 1985);*
12. *Источниковедческая характеристика персоязычных исторических сочинений XVI века (совместно с О.Эфендиевым). (Актуальные проблемы изучения и издания письменных исторических источников, Тезисы докладов Всесоюзной научной сессии, Тбилиси, 1985);*
13. *"Рузнамэ" Гейдара Челеби как ценный первоисточник о Чалдыранском походе османской армии в 1514 году. (Вопросы советской тюркологии, материалы IV Всесоюзной тюркологической конференции, часть 2, Ашхабад, 1988);*
14. *Ценный первоисточник о племенах Кара-коюнлу, Ак-коюнлу и кызылбаш (Проблемы средневековой истории Туркменистана (совместно с О.Экаевым)). (Тезисы докладов республиканской конференции, Ашхабад, 1989);*
15. *Ценный источник начала XVIII столетия о падении государства Сефевидов. ("Бар-*

тольдовские чтения", Тезисы докладов и сообщений, Москва, 1990);

16. *Польский историк XVIII века Ян Тадеуш Крушинский об афганцах (совместно с О.Эфендиевым), Программа IV Всесоюзной конференции востоковедов, Махачкала, 1991;*
17. *Переписка Темура с османским султаном Баязидом. (Тезисы Международной научной конференции "Амир Темур и его место в мировой истории", Ташкент, 1996);*

III. <u>Фарс дилиндә:</u>

1. *"Чәрхчи" истилаһынын тарихинә бир нәзәр. ("Һүнәр" журналы, № 6, Кабул, һ.1360 (м. 1982));*
2. *Бир елми мәсәлә барәдә мүбаһисә. ("Китаб" ж-лы, № 1, Кабул, һ.1361 (м. 1982));*
3. *"Даруғә" истилаһынын мә'на дәјишкәнлији. ("Хора-сан" ж-лы, № 5, Кабул, һ.1360 (м. 1982));*
4. *Әфганыстан һиндлиләринин адәт вә мәрасимләри. ("Фәрһәнке-мәрдом" ж-лы, № 4-5, Кабул, һ.1361 (м. 1982));*
5. *Хуршаһ ибн-Губад әл-Һүсејнинин "Тарихе-елчије-Низамшаһ" әсәри һаггында (О.Әфәндијевлә бирликдә). ("Хорасан" ж-лы, № 6, Кабул, һ.1361 (м. 1982));*
6. *Әбди бәј Ширазинин "Мәзһәрүл-әсрар" әсәри. ("Хорасан" ж-лы, № 6, Кабул, һ.1365 (м. 1986));*
7. *Орта әсрләрдә Азәрбајчан-Әфганыстан әдәби әлагәләри һаггында. ("Хорасан" ж-лы, № 3, Кабул, һ.1366 (м. 1987));*
8. *Мүхтәлиф гәбиләләр вә Гарагојунлу, Ағгојунлу вә гызылбаш әмирләри һаггында бир китаб (О.Әфәндијевлә бирликдә). ("Арјана" ж-лы, № 1, Кабул, һ.1367 (м. 1988));*
9. *Шәһријар әсәрләринин Азәрбајчанда тәдгиги тарихиндән. (Бејнәлхалг конфрансда охунмуш мә'рузә, Теһран, 1992);*
10. *Фарс ше'ринин Азәрбајчан дилинә тәрчүмә принсипләри һаггында. (Бејнәлхалг үмумдүнја фарс дили мүтәхәссисләринин I конфрансында охунмуш мә'рузә, Теһран, 1996);*

IV. <u>Түрк дилиндә:</u>

1. *Османлы императорлуғу илә Гарагојунлу, Ағгојунлу вә Сәфәви дөвләтләри арасында сәфарәт мүнасибәтләри (XV-XVI әсрләр). (X Бејнәлхалг СИЕПО симпозиуму, Түрк Та-рих Гуруму, Анкара, 1992);*
2. *"Хунбаһа" веркиси вә Фатеһ Султан Меһмедин 1473-чү илдә Ағгојунлу сарајына көндәрдији ики мәктуб һаггында. (XII Түрк Тарих Конгреси, Анкара, 1994);*
3. *23 август 1514-чү ил Чалдыран савашы рәсми сәнәдләрдә: сәбәбләри вә нәтичәләри. (XIII Түрк Тарих Конгресинин Тезисләри, Анкара, 1999);*

V. Азәрбајҹан Совет Енсиклопедијасынын мүхтәлиф ҹилдләриндә чап олунмуш мәгаләләр:

1. *Арајеш бәјим.*
2. *Бараниләр.*
3. *Дәспинә хатун.*
4. *Горчи.*
5. *Горчибашы.*
6. *Гуллугчу.*
7. *Гәләндәр үсјаны.*
8. *Дәдә бәј.*
9. *Див Султан.*
10. *Әмиркүнә хан.*
11. *Әмир хан Түркман.*
12. *Әснаф.*
13. *Әфшарлар.*
14. *Зүлгәдәрләр.*
15. *Зүлфүгар хан.*
16. *Искәндәр Мирзә.*
17. *Ихрачат.*
18. *Әвариз.*
19. *Әләм.*
20. *Әррадә.*
21. *Кәбирли маһалы.*
22. *Кәләнтәрлик.*
23. *Ковхалыг.*
24. *Коланы маһалы.*
25. *Манчанаг.*
26. *Меһмандар.*
27. *Мәзһәб.*
28. *Мәрасим.*
29. *Мәһәммәд Әли Һәзин.*

30. *Минбашы.*
31. *Мүлазим.*
32. *Нүсрәтәддин Хасбәј.*
33. *Пәрихан ханым.*
34. *Равәнди.*
35. *Рәһимизадә.*
36. *Мирзәјанә.*
37. *Сигһләр.*
38. *Синдләр.*
39. *Синдһиләр.*
40. *Совучбулаг.*
41. *Суфијан.*
42. *Раһдар.*
43. *Тејмәниләр.*
44. *Тејмуриләр.*
45. *Тәкәлиләр.*
46. *Түркманлар.*
47. *Түркмәнчај.*
48. *Фарслар.*
49. *Фәрраш.*
50. *Фәррух Јәсар.*
51. *Фәррашпулу.*
52. *Фирузкуһиләр.*
53. *Хадим бәј Хүләфа.*
54. *Ханчобаны.*
55. *Хәмсәләр.*
56. *Хүмс.*
57. *Кәндхуда.*
58. *Һејдәр бәј Евоғлу.*
59. *Һәзарәләр.*
60. *Һәсән бәј Румлу.*
61. *Һиндусузан.*

62. Һунудлар.
63. Һусејниләр.
64. Чалдыран.
65. Чаһар-јек.
66. Чаһар ојмаг.
67. Чәрик.
68. Чәрхчи.
69. Чарчы.
70. Ҹәмшидиләр.
71. Ҹизјә.
72. Ҹраберт мәликлији.
73. Шаһверди хан Зијадоғлу.
74. Шаһрух.
75. Шәрәфәддин Јәзди.
76. Шәрбәтчипулу.
77. Шәрур-Дәрәләјәз.

VI. "Үзејир Һачыбәјов" енсиклопедијасы" үчүн мәгаләләр:

1. Үзејир Һачыбәјов вә Фирдовси.
2. Үзејир Һачыбәјов вә Сә'ди.
3. Үзејир Һачыбәјов вә Һафиз. Бакы, 1995.

VII. "Дипломатија енсиклопедијасы" үчүн мәгаләләр:

1. Узун Һәсән Ағгојунлу (Азәрбајҹан һөкмдары вә дипломаты)
2. Катерино Зено (Италјан дипломаты)
3. Ҹозафа Барбаро (Италјан дипломаты)
4. Амброчио Контарини (Италјан дипломаты)

5. Һачы Мәһәммәд (Узун Һәсәнин елчиси)
6. Мир Нурәддин Әбдүлваһаб (I Шаһ Исмајылын елчиси)
7. Шәмсәддин бәј Елхани (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)
8. Фәррухзад бәј Ешикағасы (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)
9. Шаһгулу бәј Устаҹлу (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)
10. Шаһ Тәһмасиб (Азәрбајҹан һөкмдары вә дипломаты)
11. Һусејнәли бәј Бајат (I Шаһ Аббасын елчиси)
12. Роберт Шерли (Инкилис һәрбчиси)
13. Нәгдәли бәј (I Шаһ Аббасын елчиси)
14. Гази хан Сәдр (I Шаһ Аббасын елчиси)
15. Мурад бәј (Гара Јусиф Гарагојунлунун елчиси)
16. Антони Ҹенкинсон (Инкилис дипломаты, XVI әсрин II јарысы)
17. Шејх Нурәддин Әбдүррәһман Әсфәрајини (Султан Әһмәд Ҹәлаиринин елчиси)
18. Ҹәмаләддин Чинкиз (Тејмури Шаһрухун елчиси)
19. Һачы Кучек (Тејмури Шаһрухун елчиси)
20. Хаҹә Бәһрам Нахчывани (Гара Јусифин елчиси)
21. Гара Јусиф Гарагојунлу (Азәрбајҹан һөкмдары вә дипломаты)
22. Гара Искәндәр (Азәрбајҹан һөкмдары)
23. Гара Осман Ағгојунлу (Азәрбајҹан һөкмдары вә дипломаты)

24. *Ибраһим (Гара Искәндәрин елчиси)*
25. *Хачә Мәнсур (Гара Османын елчиси)*
26. *Ширваншаһ Хәлилуллаһ (Азәрбајчан һөкмдары вә дипломаты)*
27. *Севиндик (Тејмури Шаһрухун елчиси)*
28. *Хачә Мәһәммәд Бакуји (Ширваншаһ Хәлилуллаһын елчиси)*
29. *Чавуш Не'ман (I Султан Меһмедин елчиси)*
30. *Һәсән бәј (Гара Јусифин елчиси)*
31. *Чәмшид аға Әфшар (Гара Искәндәрин елчиси)*
32. *Турхан аға (Гара Османын елчиси)*
33. *Ширваншаһ Фәррух Јәсар (Азәрбајчан һөкмдары)*
34. *Султан Јагуб Ағгојунлу (Азәрбајчан һөкмдары)*
35. *Зијаәддин Јусиф бәј (Фәррух Јәсарын елчиси)*
36. *Чаһаншаһ Гарагојунлу (Азәрбајчан һөкмдары)*
37. *Әли бәј ибн Гара Осман*
38. *Һәмзә бәј Ибн Гара Осман*
39. *Чаһанкир ибн Әли бәј Ағгојунлу*
40. *Әмир Сејидәм (Чаһанкир Ағгојунлунун елчиси)*
41. *Шејх Сеjди Әбдулгадир (Чаһанкир Ағгојунлунун елчиси)*
42. *Хачә Зијаәддин Јусиф (Чаһаншаһын елчиси)*
43. *Шүкрулла (Чаһаншаһын елчиси)*
44. *Әмир Тачәддин Ибраһим Меһтәр (Чаһаншаһын елчиси)*

45. *Хачә Кәмаләддин Һәмәдани (Чаһаншаһын елчиси)*
46. *Мөвлана Мәһјәддин Гара бәј (II Султан Меһмедин елчиси)*
47. *Пирбудаг (Чаһаншаһын оғлу)*
48. *Сејид Әһмәд Тоғаноғлу (Узун Һәсәнин елчиси)*
49. *Чәлаләддин Чәмшид бәј (Узун Һәсәнин елчиси)*
50. *Ругијјә хатун (Мираншаһын нәвәси)*
51. *Зејнәддин аға (Султан Јагуб Ағгојунлунун елчиси)*
52. *Тачәддин Ибраһим бәј (Султан Јагуб Ағгојунлунун елчиси)*
53. *Әмир Кәмаләддин Исмајыл Јасовул (Султан Јагуб Ағгојунлунун елчиси)*
54. *Хачә Әлаәддин Мүшәррәф (Рүстәм бәј Ағгојунлунун елчиси)*
55. *Әлвәнд Ағгојунлу*
56. *I Шаһ Исмајыл (Азәрбајчан һөкмдары вә дипломаты)*
57. *Мәһәммәд (I Шаһ Исмајылын елчиси)*
58. *Хачә Маһмуд Бакуји (Ширваншаһ Ибраһимин елчиси)*
59. *Сејди Маһмуд (I Шаһ Исмајылын елчиси)*
60. *Тачәддин Һәсән Хәлифә (I Шаһ Исмајылын елчиси)*
61. *Һачы Һүсејн (Ширваншаһ Ибраһимин елчиси)*
62. *Һүмајун шаһ ибн Зәһирәддин Бабур (Моғол һөкмдары)*

63. *Әһмәд бәј Румлу (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)*
64. *Хан Әһмәд Ҝилани (Ҝилан һөкмдары)*
65. *Шаһгулу бәј Гаҹар (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)*
66. *Тебет аға (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)*
67. *Зејналабдин Әли Чәләби (Султан Сүлејманын елчиси)*
68. *Һәмзә Султан (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)*
69. *Зејнал аға (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)*
70. *Мәһинбану (I Шаһ Тәһмасибин бачысы)*
71. *Хасәки Султан (Роксолана) – Султан Сүлејманын зөвҹәси*
72. *Әли аға Чавушбашы (Султан Бајазид Османлынын елчиси)*
73. *Илјас бәј (Султан Сүлејманын елчиси)*
74. *Сән'ан (Султан Сүлејманын елчиси)*
75. *Зејнәддин Әли аға Јүзбашы (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)*
76. *Дураг аға Мирахурбашы (II Султан Сәлимин елчиси)*
77. *Әрәшти аға Зүлгәдәрлу (I Шаһ Тәһмасибин елчиси)*
78. *I Шаһ Аббас (Азәрбајҹан һөкмдары вә дипломаты)*
79. *Шаһ Мәһәммәд Ходабәндә (Азәрбајҹан һөкмдары)*
80. *Һаҹы Магсуд бәј Зүлгәдәр (Шаһ Мәһәммәд Ходабәндәнин елчиси)*
81. *Вәли бәј (Шаһ Мәһәммәд Ходабәндәнин елчиси)*
82. *Мәһәммәдгулу бәј (I Шаһ Аббасын елчиси)*

83. *Имамгулу бәј Түркман (I Шаһ Аббасын елчиси)*
84. *Һатәм бәј Ордубади (Сәфәви дөвләтинин е'тимадүс-сәлтәнәси) – XVI әсрин сону*
85. *Пир Мәһәммәд Гәнгәрат (Әбдүл-мө'мүн хан Өзбәјин елчиси)*
86. *Мирзә Хаҹә (Әбдүлмө'мүн хан Өзбәјин елчиси)*
87. *Шәриф (I Шаһ Аббасын елчиси)*
88. *Шә'баноғлу Зүлгәдәр (I Шаһ Аббасын елчиси)*
89. *Нурәли Салур (Әбдүлмө'мүн хан Өзбәјин елчиси)*
90. *Будаг бәј Гаҹар (I Шаһ Аббасын елчиси)*
91. *Баһадыр (I Шаһ Аббасын елчиси)*
92. *Мирзә Салман Ҹабири (Шаһ Мәһәммәд Ходабәндә-нин баш вәзири)*
93. *Шаһгулу Султан Зүлгәдәр (Шаһ Мәһәммәд Ходабән-дәнин елчиси)*
94. *Ибраһим хан Түркман (Шаһ Мәһәммәд Ходабәндә-нин елчиси)*

VIII. "Нахчыван енсиклопедијасы" үчүн мәгаләләр:

1. *XVII-XIX әсрләрә аид Нахчыван әлјазма сәнәдләри*
2. *Кәнкәрли тајфасы*
3. *Магсуд Султан Кәнкәрли*
4. *Кәлбәли хан Кәнкәрли*
5. *Лүтфәли Султан Кәнкәрли*
6. *Еһсан хан Кәнкәрли*

7. Нахчыван сувариләри
8. Нахчыван пијада баталјону
9. Нахчыван әјаләти
10. Нәзәрәли бәј Кәнкәрли
11. Әли Мәһәммәд аға Кәнкәрли
12. Мәһәммәд Султан Кәнкәрли
13. Кәчли
14. Биличи
15. Мәһәммәд Кәрим бәј Кәнкәрли
16. Гәләндәрхана
17. Бәкташ архы
18. Азадчиран
19. Әбүлфәт бәј Чаваншир
20. Јусиф хан
21. Јәһја бәј
22. Урус бәј
23. III Султан Мурадын һөкмү
24. 1724-чү ил Русија-Түркијә сазиши

IX. Тәрчүмәләри.

1. Жозеф Тифлиси. Вагеати – Мир Вејс вә Шаһ Һүсејн, Бакы, Азәрнәшр, 1992;
2. Јан Тадеуш Крушински. Христиан сәјјаһын тарихи, Бакы, Азәрнәшр, 1993.

X. Публисистик мәгаләләри, сәфәрнамәләри, мүсаһибәләри, рә'јләри.

1. Ингилабын наилијјәти, "Әдәбијјат вә инчәсәнәт" гәзети, 12.II.1982;

2. Гијмәтли монографија (З.М.Бүнјадовла бирликдә), "Елм" гәзети, 5.1.1984;
3. Әфганыстан һиндулары, "Әдәбијјат вә инчәсәнәт", 20.1.1984;
4. Куру Баба Нанәк, "Әдәбијјат вә инчәсәнәт", 27.1.1984;
5. Азәрбајчан шаири Рами Әфганыстанда, "Әдәбијјат вә инчәсәнәт", 1.1.1988;
6. Әфганыстан – нечә унудум сәни? "Әдәбијјат вә инчәсәнәт", 7.IV.1989;
7. Исраел Ори кимдир? "Дәдәм Горгуд" гәзети, 5.X.1989;
8. Фитнәкарлығын дәрин көкләри: Исраел Ори вә XVIII әсрин әввәлләриндә онун "Бөјүк Ермәнистан" дөвләти јаратмаг хүлјасы, "Бәрәкәт" гәзети, 7.V.1991;
9. I Пјотр вә ермәни мачәрачылары, "Мүбаризә" гәзети, 13-20.VII.1991;
10. Әфган мухалифәти Москвада, "Мүбаризә" гәзети, 22.XI.1991;
11. "Мүбаризә" гәзетинә, "Мүбаризә", I.XI.1991;
12. Тарихшүнаслығымызда гијмәтли мәнбә, "Азәрбајчан мүәллими" гәзети, 26.VI.1992;
13. Әфганыстан феномени, "Мүбаризә" гәзети, 11.VII.1992;
14. Әфганыстан дүјүнү, "Мүбаризә", 8.IX.1992;
15. "Көрмүшдү көзүм Кабулу, Теһраны да көрдүм…", "Милли бирлик" гәзети, 19 мај вә 17 ијун, 1993;
16. "Әс-салам әлејкүм, ја Руһулла!", "Шәһријар" гәзети, 1-8 ијул, 1993;

17. *Әдәби мәчлисләрин көрүшү, "Исламын сәси" гәзети, 4.XII.1993;*
18. *Сандығын кизли хәзинәси, "Бакы" гәзети, 20.IV.1993;*
19. *Елини, дилини јашадан һәмвәтәнләримиз, "Халг гәзети", 12.IV.1994;*
20. *Дөјүшчүләримизин јанында, "Бакынын сәси" гәзети, 18.V.1994;*
21. *Шаирләр мәчлиси, "Бакынын сәси" гәзети, 17.VIII.1994;*
22. *Сәләфләрин хәләфләри вә ја "Мәчмәүш-шүәра"нын варисләри, "Шәһријар" гәзети, 1, 8,15 сентјабр, 1994;*
23. *"Кедирәм Тәбризә мән...", "Шәһријар" гәзети, 15.XII.1994;*
24. *Кечән күнләрин гәнимәти (Һәким Гәнинин "Гәнимәтдир кечән һәр күн" китабы һаггында рә'ј), "Зәка" журналы, № 1-2, 1994;*
25. *Иранла үчүнчү көрүш, "Шәһријар" гәзети, 13.VII.1995;*
26. *"Дејилдим мән сәнә маил..." (ессе), "Шәһријар" гәзети, 7.IX.1995;*
27. *Једди күн Теһранда, "Азәрбајчан" гәзети, 4 јанвар, 1996;*
28. *Огтај Әфәндинин әсәрләриндә, "Хәзәр-вју" гәзети, 12.III.1996;*
29. *Једди күн вә јарым саат Иранда, "Шәһријар" гәзети, 4.VII.1996;*
30. *Өзбәкистанда бир һәфтә, "Шәһријар" гәзети, 21.XI.1996;*

31. *Бузовнада бир гәзәлхан вар, "Бакы пост" гәзети, август, 1997;*
32. *Һәким Гәни тәхмисләри, "Шәһријар" гәзети, 9-15.X.1997;*
33. *Баба Пүнһан ашкарлығы, "Зарафат" гәзети, нојабр, 1997;*
34. *"Мәчмәүш-шүәра" әдәби мәчлиси, "Шәһријар" гәзети, 6-12.XI.1997;*
35. *Устада мәһәббәтлә (Шәһријарын 90 иллик јубилеји мүнасибәтилә Иран тәәссүраты), "Шәһријар" гәзети, 30.IV.1998;*
36. *"Гафгазда сүлһ" мүмкүндүрмү? (Күрчүстан тәәссүраты), "Шәһријар" гәзети, 4-11 ијун, 1998;*
37. *"Гәриб дурна"лы Гијмәт (Гијмәт Мәһәррәмлинин "Гәриб дурна" китабына рә'ј), "Маарифчи" гәзети, 17.II.1999;*
38. *Әфғаныстан – мәним јаралы јерим, "Мүбаризә" гәзети, феврал, 1999;*
39. *"Мәни үзмүш бу инадкар гәзәлханларымыз..." (Мүсаһибә), "Мистер Х" гәзети, 22-28 апрел, 1999;*
40. *Јад едирәм әрәнләрин сөзүнү, "Әрән" гәзети, 20.VI.1999;*
41. *"Ағрын алым...", "Дүшүнчә" – Профессор Мүрсәл Һәкимовун 70 иллик јубилејинә һәср олунмуш хүсуси бурахылыш, мај, 1999;*
42. *Мәһәббәт вә һәсрәт долу ше'рләр (Әнвәр Нәзәрлинин "Мәһәббәт күлшәни – һәсрәт чәләнки" китабына рә'ј). "Һәфтә" гәзети, 20-26.VIII.1999;*

43. Һачы Маил кетди..., "Әдәбијјат вә инчәсәнәт" гәзети, 27.VIII.1999;
44. 12 күн Фирдовси вә Хәјјам дијарында (Иран тәәссүраты), "Әрән" гәзети, 25 сентјабр, 7-14 октјабр, 1999;
45. "Мәчнунун гәбрини ахтардым Ирагда, јох иди..." (мүсаһибә), "Алтернатив" гәзети, 22-28 декабр, 1999;
46. "Шаһинәм, учмалыјам мән Әрәбистанә јенә..." (Ираг тәәссүраты), "Маарифчи" гәзети, 19.II.2000;
47. Он күн вә он саат (Түркијә сәфәри), "Һәгигәт" гәзети, 9 феврал, 4 март 2000;
48. Башыпапаглы бир Һәким Гәни вар, "Сај" гәзети, 20-27.III.2000;
49. Сәадәт гохусу (мүсаһибә), "Мән вә сән" гәзети, 2.VI.2000;
50. Гүрбәт Әзиз һара, Елшад Сәфәрли һара?, "Һәгигәт" гәзети, 1-7 ијун, 2000;
51. "Көһнә изафәтләри ишләтмәк әдәбијјаты доламагдыр" (Мүсаһибә), "Јени Азәрбајчан" гәзети, 8.VI.2000;
52. Хурма кими ширин Бағдад (сәфәр тәәссүраты), "Сај" гәзети, 19 јанвар – 20 март, 2000;
53. Шаһ баба, јахуд Шаһ Исмајыл Хәтаи кимдир?, "Фактор" гәзети, 7, 14, 28 ијул, 4, 18, 25 август 2000;
54. Гоча Шаһин, нә чәкир һеј гоча Иранә сәни? "Һәгигәтләр вә фактлар" гәзети, 9-15 ијун, 23-29 ијун, 2000-чи ил;

55. Сона Хәјалын хәјали уйдурмасы вә јахуд олмајан бир "хатирә" барәдә, "Версија" гәзети, 12-18 октјабр, 2000;
56. Азәрбајчанда "Ираг дәфтәри": Бағдадын өзү дә, үсјаны да көзәлдир, "Әл - Мәрбид" гәзети, Бағдад, 17 нојабр 2000;
57. Хатиримдә галан Шаһид (есcе), "Әдәбијјат гәзети", 15 декабр 2000-чи ил;
58. "Ираг хатирәләри" јахуд Мәтбуат вә Информасија Назирлији үчүн әшјаји-дәлил (мүштәрәк јазылмыш мәгалә), "Јени Азәрбајчан" гәзети, 19 декабр 2000;
59. Бағдад кими ширин хурма, "Сај" гәзети, 28 декабр 2000;
60. "Азәрбајчанлы тарихчи вә шаир Шаһин Фазил илә сөјләши" (мүсаһибә), "Јурд" гәзети, Бағдад, 31 декабр 2000-чи ил;
61. Мәним "әфган" достум Әлибала Һачызадә, "Версија" гәзети, феврал 2001-чи ил.

VI. Либретто.

Хуршудбану Натәван (опера, Назим Ибраһимовла бирликдә) – Васиф Адыкөзәлов тәрәфиндән бәстәләнир.

Шаһин Фазил мүхтәлиф илләрдә Аллаһа, Онун Пејғәмбәринә (с) вә Әһли-бејтинә сонсуз мәһәббәтлә миначат, нә'т, гәсидә, тәрчи'бәнд, мүхәммәс, гәзәл вә с. бәдии нүмунәләр јаратмышдыр.

Шаһин Фазилин бир сыра ше'рләриндә (миначат, нә'т вә гәсидәләриндән әлавә) дә тез-

тез Пәрвәрдикар, Пејғәмбәр вә Имамлар хатырланыр, онлара даир дәјәрли фикирләр сәсләнир:

“Рәбби әрни”* дејә Аллаһә хитаб ејләјирик,
Ҝәләчәк фүрсәтимиз бир нечә илдән сонра.

***

Гијмәтли китаб чох јазылыбдырса да, амма
Тәгдим еләсинләр мәнә Гур’аны биринчи.

***

Енмәзми јерә мәкәр мүрүввәт?
Јүксәлмәдәдир фәған, Илаһи.

***

Нә ҝөзәлдир, дејирәм, авазы Гур’анымызын,
Даима “Әшһәду биллаһ” сәни сәсләјәчәк.

Сәсләјирсән сәһәр-ахшам улу Аллаһы мүдам,
Шаһина, бир дәфә Аллаһ сәни сәсләјәчәк.

***

Ҝизлин ки дејилдир сәнә, адәмдә рија вар,
Инсанда ријакарлығы вар ејләмә, Јарәб.

***

* “Аллаһым, өзүнү мәнә ҝөстәр”

Бишәрәф гој буну билсин, шәрәф – Аллаһындыр,
Әзрајыл һөкм ешидәндир, һәдәф – Аллаһындыр.
“Бу мәнимдир, о сәниндир” дејилир һәр јердә
Билмәјирләрми мәкәр һәр тәрәф Аллаһындыр?

***

Бә’зән варлығымы сарыр изтираб,
Аллаһла данышмаг истәјирәм мән.
Инсан вермәјәндә суала чаваб
Аллаһла данышмаг истәјирәм мән.

Мәгсәдим бөјүк Аллаһын көмәји илә Шаһин Фазилин сонсуз ешг, мәһәббәт вә севки илә гәләмә алдығы дини ше’рләрини топлајыб китаб һалына салмаг вә азәрбајчанлы гардаш вә бачыларыма чатдырмагдыр.

Одур ки, тәртиб етдијим бу китаба “Аллаһ ешги, Пејғәмбәр мәһәббәти, Имам севкиси” адыны гојдум.

Гүдрәтли, Алим, Адил, Рәһмли Аллаһдан диләјирәм ки, Өзү Вәтәнимизин бүтүн хәта-бәлалардан гуртармасына, торпағымызын тамамилә азад олунмасына, чичәкләнмәсинә көмәк етсин.

Амин.

Мәшәди Ариф Ханлароғлу.

М И Н А Ҹ А Т

“…вәстәгфүруллаһә
инналлаһә гәфурур-рәһим”:
Тәрҹүмәси:
“…вә Аллаһдан бағышланмаг
диләјин, шүбһәсиз ки, Аллаһ
бағышлајан вә рәһм едәндир”.
Гур’ан, әл-Бәгәрә сурәси,
199-чу ајә

I

Бизләр нәчијик, Ашиг өзүн, Јар өзүнсән,
Һәр не’мәти јохданeләјән вар өзүнсән.

Илләтли едән һәр шеји, әлбәттә, сәбәбдир,
Һәр илләтә, еј Танры, сәбәбкар өзүнсән.

Ҹанланды јох икән ҹаны, торпаг иди Адәм,
Камил јарадыбсан бизи, пәркар өзүнсән.

Һәр фәрди өзүн хәлг eләјибсән, улу Танры,
Һәр фәрдә шәрафәт бу ки, сәрдар өзүнсән.

Шәкк ејләсә һәр ким Сәнә инсан дејил әлбәт,
Әлбәттә ки, инсанлара ме’јар өзүнсән.

Мәзлумләрин әлләри һәр дәм Сәнә доғру,
Гәддары едән дәрдә кирифтар өзүнсән.

Сәбр илә әлач олмалы һәр дәрдинә фәрдин,
Сәбр етмәји вәһј илә едән ҹар өзүнсән.

Һәрчәнд көнүл мүлкүнү Шаһин бәзәјибдир,
Һәр мүлкә, јәгиндир бу ки, ме’мар өзүнсән.

II

Һәр дәм јери еј көрән Илаһи,
Еј бизләрә ҹан верән Илаһи,
Еј Танры, о пак адын дилимдә,
Сән назил едән китаб әлимдә.
Ҹүз’-ҹүз’ охудум һәмин китабы,
Гәлбимдән апарды изтирабы,
Гәлб ичрә инам јаранды, ја Рәб,
Шам јанды, ишыгмы јанды, ја Рәб?
Биллаһ, о шамсыз олмаг олмаз,
Аллаһә инамсыз олмаг олмаз.
Олмазса инам әкәр үрәкдә.
Шејтан кириб әјләшәр үрәкдә.
Иблис мәни һеј күнаһә дартар,
Күндән-күнә изтирабым артар.
Гур’ан ки, инам јаратды мәндә,
Етдим Сәнә е’тигад мән дә.
Дәмдән-дәмә һәсрәтим јохалды,
Ја Рәб, Сәнә һејрәтим чохалды.
Гур’ан да өзүн, гуран да Сәнсән,
Улдузлары јандыран да Сәнсән.
Јохлуглары вар едән дә Сәнсән,
Варлыглары хар едән дә Сәнсән.
Бир зәррәни дағ едән дә Сәнсән,
Бир нәһри булаг едән дә Сәнсән.
Шимшәкләри чахдыран да Сәнсән,
Дәрјаләри ахдыран да Сәнсән.
Хәлг ејләмисән бу каинаты,
Сәнсән јарадан бүтүн һәјаты.

III

Сөјләдим һәр нә гәдәр "Ла илаһә илләллаһ"
Зәһмәтим верди сәмәр "Ла илаһә илләллаһ".

Гафил олчаг, елә ки, шәкк еләдим Аллаһә,
Фаидәм олду зәрәр, "Ла илаһә илләллаһ".

Мәнә мүшкилди бәјәм сөјләјим ки "Вар Танры"?
Дилә мүшкилди мәкәр "Ла илаһә илләллаһ"?

Еләдим Һәггә дуа, сөјләдиләр јар кәлди,
Бу хәбәр јахшы хәбәр, "Ла илаһә илләллаһ".

Садигәм мән, мәнә үз верди севинч, еј әғјар,
Сәнә үз верди кәдәр, "Ла илаһә илләллаһ".

Дилимин вирди олубдур бу көзәл кәлмә, дилим,
Деди һәр шаму сәһәр "Ла илаһә илләллаһ".

Гола гүввәт, көзә нур, әглә сәфа бәхш етмиш,
Јетириб гәлбә тәпәр "Ла илаһә илләллаһ".

Нәзәрим көјләрә санчылды мүдам, Аллаһым,
Шаһинә ејлә нәзәр, "Ла илаһә илләллаһ!"

IV

Әфв ет мәни, гафил олмушам мән,
Илләр боју чаһил олмушам мән.
Галмаг диләмәм хәта јолунда,
Өлсүн бу чаным фәда јолунда.

Һејф, инди билир бу бәхтигарә
Дүнјаны Сән етмисән идарә.
Сәнсән бизә бәхш едән һәјаты,
Сәнсән һәјата верән бусаты.
Бир јанда сәадәтин әјандыр,
Бир јанда мүсибәтин бәјандыр.
Бир бәндәни бәндә салмағын вар,
Бир бәндәјә һәззи етдин играр.
Бир бәндәни бәхтијар едирсән.
Бир башгасыны безар едирсән.
Бир бәндәнә изтираб верирсән,
Бир башгасына күлаб верирсән.
Һәр фәрдә чәза верән дә Сәнсән,
Һәр дәрдә дәва едән дә Сәнсән.
Идрак да верән, камал да Сәнсән,
Һичран да верән, вүсал да Сәнсән.
Сән – Халигимиз, гәрар Сәниндир,
Биз бәндәник, ихтијар Сәниндир.
Танрым, бахыб һәр јаны көрүрсән,
Инсандакы шејтаны көрүрсән,
Шејтандакы нөгсаны көрүрсән,
Нөгсандакы туғјаны көрүрсән,
Туғјандакы мејданы көрүрсән,
Мејдандакы чөвланы көрүрсән,
Чөвландакы имканы көрүрсән,
Имкандакы һәр аны көрүрсән,
Һәр андакы имканы көрүрсән.

V

Үз тутан көјләрә сидг илә мәнәм һәр дәф'ә
"Гүлһүваллаһу әһәд" сөјләјәнәм һәр дәф'ә.

Елә ки, кәлди дилә “Ла илаһә илләллаһ”,
Совушуб чыхды үрәкдән нечә гәм һәр дәф’ә.

Нә көзәл сәсләнир, Аллаһ, мүдам “Бисмиллаһ”,
Нә сәлис јазды бу мәфһуми гәләм һәр дәф’ә.

Зикр едәркән сәлават олду көнүл даим шад,
Бу нә мө’ҹүз, нә кәрамәт, нә кәрәм һәр дәф’ә.

Ахирәт алды о дүнјаны дүшүнсәк тез-тез,
Көзләри тутмајачагдыр белә нәм һәр дәф’ә.

“Гүлһүваллаһ” десән, Шаһина, “Аллаһ” десән,
Сәни тәрк ејләјәҹәк дәрду әләм һәр дәф’ә.

VI

Сәнсән јарадан ки, мән әјанәм,
Аллаһ, Сәнә көз дикән ҹаванәм.
Әфв ејлә ки, бәдбинәм, зарам мән,
Сәһв ејләмишәм, күнәһкарам мән.
Әфв ејләмәсән, мүдам гәмим вар.
Әфв ејләмәсән, ҹәһәннәмим вар.
Һәрчәнд бабам намаз гыларды,
Пак исминә е’тигады варды.
Јаддыр мәнә дәстәмаз, әфсус,
Мән гылмамышам намаз, әфсус,
“Бирдир, - демишәм, - һәјат”, әфсус.
Мән вермәмишәм зәкат, әфсус.
Мән тутмамышам оруҹ, әфсус.
Өмрүм белә олду пуч, әфсус.
Баис буна мәнми, ја заманмы?

Баис буна дүшдүјүм мәканмы?
Баис буна мәтләбимми олмуш?
Баис буна мәктәбимми олмуш?
Баис буна алдығым әдәбми?
Вар чох сәбәби десәм сәбәбми?

VII

Шаһин, дәјишиб заманә инди,
Вер фикри о ламәканә инди.
Гур’анимә бәсләјиб вәфа мән,
Күндүз-кечә ејләрәм дуа мән.
Әфв ет мәни, ја Илаһи, әфв ет,
Бәндәндә олан күнаһы әфв ет.
Дүшмән бизи ејләјиб мүкәддар,
Имдад елә ки, олаг музәффәр.
Јетмиш сәнә ујдуг иштибаһә,
Јетмиш сәнә батмышыг күнаһә.
Јетмиш сәнә ҹәһлә ујмушуг биз,
Јетмиш сәнә галмышыг мәдәдсиз.
Имдадинә еһтијаҹымыз вар,
Имдад eләсән әлаҹымыз вар.
Әрзим бу вә мәсләһәт сәнинди,
Дүзкүн јола дүшмүшәм мән инди.
Хәтм олду сөзүм “Минаҹат”ынла,
Фәхр ејләјирәм о пак адынла.
Тез-тез дејәрәк дә “Ла илаһә…”,
“…илләллаһ”ы ејләрәм изафә.

VIII

Сән Аллаһсан, кәримсән,
Аллаһ, бағышла мәни.

"…әр-рәһману рәһим"сән,
Ла илаһә илләллаһ,
Аллаһ, бағышла мәни.

Вәһмин гылынчтәк кәсир,
Әлим-ајағым әсир,
Гүсурум аз олса да
Дилим-додағым әсир,
Аллаһ, бағышла мәни.

Өтмәјиб өмрүм һәдәр,
Савабым улдуз гәдәр.
Күнаһларым да олуб,
Үзр күнаһдан бәтәр,
Аллаһ, бағышла мәни.

Өзүмү өјмүшәм дә,
Өзүмү дөјмүшәм дә
Бә'зән сөјүшчүләртәк
Кимисә сөјмүшәм дә,
Аллаһ, бағышла мәни.

Бә' зән әфвә башладым
Һичраны бағышладым,
Чох чаһили, алчағы.
Наданы бағышладым,
Аллаһ, бағышла мәни.

Ән пис күнү дә кәрдүм,
Киприклә од көтүрдүм.
Ағ бәхтим гара олду,
Гарабағы итирдим.
Аллаһ, бағышла мәни.

Јашым сон һәддә чатыр,
Өмүр о сәддә чатыр…
Ата минә билмирәм,
Дүшмәнләр ат ојнадыр,
Аллаһ, бағышла мәни.

Кәлди кәдәр, чумду гәм,
Көзләрими тутду нәм,
Өзүм өз күнаһымы
Бағышлаја билмирәм,
Аллаһ, бағышла мәни,
Аллаһ, бағышла мәни!!!

7-9 мај, 1993.

МИНАЧАТ

"һуәләззи хәләгә ләкумма фил-әрзи чәмиән суммәстәва иләссәмаи фә сәвва һуннә сәб'ә сәмаватин вә һувә бикулли шәј'ин әлим".

Тәрчүмәси: "Јер үзүндә нә варса һамысыны сизин үчүн јарадан, сонра сәмаја үз тутараг ону једди гат көј һалында дүзәлдиб низама салан Одур. О, һәр шеји биләндир".

Гур'ан, әл-Бәгәрә сурәси, 29-чу ајә

“Вә ләһул-кибријау фис-сәмавати вәл-әрзи вә һувәл-әзизул-һәким”.

Тәрҹүмәси: “Көјләрдә вә јердә бөјүклүк јалныз Она мәхсусдур. О, јенилмәз гүввәт вә һикмәт саһибидир”.

Гур’ан, әл-Ҹасијә сурәси, 37-чи ајә

Еј тәб’имә гүввә бәхш едән зат,
Еј гүввәмә тәб’и нәгш едән зат,
Вер күч бу минаҹатым јазылсын,
Мәгсудә јенә чатым, јазылсын.
Вер күч Сәни бир дә вәсф едим мән,
Мәгсудимә доғру јол кедим мән.
Күл мөвсүмү битди, гышә аз вар,
Јарәб, јашым алтмышә аз вар,
Вер күч ки, ше’рдә һалым олсун,
Сөз сөјләмәјә маҹалым олсун.
Вер күч ки, ибадәт ејләјим чох,
Гур’аны гираәт ејләјим чох,
Гал әһлинә һејрәт ејләјим чох,
Һал әһлинә рәғбәт ејләјим чох,
Агил илә сөһбәт ејләјим чох,
Ҹаһилләрә нифрәт ејләјим чох.
Шәкк јох, әзәли кәрамәтин вар,
Ваһидлијини олармы инкар?
Һәгсән әмәлү сөзүндә, еј Һәгг,
Һәр шеј өтәси, Сән исә мүтләг!

Һәр шејдә фәна, Сән исә баги,
Сәнсән бу јерин, көјүн дајағи.
Сәнсән бизә Адәми едән хәлг,
Сәнсән бүтүн аләми едән хәлг.
Сәнсән јерә көндәрән Китабы,
Сәнсән едән елчи бир ҹәнабы.
Ол заты өзүн рәсул едибсән,
Сон елчи кими гәбул едибсән.
Ме’раҹә чыхармысан рәсули,
Бу һагда көзәл дејиб Фүзули:
“Фәрз олду бир әзмә ҹәзм гылмаг,
Ме’раҹи-кәмалә әзм гылмаг”.
“Ән үлви бәшәр” дејиб о затә
Кирдин бәшәр илә ихтилатә.
Ме’раҹ – кәмал ме’раҹыдды,
Ме’раҹ – вүсал ме’раҹыдды…
Сәнсән бәшәријјәтин гүрури,
Сәнсән әбәдијјәтин зүһури.
Сәнсән әбәди вары һәјатын,
Сәнсән улу ме’мары һәјатын.
Сәнсән гара гәлби зар едән дә,
Сәнсән јары јарә јар едән дә.
Олмазса әкәр иҹазән, еј Рәбб,
Мә’лум ки, мән олмарам мән, еј Рәбб.
Сәнсән мәнә “алим ол” дејән дә,
Сәнсән мәни шаир ејләјән дә.
Амма мәни һеј чәкир мүәмма,
Јарәб, мәнә чох фикир – мүәмма.
Дүзкүнмү Фүзулинин хитабы?
Вардырмы суалынын ҹавабы:
“Һәр хилгәтә кәрчи бир сәбәб вар,
Аја, сәбәби ким етди изһар?

Көр каф илә нундан олду аләм,
Аја, нәдән олду кафү нун һәм?"
Ај көј доланыр, буна нәдир сирр?
Күн көјдә јаныр, нечин түкәнмир?
Мәһрумду нечин сәма һәвадән?
Улдуз нијә көз вурур сәмадән?
Һичран олачагмы јох чаһандан?
Нөгсан олачагмы јох чаһандан?
Туғјан олачагмы јох чаһандан?
Туфан олачагмы јох чаһандан?
Үсјан олачагмы јох чаһандан?
Шејтан олачагмы јох чаһандан?
Дүзкүнмү бу Шаһинин хитабы?
Вардырмы суалынын чавабы?
"Һәр риштә ки, һәгг әјан едибдир,
Сәрриштәсини ниһан едибдир"
Һәрчәнд көзәл дејиб Фүзули,
Изаһыны ејләјиб Фүзули,
Амма мәни һеј чәкир муәмма,
Јарәб, мәнә чох фикир – муәмма:

Һәр керчәјин үстүндә вар пәрдә, муәммадыр,
Јерләр дә муәммадыр, көјләр дә муәммадыр.

Јохдан вар олан аләм, килдән јаранан Адәм
Бир затә јәгиндирсә, чох фәрдә муәммадыр.

Бармағы едиб хәнчәр "Шәггүл-гәмәр" е'чазы,
Бармаг да муәммадыр, хәнчәр дә муәммадыр.

Мүлчәм нечин өлдүрдү Һејдәр кими бир мәрди?
Мүлчәм дә муәммадыр, Һејдәр дә муәммадыр.

Логманләрин сеһри һәр дәрдә дәвадырмы?
Бир дәрдә дәвадырса, чох дәрдә муәммадыр.

Зәмзәм сују Көвсәрми, Көвсәр сују Зәмзәмми?
Зәмзәм һәлә сирр исә, Көвсәр дә муәммадыр.

Һәр шејдә муәмма вар, Аллаһ – муәммасыз!
Шаһин сөзү үстүндә јох пәрдә, муәммадыр.

9-10 ијул, 1998.

ГИТ'Ә*

* Бу гит'әни Мәшһәд шәһәриндә "Имам Рза (ә) мәсчиди"ни зијарәт етдијим вахт јаздым. Белә ки, зијарәт заманы мән сидг үрәклә бүтүн күнаһларымын әфв олунмасыны чәнаб имамдан тәмәнна еләдим. Мәсчиддән чыхыб һовузун кәнарында әјләшдим, бир даһа имамы вә тәмәннамы хатырладым, гәләм-дәфтәрими көтүрүб јухарыдакы 6 бејт ше'ри дәрһал тамамладым. Сонралар тәкрар-тәкрар хатырладығым олдугча тәәччүблү бир һадисә баш верди: Көрүндүјү кими, бу гит'ә мәним етдијим күнаһларын әфви хүсусунда сидг үрәклә јазылдығындан вә мәним тәмәннам Аллаһ-таала тәрәфиндән, тәбии ки, ешидилдијиндән, лакин бәјәнилмәдијиндән, елә һәмин күн вә ертәси күн ики лабүд өлүмдән гуртулдум. Мәшһәддән һаваја галхан тәјјарәмиз 17 дәгигәдән сонра мүһәррикләриндән бири јандығы үчүн (!) һавада ләнкәр вура-вура кери гајыдыб Мәшһәд тәјјарә меданында јерә ендирилди вә биз меһманханада кечәләмәли олдуг. Ертәси күн сүбһ тездән сәрнишини олдуғумуз јени тәјјарәнин мүһәррики дә Теһрана чатмағымыза 22 дәгигә галмыш сырадан чыхды вә тәјјарә зор-бәла илә јерә енди. Дүшүндүм, көрүнүр ки, Аллаһ-таала һәлә мәним өлүмүмү тә'хирә салыр. Тәјјарәдә мәндән башга 250 зәввар да варды. Бәлкә дә онларын хатиринә мәним бу гит'әдәки илтимасым Пәрвәрдикарымыз тәрәфиндән нәзәрә алынмады.

Ја Илаһи, нә гәдәр инсанә
Сәнә мә'лумду пәнаһ ејләмәјим.

Мәнә Мәшһәд јенә олмуш гисмәт,
Даһа лүтф ејлә ки, аһ ејләмәјим.

Олачагдырса сабаһымда гара
Кечәми бир дә сабаһ ејләмәјим.

Дүшмәјим күфрә јахын, инсанәм,
Нәһс ишә бир дә тамаһ ејләмәјим.

Өзүмү нәфсимә гул ејләјәрәк,
Нәфсими гәлбимә шаһ ејләмәјим.

Күнәһим индичә әфв олмушса,
Мәни өлдүр ки, күнаһ ејләмәјим.

6.06.1995
Иран, Мәшһәд шәһәри.

МӘҺӘММӘД ФҮЗУЛИДӘН ТӘХМИС

Ја Илаһи, нејләјәк наданә имкан олмасын?
Нејләјәк ки, әдл еви чөвр илә виран олмасын?
Нејләјәк ки, залимин зүлмү фираван олмасын?

Мә'луматымын дүзкүнлүјүнү мәнимлә о зијарәтдә вә тәјјарәдә һәмраһ олмуш гәләм достларым Әлибала Һачызадә, Магсуд Һачыјев вә Сирус Тәбризли тәсдиг едә биләрләр.

Мәшһәд зијарәтиндән сонра башыма кәлән бу гәрибә һадисә барәдә "Шәһријар" гәзетиндә мә'лумат верилмишдир (Бах: 13 ијул, 1995-чи ил).

"Чәм' көнлүн дөвр чөврүндән пәришан олмасын,
Чәрх фәрманынла кәзмәкдән пешиман олмасын".

Күчсүз оллам чанда вәслин меһри мөһкәм олмаса,
Дәрд ичиндә сызларам һәр фәрд хүррәм олмаса,
Олмарам мән Сән кими гәлбимдә һәмдәм олмаса,
"Јер иши, көк чүнбүшү рә'јинлә бир дәм олмаса
Једди иглиму догуз кәрдуни-кәрдан олмасын".

Сән бизимсән, биз Сәнин, сеһриндәјик, Рәббим, мүдам,
Таәтин вачиб бизимчүн, еһтирамын еһтирам,
Дәмбәдәм олсун Сәнә, ја Гиблеји-аләм, салам,
"Бир бинадыр дөвләтин, олмуш пәнаһи-хасү ам,
Ол бина, Јарәб, чаһан олдугча виран олмасын".

Олмаса һәркаһ чан мүлкү баһар, олсун хараб,
Олмаса ол лаләүзлүм, лаләзар олсун хараб,
Галмаса севда, чаһанда һәр нә вар, олсун хараб,
"Гылмаса аләм мурадынча мәдар, олсун хараб,
Олмаса дөвран Сәнин рә'јинлә, дөвран олмасын".

Олса да бир зәррә тәк, Рәббим, Сәнин јанында чәрх,
Кирләјиб баш чох кәсин үсјану түғјанында чәрх,
Фырланыб чох ашигин әјјамү дөвранында чәрх,
"Чизкиниркән дустләр камынча фәрманында чәрх,
Һакими-тәгдирдән тәгјири-фәрман олмасын".

Баш әјибдир дәмбәдәм адәм Сәнин фәрманына,
Чанү дилдән бағлыјыг мөһкәм Сәнин фәрманына,
Интизарыг, мүт'ијик һәр дәм Сәнин фәрманына,
"Табе олсун чүмлеји-аләм Сәнин фәрманына,
Чүмлеји-аләмдә Сәндән гејри султан олмасын".

Сындырар Шаһин гәләм ше'риндә мә'на олмаса,
Сөзләриндә һикмәтү е'чазы пејда олмаса,
Тәрк едәр илһамыны гәлбиндә севда олмаса,
"Ләһзә-ләһзә күлшәни-мәдһиндә гуја олмаса
Бүлбүли-нитги Фүзулинин хошәлһан олмасын".

ГӘЗӘЛ

Һәсрәтим вар, дөзүрәм һәсрәтинә, еј Танры,
Дөзүмү олмајанын һәсрәти нә, еј Танры?

О бөјүклүк ки Сәниндир, бу кичик гул нә десин?
Нә десин лајиг ола шөвкәтинә, еј Танры?

Көрүб аләмдәки һикмәтләри јетмәк диләрәм
Һикмәтин һикмәтинин һикмәтинә, еј Танры.

"Ол" дедин һөкм илә Јер күррәси мөвчуд олду,
Афәринләр о бөјүк гүдрәтинә, еј Танры.

Еләдин Адәми Сән хәлг вә Адәм дә бизи,
Мәрһәба адәм олан хилгәтинә, еј Танры.

Һәрә бир нөв' тәсәввүр еләјир сурәтини,
"Һејрәт, еј бүт!.." дедиләр сурәтинә, еј Танры.

Не'мәтин ләззәти олмаз әлә асан кәлсә,
Дөзмүшәм сәбр илә һәр бир чәтинә, еј Танры.

Һурини севмәјән инсанә нә лазым чәннәт?
Шаһини дә'вәт еләә чәннәтинә, еј Танры.

ГӘЗӘЛ

Јарадан кимди бу торпағы Өзүндән гејри?
Гурудан кимди јашыл бағы Өзүндән гејри?

Ким изн верди Мәһәммәд гәмәри шагталасын*
Галдырыб көјләрә бармағы, Өзүндән гејри?

Јер дибиндән ким олар көјләрә дағ галдырсын?
Јерлә јексан еләсин дағы, Өзүндән гејри?

Ким олар рәнки низам илә јығыб үст-үстә
Доласын көјләрә гуршағы, Өзүндән гејри?

Рүхсәтин олмаса һәркәһ кимин һәдди нәдир
Ендирә, галдыра бајрағы Өзүндән гејри?

Мән ки, ешг әһли олуб мин бир әзијјәт чәкдим,
Бәхш едәр ким мәнә нөврағы Өзүндән гејри?

Нә јаман бағламысан Шаһини, чанан, Өзүнә,
Ким ачар бағладығын бағы Өзүндән гејри?

* "Шәггүл-гәмәр" һадисәсинә ишарәдир.

ГӘЗӘЛ

Гур'аны едиб әзбәр Аллаһә дуа ејлә,
Һамин ола Пејғәмбәр, Аллаһә дуа ејлә.

Аллаһә дуа етсән олмазмы дашын ҝөвһәр?
Олмазмы сујун чөвһәр? Аллаһә дуа ејлә.

Ҝүндүз-кечә, еј фәһлә, ҝүндүз-кечә, еј кәндли,
Ҝүндүз-кечә, еј әскәр, Аллаһә дуа ејлә.

Тезликлә кәнар ејлә јад әлләри јурдумдан,
Әлләрдә гылынч-хәнчәр Аллаһә дуа ејлә.

Аллаһы ҝәтир јадә, бир ҝүн јетишәр дадә,
Гыр дүшмәни, гур сәнкәр, Аллаһә дуа ејлә.

Бир ҝөр нә дејир кафәр? Һәр кафәрә бир хәнчәр!
Олсан белә Искәндәр Аллаһә дуа ејлә.

Фүрсәт даһа кәл вермә дүшмәнләрә бир ләһзә,
Һәр дәм, а вәтәнпәрвәр, Аллаһә дуа ејлә.

Әтрафы думан алса улдузлары ҝөрмәзсән,
Парлар јенидән үлкәр, Аллаһә дуа ејлә.

Аллаһә дуа ејлә Шаһинлә бәрабәр сән,
Аллаһым олан дилбәр, Аллаһә дуа ејлә.

ГИТ'Ә

Еј јарадан, кәл мәнә имдад еләә
Бир нечә зиддијјәти мә'лум едим.

Сөјлә нәдир нијјәти инсанларын,
Истәјирәм нијјәти мә'лум едим.

Һикмәт олан сирри гылым ашикар,
Сиррә дөнән һикмәти мә'лум едим.

Шәхси әмәл, шәхси фикир, шәхси иш,
Лүтф елә, шәхсијјәти мә'лум едим.

Әјрилији, доғрулуғу, дүзлүјү,
Мәнлији, һејсијјәти мә'лум едим.

Бәлли, кәмијјәт ҝөрүнүр ҝөзләрә,
Бәс нечә кејфијјәти мә'лум едим?

Шәрбәт олан зәһри муәјјән гылым,
Зәһрә дөнән шәрбәти мә'лум едим.

Вар ики чан – биркә нәдир, ајры нә?
Мән нә тәһәр вәһдәти мә'лум едим?

Ким бизә һагг верди үрәк гырмаға?
Гој бу сәлаһијјәти мә'лум едим.

Бир белә ев јыхмаға, ган төкмәјә
Баис олан һиддәти мә'лум едим.

Бәсди гаранлыгда гара көрмәјим,
Сафлығы, гүдсијјәти мә'лум едим.

Јох буна шәкк, илләти вар илләтин,
Јардым елә илләти мә'лум едим.

ГИТ'Ә

Сөздән әввәл Сән вар идин, Сәндән әввәл һеч нә
јох,
Аллаһым, Рәббим мәним, еј бәхш едән инсанә
сөз.

Дәмбәдәм, саәтбәсаәт, күнбәкүн чан мәст олур
Күл додагла өјлә ки, изһар едир чананә сөз.

Бир сөз илән мин көнүл абад олубдур, амма ки,
Һәрдән етмиш чох көнүлләр мүлкүнү виранә сөз.

Нәгш едир бир гәлбә һәрдән вәһшилик
дүстурини,
Бәхш едир һәрдән һәлимлик, меһрибанлыг чанә
сөз.

Агил адәм агил адәмдән тәмәнна сөз гылар,
Тә'сири олмаз десә диванәјә диванә сөз.

Јахшы сөздән ким гачыбдыр, доғру сөздән ким
гачар?
Лоғмана дәрман нә лазым, сөз верин лоғманә,
сөз.

Мән билән, бича јерә јанмаг дејилдир нијјәти,
Шәм'ә тәгдим ејләмәк истәр о дәм пәрванә –
сөз.

Бәсди јордуг, бәсди вурдуг, бәсди гырдыг чәнк
илә,
Еј бәшәр, мејдан сөзүндүр, сөз кәрәк мејданә,
сөз.

Өз сөзүмлә јазмышам мән һәр заман өз ше'рими,
Өз сөзүм варкән, кәрәксиздир мәнә биканә сөз.

14.IX.1995.

ГӘЗӘЛ

Сармыш вәтәни думан, Илаһи,
Чох јахшы – олуб јаман, Илаһи.

Бәхтимми мәним кечиб ки, кечмиш
Јад әлләрә чох мәкан, Илаһи.

Битмәзми мәкәр ријанын һөкмү?
Сәнсән ахы һөкмран, Илаһи.

Галмагда букүн илан әлиндә,
Гыврылмада Зәнкилан, Илаһи.

Сынмыш Лачынын лачын вүгары,
Ағлар Шуша әһли ган, Илаһи.

Дүшмән нә гәдәр хејир көтүрдү!..
Көрдүк нә гәдәр зијан, Илаһи.

Енмәзми Јерә мәкәр мүрүввәт,
Јүксәлмәдәдир фәған, Илаһи.

Ме'рач еләмәк диләр бу Шаһин,
Көндәр кәлә нәрдиван, Илаһи.

7.01.1996.

ГӘЗӘЛ

Аләмин үмдә мүәммасыны көрмәкдә көзүм,
Ашигин ешг тәмәннасыны көмәкдә көзүм.

Нә олан шејди мәһәббәт? Нәди ешг? Севки нәдир?
Адәмин адәмә севдасыны көмәкдә көзүм.

Јуху кәлчәк көзүмә пакизә рө'јаларымын
"Лејли-Мәчнун" кими рө'јасыны көрмәкдә көзүм.

Көһнә дүнја тәзәләнмишсә дә, диванәләрин
Көһнә зәнчирини, сәһрасыны көрмәкдә көзүм.

Кафәрин һәмләси артарса мүсәлманә бәлә
Кәрбәланын тәзә говғасыны көрмәкдә көзүм.

Даһа јохдурму, мәкәр бирчәми Бабүл-мәндәб*?

---

* Бабүл-мәндәб – әрәб дилиндә "Көз јашлары гапысы" демәкдир. Әрәбистан јарымадасынын чәнуб-гәрб гуртарачағы илә Африка арасында боғаздыр. Бабүл-мәндәб Гырмызы дәнизи Әдән көрфәзи вә Әрәбистан дәнизи илә бирләшдирир.

Бу ад рәмзи мә'на дашыјыр вә мүхтәлиф фәлакәтләр үзүндән һәмин боғаза чохлу көз јашы ахыдылмасыны өзүндә әкс етдирир.

Нә гәдәр көз јашы дәрјасыны көрмәкдә көзүм.

Нәзәрим дәјмәдә һәр ләһзә Имадәддинимә
Вә... "Әнәлһәг"дәки мә'насыны көрмәкдә көзүм.

Бахараг диггәт илә һәр тәрәфә, еј Шаһин,
Танрынын нуру тәчәлласыны көрмәдә көзүм.

14.02.1998.

ГӘЗӘЛ

Мәнә вер гүввә ки, имкан еләјим, ја Аллаһ,
Чаны чананыма гурбан еләјим, ја Аллаһ.

Бизи һәм зар еләјиб, һәм дә пәришан еләјиб,
Кафәри зару пәришан еләјим, ја Аллаһ.

Мәнә тибб елмини өјрәт ки, тәбиб олмагла
Дәрдлинин дәрдинә дәрман еләјим, ја Аллаһ.

Мәнә күч вер ки, дејиб сөзләрими мәрданә
Нечә һагсызлыға үсјан еләјим, ја Аллаһ.

Чијәрин ган еләмишдим, тәзәдән ол разы
Нечә әғјары чијәрган еләјим, ја Аллаһ.

Охумаг да гәзәли асан ола, јазмаг да,
Гәзәли истәрәм асан еләјим, ја Аллаһ.

Нә гәзәл вахтыды, чәнк ејлә ки, дүшмән басыла,
Истәрәм Шаһинә фәрман еләјим, ја Аллаһ.

8.09.1998.

ГӘСИДӘ

Һәр дәмим наләвү әфғанды мәнә, ја Рәббим,
Уддуран ган јенә һичранды мәнә, ја Рәббим.

Фәләјин чөврүнә дөзмәк бу фәна аләмдә
Кәр чәтиндирсә дә, асанды мәнә, ја Рәббим.

Көрүбән һәр дәлини Мәчнуну анмагда көзүм,
Һәр шәһәр санки бијабанды мәнә, ја Рәббим.

Гурусун көз јашы көзләрдә, түкәнсин гәмләр,
Бир килә көз јашы үммәнды мәнә, еј Рәббим.

Мәним ардымча хәбисләр дејинирләр һәрдән,
Сөзләри һәрзәвү һәдјанды мәнә, ја Рәббим.

Гој десинләр кечә-күндүз, чаным өјрәнчәлидир,
Бош дејимләр гуру түғјанды мәнә, ја Рәббим.

Чаһилин сөһбәти башдан-баша нөгсан исә,
Динмәмәк чаһилә нөгсанды мәнә, ја Рәббим.

Булашыг һәр гәзәлин зиддинә кетмәк – гајәм!
Саф гәзәл һәшрә гәдәр шанды мәнә, ја Рәббим.

Десә һәр ким мәнә вар мәндә рија, јанлышдыр,
Сән билирсән ки, бу бөһтанды мәнә, ја Рәббим.

Вәтәнин һәр дашыны лә'л илә мәрчан санырам,
Тиканы сүнбүлү рејһанды мәнә, ја Рәббим.

Дашына гурбан олум, торпағына гурбан олум,
Гуру сәһрасы күлүстанды мәнә, ја Рәббим.

Ким дејир ки, чаһан ичрә даһа султан јохдур,
Севкилим вар исә – султанды мәнә, ја Рәббим.

Јаныма Әзрајылы бир нечә ил кеч көндәр,
Мәшғулам, сөз демәк имканды мәнә, ја Рәббим.

"Кәл" десән Шаһинә, сидг илә мәкәр кәлмәзми?
Мүт'ијәм һөкмүнә, фәрманды мәнә, ја Рәббим.

4.03.1999.

ГӘЗӘЛ

Һачы Әлисәфтәр Наилә!

Кимдә варса вәфа, бисмиллаһ,
Еләмәзсә чәфа, бисмиллаһ.

Еј шәфаны кәзән севдадә,
Тапачагсан шәфа, бисмиллаһ.

Кәл ки, ешг аләми көјчәкдир,
Көрәчәксән сәфа, бисмиллаһ.

Нијјәтин ешг исә, үстүндән
Өтәчәк һәр бәла, бисмиллаһ.

Оху аваз илән Гур'аны,
Нә көзәл бир сәда, бисмиллаһ.

Мәнә зәвварлыг бәхш олсун!
Нечә көјчәк дуа, бисмиллаh.

Кетмишәм Мәшhәдә үч дәф’ә,
Өндәдир Кәрбәла, бисмиллаh*.

Диләјим вар кедим hәм hәччә,
Шаhина, мәрhәба, бисмиллаh!

13.03.1999.

ГӘЗӘЛ

Чананы көрдүм, әлhәмдүлиллаh,
Логманы көрдүм, әлhәмдүлиллаh.

Ираны кәздим, Тураны кәздим,
Әфганы көрдүм, әлhәмдүлиллаh.

Мән дин јолунда, hәггин јолунда
Үсјаны көрдүм, әлhәмдүлиллаh.

Дәрк етмәјимчин гәдрин вүсалын
Һичраны көрдүм, әлhәмдүлиллаh.

Бир күн дејиб “кәл” јар етди фәрман,
Фәрманы көрдүм, әлhәмдүлиллаh.

Һәззим јох икән, дәрдим чох икән,
Дәрманы көрдүм, әлhәмдүлиллаh.

Варкән гүрурим, чохкән гүсурим,
Нөгсаны көрдүм, әлhәмдүлиллаh.

Зәнн ејләјирдим мүмкүнсүзәм мән,
Имканы көрдүм, әлhәмдүлиллаh.

Ешгимдә дүзкүн, әhдимдә пакәм,
Пејманы көрдүм, әлhәмдүлиллаh.

“Аллаh” дилимдә! Шаhин, әлимдә
Гур’аны көрдүм, әлhәмдүлиллаh!

8.05.1998.

ӨЛМӘКДӘ ӨЛҮМСҮЗЛҮЈҮМҮЗ ВАР!

Сән өлүмсүзлүјә инанырсанмы?
Инанырсанса, демәк өлүм јохдур
вә өлүм јени hәјатын башланғычыдыр.

Бир күн
јенә кәлди...
Бир күн
јенә кетди...
Өмрүн күнү бир күн дә чохалды...
Амма ки, hәјатымдакы тамлыг
Бир күн дә итирди,

* Бу гәзәл јазылдыгдан бир нечә ај сонра бу сәтирләр мүәллифи даhа бир дәфә Мәшhәдә вә илк дәфә Кәрбәлаја кетди, имамларымызы зијарәт етмәк шәрәфинә наил олду. Белә зијарәтләр hәр бир мүсәлмана гисмәт олсун, ја Пәрвәрдикар!

Бир күн дә итирди вә азалды…
Кетмәк дә тәбии,
Галмаг да тәбии.
Һәр күн чохалыр өмрүмүзүн бир күнү, амма,
Амма бу чохалмагда азалмаг да тәбии.
Бир күн кедәрәм, амма ки, кәлмәк јенә вардыр,
Кәлмәк сәнә вардыр, мәнә вардыр.
Бир күн көрәрәм мән ки, тапыб чан јенә кәлдим,
Бир күн дејәрәм: - Еј јени дөвран, јенә кәлдим.
"Сејјид, нечә јол кәлмиш идим мүлки-чаһанә,
Сәд шүкр, тапыб сурәти-инсан јенә кәлдим"*
Өлмәксә өлүмсүзлүјә ме'јар,
Өлмәкдә өлүмсүзлүјүмүз вар!

15.03.1999.

ГӘЗӘЛ

Дүнјамызын, Аллаһ, даһа виранәси бәсдир,
Рәһм ејлә ки, мејханәси, топханәси бәсдир.

Дүшмән мәни чох күлләјә туш ејләди, амма,
Сөз күлләсинин чисмимә бир данәси бәсдир.

Әғјарларын ләғвини исрар еләсәм дә,
Анчаг демәрәм бир кәрә "чананәси бәсдир".

"Исбати-вүчуд етмәјә чәһд ејләсә ашиг,
Ешгин одуна јанмаға пәрванәси бәсдир"*

---

* Бејт Сејид Әзим Ширванининдир.
* Бејт Һәким Гәнининдир.

Шадлыг сарајы чохса да, гәмханә јох олмур,
Дүнја евинин гәм долу гәмханәси бәсдир.

Әрз ејләдиләр "севкијә биканә олан вар",
Лагејд олан севкијә биканәси бәсдир.

Јарәб, даһа хәлг ејләмә диванә чаһанда,
Мәчнун кими, Шаһин кими диванәси бәсдир.

ГӘЗӘЛ

Кәлмирсә дә һеч сајә нөгсаны бу дүнјанын,
Зинәтди бу дүнјаја чананы бу дүнјанын.

Көјләр јерә һејрәтдә: "Јер-көј нә кәсафәтдә?
Саф олмалы, әлбәттә, һәр јаны бу дүнјанын".

Чох јердә тәлатүм вар, Аллаһ сону хејр олсун,
Тез-тез габарыр, галхыр үмманы бу дүнјанын.

Јарәб, көрәсән чејран вардырмы о дүнјадә?
Олдугча азалмышдыр чејраны бу дүнјанын.

Дәрманлары вар мин-мин, Логманлары вар мин-мин…
Ешг олмалыдыр лакин дәрманы бу дүнјанын.

Еј даш-гаша алудә, дүшмүрмү өлүм јадә?
Галмырмы бу дүнјадә мәрчаны бу дүнјанын?

Инсанә јар олмагчын, бир лаләзар олмагчын,
Вардырмы вар олмагчын имканы бу дүнјанын?

Чох вә'д јалан олмуш, дүнја никәран олмуш,
Шаһин, нә јаман олмуш инсаны бу дүнјанын.

ГӘЗӘЛ

Кетмиш јенә чананә, әлач ет мәнә, ја Рәбб,
Олдум дәли-диванә, әлач ет мәнә, ја Рәбб.

Тез-тез нечә кафәр бизә ејләрди пахыллыг,
Көз дәјди мүсәлманә, әлач ет мәнә ја Рәбб.

Күлләр гынајырлар мәни, көрдүм нечә ашиг,
Јолланды күлүстанә, әлач ет мәнә, ја Рәбб.

Гүрбәтдә мәним дәрдимә јар олмады кимсә,
Чатдыр чаны дәрманә, әлач ет мәнә ја Рәбб.

Дәрд хиртдәјә чыхмыш јенә, дәрман исә јохдур,
Чатдыр чаны дәрманә, әлач ет мәнә, ја Рәбб.

"Мән ашиг-диванә, ушаглар әли дашлы,
Чыхдым јенә меjданә..."* әлач ет мәнә ја Рәбб.

Ешг ордусунун Мәчнуну өлсүнмү? Бу Шаһин,
Дүшсүнмү бијабанә? Әлач ет мәнә, ја Рәбб.

ГӘЗӘЛ

Күндүз "Мән мулки-чәһан, чәһан мәнәм, мән, Мән һәгтә мәкан, мәкан мәнәм, мән"

* Ифадә Сејид Әзим Ширванининдир.

дејән Нәсимини охудум, кечә Аллаһ јухума кирди...

Аллаһ деди: "Һөкмран мәнәм, мән,
Јер, Көј вә Чаһан, Чаһан мәнәм, мән.

Рәббәм мән, Илаһијәм, Худајәм,
Һәр дилдә бәјан, бәјан мәнәм, мән.

Лабүдсә мәкан, мәнәм сәбәбкар,
Мүтләгсә заман, заман мәнәм, мән.

"Мән атәши-ешги-нури-һәгтәм,
Мусаjә зәбан, зәбан мәнәм, мән"*

Мусаjә верән әса мән олдум,
Исаjә һајан, һајан мәнәм, мән.

Мәсчиддә дуа мәним дуамдыр,
Мәсчиддә әзан, әзан мәнәм, мән.

"Јохдур јазыја позу" дејән вар,
Чох һөкмү позан, позан мәнәм, мән.

Бир јанда чыхан, чыхан күнәш тәк,
Бир јанда батан, батан мәнәм, мән.

Һәр јанда мәним адым бәјандыр,
Һәр јанда әјан, әјан мәнәм, мән.

* Мисра Имадәддин Нәсимининдир.

Бағларда меһәм, шеһәм күл үстдә,
Дағларда думан, думан мәнәм, мән.

Олмазса үмид јерин, үмид бил,
Галмазса күман, күман мәнәм мән".

Диндим: "Улу танры, пак адамдан
Галмазса нишан, нишан мәнәм, мән.

Ешг әһлинә бүлбүләм ки бүлбүл,
Әғјарә илан, илан мәнәм, мән.

Рәһм әһлинә јахшы, јахшы, јахшы,
Гәддарә јаман, јаман мәнәм, мән.

Фәрһад илә Мәчнун өлдү, инди,
Ешг елми јазан, јазан мәнәм, мән.

Сән'анә чобанлыг олду гисмәт,
Мәһв олду чобан, чобан мәнәм, мән.

Ҝетсән дә өзүн, сөзүн галыбдыр,
Еј Горгуд озан, озан мәнәм, мән.

Ох дәјмәди һичрана, чох атдым,
Ох гәдди каман, каман мәнәм, мән.

Аллаһ гоча Шаһинәм, јашым аз,
Чохјашлы чаван, чаван мәнәм, мән".

ЈУХУМА ҜӘЛДИ АЛЛАҺ

Тәсәввүфчү шаир
ФӘХРӘДДИН САЛИМӘ

Дилимдә һагг, сөзүмдә сән,
Ја Илаһи, ја Илаһи.
Ҝәл данышаг, өзүмдәсән,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Рәһман да сән, рәһим дә сән,
Лоғман да сән, һәким дә сән,
Фәрман да сән, һөкм дә сән,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Үлвијјәтин дејил кизли,
Гүдсијјәтин дејил кизли,
Сәхавәтин дејил кизли,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Гарышыгдыр заманымыз,
Јаман чохдур јаманымыз,
Тәк сәнәдир күманымыз,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Јаратдығын јер күрәси,
Бу кун рија, шәр күрәси...
Аман, гәләм һөнкүрәси,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Чох не'мәти хәлг едибсән,
Вар-дөвләти хәлг едибсән,

Бу хилгәти хәлг едибсән,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Бағ сувардым - чичәк битди,
Гамыш әкдим - түтәк битди,
Тахыл сәпдим - чөрәк битди,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Фикир көјә чәкир мәни,
Фикир јерә әкир мәни,
Фикр едирми фикир мәни,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Дәрдләримин саны јохму?
Әдл вармы, һаны, јохму?
Дүшмәнимин ганы јохму?
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Әзәлисән, әбәдисән,
Һәр сәбәбин сәбәбисән,
Сөндүрәнсән гәзәби сән,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Күнаһымы јазан да сән,
Пәнаһымы јазан да сән,
Јазан да сән, позан да сән,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Бусат мәнә ејб олубму?
Нишат мәнә ејб олубму?
Күлүшләрим гејб олубму?
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Ишләримиз кәм-кәсирли,
Биз ријалы, биз мәкирли,
Биз сәбирсиз, сән сәбирли,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Нашүкүрүк өмрүмүзә,
Бә'зән ағдыр көмүр бизә...
Бир сынагдыр өмүр бизә,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Сән билирсән кимик, нәјик,
Диләнчијик, шаһыг, бәјик,
Дәркаһына дөнәҹәјик,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Низамлы ола биләрдик,
Инамлы ола биләрдик,
Абырлы ола биләрдик,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

О пак Китаб габағымда,
Кәламларын гулағымда,
Адын даим додағымда,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Биз зүлмәтик, сәнсә ишыг,
Гаранлыгдан усанмышыг,
Варлығына инанмышыг,
Ја Илаһи, ја Илаһи.

Дилим тәкрар едир валлаһ,
Елим тәкрар едир биллаһ:

Гүлһүвәллаһ, гүлһүвәллаһ,
Ја Илаһи, ја Илаһи!!!

ФҮЗУЛИНИН ГӘЗӘЛИНӘ ТӘХМИС

Ја Илаһи, нејләјәк надане имкан олмасын?
Нејләјәк ки, әдл еви чөвр илә виран олмасын?
Нејләјәк ки, залимин зүлмү фираван олмасын?
"Чәм' көнлүн дөвр чөврүндән пешиман олмасын,
Чәрх фәрманынла кәзмәкдән пешиман
олмасын".

Күчсүз оллам чанда вәслин меһри мөһкәм
олмаса,
Дәрд ичиндә сызларам һәр фәрд хүррәм олмаса,
Олмарам мән Сән кими гәлбимдә һәмдәм олмаса,
"Јер иши, көк чүнбүшү рә'јинлә бир дәм олмаса,
Једди иглиму догуз кәрдуни-кәрдан олмасын".

Сән бизимсән, биз Сәнин, сеһриндәјик, Рәббим,
мүдам,
Таәтин вачиб бизимчин, еһтирамын еһтирам,
Дәмбәдәм олсун Сәнә, еј гиблеји-аләм, сәлам,
"Бир бинадыр дөвләтин, олмуш пәнаһи-хасү ам,
Ол бина, Јарәб, чәһан олдугча виран олмасын".

Олмаса һәркаһ чан мүлкү бәһар, олсун хәраб.
Олмаса ол лаләүзлүм, лаләзар олсун хәраб,
Галмаса севда, чаһанда һәр нә вар, олсун хәраб,
"Гылмаса аләм мурадынча мәдар, олсун хәраб,
Олмаса дөвран Сәнин рә'јинлә, дөвран олмасын".

Олса да бир зәррәтәк, Рәббим, Сәнин јанында
чәрх,
Кирләјиб баш чох кәсин үсјану туғјанында чәрх,
Фырланыб чох ашигин әјјаму дөвранында чәрх,
"Чизкиниркән дустләр камынча фәрманында
чәрх,
Һакими-тәгдирдән тәғјири-фәрман олмасын".

Баш әјибдир дәмбәдәм адәм Сәнин фәрманына,
Чану дилдән бағлыјыг мөһкәм Сәнин фәрманына,
Интизарыг, мүт'ијик һәр дәм Сәнин фәрманына,
"Табе олсун чүмлеји-аләм Сәнин фәрманына,
Чүмлеји-аләмдә Сәндән гејри султан олмасын".

Сындырар Шаһин гәләм ше'риндә мә'на олмаса,
Сөзләриндән һикмәтү е'чазы пејда олмаса,
Тәрк едәр илһамыны гәлбиндә севда олмаса,
"Ләһзә-ләһзә күлшәни-мәдһиндә гуја олмаса,
Бүлбүли-нитги Фүзулинин хошәлһан олмасын".

БАШЫНЫН ҮСТҮНДӘ АЛЛАҺ ВАР АХЫ

Бурнундан узағы еј көрәммәјән,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.
Еј һаггы тапдајан, наһагы өјән,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Надан вар сөз дејир јашындан бөјүк,
Һәр сөзү дәјирман дашындан бөјүк,
Нечин данышырсан башындан бөјүк?
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Бејниндә чаһиллик оду, бухары,
Фикрин пәрваз етмир дашдан јухары...
Билирсәнми нә вар башдан јухары?
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Аллаһ јахшыны да, писи дә көрүр,
Аллаһ думаны да, сиси дә көрүр,
Сәни дә, мәни дә, бизи дә көрүр,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Јердә мәхлугаты хәлг еләјибдир,
Көјдә мөвчудаты хәлг еләјибдир,
Аллаһдыр, һәјаты хәлг еләјибдир,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Әсрарла долудур башынын үсту,
Улудан улудур башынын үсту,
ШӘРИӘТ јолудур башынын үсту,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

ТӘРИГӘТ јолуна чыхыбсанмы һеч?
Гәлби ешг одујла јахыбсанмы һеч?
Идракын көзүјлә бахыбсанмы һеч?
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

О јолу МӘ'РИФӘТ јолу билмәсән,
ҺӘГИГӘТ јолчусу ола билмәсән,
Башын чох чәкәчәк јола кәлмәсән,
Башынын үстүнда Аллаһ вар ахы.

Демирәм Низами, ја Сәнаји ол,
Демирәм Нәсими, ја Хәтаји ол,

Һачы ол, мәшәди, кәрбәлаји ол,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Ријаны кизләдә билмәјәчәксән,
Әданы кизләдә билмәјәчәксән,
Хәтаны кизләдә билмәјәчәксән,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Ахирәт күнүнү фикирләш бары,
"Бисмиллаһ" дилинин олсун ачары,
Аллаһ бағышламаз аллаһсызлары,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Башын ағрыјачаг бир заман јаман,
Дада јетмәјәчәк әл'аман, аман,
Башынын үстүнү алачаг думан,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Бир күн бу дүнјадан көчмәјин дә вар,
Һәлә гыл көрпүдән кечмәјин дә вар,
Әмәлин ашикар, өзүн ашикар,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Чоху әһдини кәсир торпағын,
Зүлүм - бәндәниндир, сәбир - торпағын,
Башынын алтында гәбир торпағын,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Бу дүнја көһнәдир, адамлар тәзә,
Кечәләр, күндүзләр, ахшамлар тәзә,
Һәр әмәл бәллидир о көрүнмәзә,
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы.

Валлаһ вар ахы,
Биллаһ вар ахы!
Аллаһ вар ахы!

ГӘЗӘЛ

Дедиләр: Инди бу ашиг јаначаг…-Јанмалыдыр!
Нә тәәччүб јери вардыр ки, очаг - јанмалыдыр.

Нә кәрәкдир мәнә күл хисләти, јансын чисмим,
Јашамаг истәји вардырса, чыраг јанмалыдыр.

Дикәрәк көзләрими әршә суал ејләјирәм:
- Аллаһым, доғруму баш јанса ајаг јанмалыдыр?

Од дүшәндән бәри Шура дејилән сәлтәнәтә,
Наһагын јанмасы јахшы, нијә һаг јанмалыдыр?

Нә үчүн јанмалыдыр јаш гурунун атәшинә?
Гаранын јанмасы һагса, нијә ағ јанмалыдыр?

Гарабағ өјлә јаныбдыр ки, олуб гап-гарә,
Нијә илләрлә, Илаһи, Гарабағ јанмалыдыр?

Мәни бездирди чавабсыз бу суаллар, һејһат,
Гәләмим өјлә кәлиб гејзә, вараг јанмалыдыр.

Јанырам, ичмәмишәм чүнки додағындан су,
Галса һәсрәт о додағә бу додағ, јанмалыдыр.

Демәсинләр мәнә "јанмаз булаг", әлбәттә јанар,
Суја ешг атәши дүшмүшсә, булаг јанмалыдыр.

"Бәһри-әш'ар тәлатүмдәдү, гәвваси-сүхән…"[*]
Һәр гәзәлхан белә сөјләрсә, гулағ јанмалыдыр.

Бағибанәм, о алағ сөзләрә зиддәм, Шаһин,
Ше'р бағымда мәним варса алағ, јанмалыдыр!

ДӨРДЛҮК

Бишәрәф гој буну билсин, шәрәф - Аллаһындыр,
Әзрајыл һөкм ешидәндир, һәдәф - Аллаһындыр.
"Бу мәнимдир, о сәниндир" дејилир һәр јердә,
Билмәјирләрми мәкәр һәр тәрәф Аллаһындыр?

ГӘЗӘЛ

Еј Танры јаратмысан чаһаны,
Јалныз сәндәдир онун күманы.

Аләмдә букүн јаман тәзад вар,
Аллаһ, еләә јахшы һәр јаманы.

Шејх олду чобан, чобаны көрдүк,
Көз көрмәди шејх олан чобаны.

Чох-чох гоча вар, чаванлашыбдыр,
Бә'зән гоча көрмүшүк чаваны.

Саф севки хејирди, хејрә ач јол,
Олмуш хејирин һачан зијаны?

---

[*] Бах: Гәзәлләр, Бакы, 1986, сәһ. 150.

Әҝәр әбәди јатырса јатсын,
Еј Танры, ојатма һәр јатаны.

"Бу фани өмүр чаһанда галмаз,
Бәхш ет бизә өмри-чавиданы"*.

Шаһин гәзәл ичрә һөкмрандыр,
Јарәб, хәчил етмә һөкмраны!

ГӘЗӘЛ

Аллаһым, зар еләмә кимсәни мәндән сонра,
Севәчәк мән гәдәри ким сәни мәндән сонра?

Олараг мәфтуну ше'рин, гәзәли саф јазан,
Олачагдырмы гәзәлхан јени мәндән сонра?

Баш вуруб һеј гәзәл үмманына ачдым јелкән,
Ачачаг ким көрәсән јелкәни мәндән сонра?

Олачагдырмы салан мән тәки һәр күн јадә,
Бабәки, Исмајылы, Рөвшәни мәндән сонра?

Бир кәсин көнлүнү сындырмамышам өмрүмдә,
Күндә јад ејләјәчәкләр мәни мәндән сонра.

Шаһинин јахшы гәзәл күлшәни вар, вар олсун,
Бу тәравәтли гәзәл күлшәни мәндән сонра!

---

* Бејт Шаһ Исмајыл Хәтајининдир.

МҮРӘББЕ

Дејирмә һәр севәнин арзу бағы күлләнсин,
Нәсиб олмуш нә көзәл күн бу күн, еј Танры,
мәнә.

Көрүбән бағда мәһәббәт күлүнү дилләнсин:
Нәсиб олмуш нә көзәл күн бу күн, еј Танры,
мәнә.

Мән дүнән күн ки кечирдим, нә мүсибәтдә
идим!..
Нә фәлакәтдә, нә зиллләтдә, әзијјәтдә идим!..
Гапысы бағлы иди һәззин, әзијјәтдә идим,
Нәсиб олмуш нә көзәл күн бу күн, еј Танры,
мәнә.

Фәрәһи боғмалајыб гәм мәнә олмушду нәсиб,
Бүрүјүб көзләрими нәм мәнә олмушду нәсиб,
Әләмим чохду, кәдәр һәм мәнә олмушду нәсиб,
Нәсиб олмуш нә көзәл күн бу күн, еј Танры,
мәнә.

Бир көрүш етди әвәз санки нечә тој-дүјүнү,
Һеч тәсәввүр еләмәздим бу көзәлликдә күнү,
Көзү вардыр гәләмин, јазмададыр көрдүјүнү,
Нәсиб олмуш нә көзәл күн бу күн, еј Танры,
мәнә.

Даһа мән ган еләјиб гәлби фәһан ејләмәрәм,
Фаидәм олмалы ешгимдә, зијан ејләмәрәм,
Бәхтимин дөнмәсини бирдә күман ејләмәрәм,
Нәсиб олмуш нә көзәл күн бу күн, еј Танры,
мәнә.

Ҝүнәшим тазә чыхыбдыр, гәмәрим тазәләниб,
Бахышым тазәләнибдир, нәзәрим тазәләниб,
Бүтүн ашигләрә, бәһ-бәһ, хәбәрим тазәләниб,
Нәсиб олмуш нә ҝөзәл ҝүн бу ҝүн, еј Танры,
мәнә.

Нә ҝөзәл ҝүндү, чәкиркән бу ҝүнүн һәсрәтини,
Тәб'имин шаһини ҝөстәрди учуш вүс'әтини,
Бу мүрәббе' верә билмишсә әҝәр гијмәтини,
Нәсиб олмуш нә ҝөзәл ҝүн бу ҝүн, еј Танры,
мәнә.

10.09.1998.

ҜӨЗӘ ҜӨРҮНМӘЗ

"- Бу од сөндүкдә һара ҝедир?
- Сән әҝәр одун һарадан ҝәлиб јандығыны мәнә десән, мән онун һара ҝетдијини сәнә дејәрәм".

Ҝәлдији јер дә вар
кетдији јер дә,
Амма дәрк етмирик
о јерләри биз.
Һәр ҝерчәк өнүндә
ҝөзә ҝөрүнмәз,
Бизә ҝөрүнмәз
Вардыр нә исә...
Һеч заман олмајыб
сәбәб сәбәбсиз.

11.01.1999.

БУ ДАВАНЫН СОНУ ВАРМЫ ҜӨРӘСӘН?

Нә вар-нә јох о дүнјада, Илаһи,
Әзрајылын ганы вармы ҝөрәсән?
Беләдирми о дүнја да, Илаһи,
Әзабынын саны вармы ҝөрәсән?

Бир шаһинәм ганады јох, ганы јох,
Ҹисми вардыр, ҹисм ичиндә ҹаны јох,
Бу дүнјанын кәнары јох, јаны јох,
О дүнјанын јаны вармы ҝөрәсән?

"Ҝет" дејәндә һичранларын "јох" сөзү,
"Ҝәл" дејәндә ҹананларын "јох" сөзү,
Һуриләрин, гылманларын "јох" сөзү,
Мәләкләрин дону вармы ҝөрәсән?

Гүссәләрим галагланыб дағ олду,
Үмидләрим дағым-дағым дағылды,
Рәзил гоншум дуз-чөрәјә ағ олду,
О дуз-чөрәк һаны, вармы ҝөрәсән?

Бир бәладı, ҝөрәчәкди бу дава,
Бир ојунду, бир кәләкди бу дава,
Икидләрим, узун чәкди бу дава,
Бу даванын сону вармы ҝөрәсән?

ДҮНЈА НЕЈЛӘСИН?

"Дүнја" дејиб дад едирик далыб нискилә,
Дүнјамызын јох ҝүнаһы, дүнја нејләсин?

Јашајырыг дүнјамызын бу күнү илә,
Дүшүнмүрүк биз савабы, дүнја нејләсин?

Пәрванәмиз, пәләнкимиз вар бу дүнјада,
Барытымыз, фишәнкимиз вар бу дүнјада,
Гәләмдән чох түфәнкимиз вар бу дүнјада,
Биз нејләјәк бу силаһы, дүнја нејләсин?

"Һәја!" дејиб, рија дону кејмәјимиз вар,
Мәзлумлары зүлм әлијлә дөјмәјимиз вар,
Һеч наһагдан дүнјамызы сөјмәјимиз вар,
Ја Илаһи, ја Илаһи, дүнја нејләсин?

Гәм нештәри тәбиәтин арысы гәдәр,
Дәрд зәмиси тарлаларын дарысы гәдәр,
Севинчимиз дәрдин, аһын јарысы гәдәр,
Дүнја бојда дәрди, аһы дүнја нејләсин?

Инсандакы о әзәмәт, еһтишам итир,
Үрәкләрдән нечә-нечә арзу, кам итир,
Низам итир, салам итир, еһтирам итир,
Сәҹдә јохса, сәҹдәкаһы дүнја нејләсин?

Унутмајаг биз мәбада, әстәғфуруллаһ,
О дүнјаны бу дүнјада әстәғфуруллаһ,
Салмырыгса даим јада, әстәғфуруллаһ,
"Ла илаһә илләллаһ"ы, дүнја нејләсин?

КӘНДИР

Јандырыб-јахачаг чаһилликләри,
Дүнја ағушунда тәндир сахлајыр.

Бизи јер сахлајыр, амма бу јери,
Бир көзәкөрүнмәз кәндир сахлајыр.

Мөһкәм бир әлдәдир учу кәндирин,
Әкәр биздән безсә фәлакәт гопар.
Инсанлар, сөзүмә сиз гулаг верин,
Һәмин әл тәрпәнсә гијамәт гопар.

Һәр шејин әввәли, ахыры варса,
Нә вахтса һәмин әл јорула биләр.
Күдурәт бу тәһәр ашыб-дашарса,
Һачанса о кәндир гырыла биләр…

Һачанса бир сәбир варачаг сона,
Исрафилин суру дилә кәләҹәк.
Һачанса јетәҹәк бир сынаг сона,
Гәзәб далғалары зилә кәләҹәк.

Зәһәр јох, чалышаг шәкәр, гәнд үчүн,
Гој ширинлик ахсын әмәлимиздән.
Јер-сынаг јеридир Худавәнд үчүн,
Гијмәти ондандыр, әмәли биздән.

Бу дүнја бетәрди, бешбәтәр олуб,
Бизим ахырымыз нечә олачаг?
Бизим әввәлимиз нә тәһәр олуб?
Бизим ахырымыз нечә олачаг?

Су кими ахырыг ахырымыза,
Чох лагејд бахырыг ахырымыза.
Өзүмүз чыхырыг ахырымыза,
Бизим ахырымыз нечә олачаг?

Нифрәт очағында көзүмүз гызыб,
Дилбәдил өтмәкдән сөзүмүз гызыб,
Дүнјаны көрмүрүк, көзүмүз гызыб,
Бизим ахырымыз нечә олачаг?

Сөјүрүк дүнјаны, сөјүлмәлими?
Дөјүрүк дүнјаны, дөјүлмәлими?
Јејирик дүнјаны, јејилмәлими?
Бизим ахырымыз нечә олачаг?

Сыхырыг, үзүрлүк бир-биримизи,
Јыхырыг, әзирик бир-биримизи,
Доғрајыр, кәсирик бир-биримизи,
Бизим ахырымыз нечә олачаг?

Ҹәнк әли вардымы әввәлимизин?
Әнкәли вардымы әввәлимизин?
Әввәли вардымы әввәлимизин?
Бизим ахырымыз нечә олачаг?

Гијамәт ришхәндлә күлән заманда,
Орманлар, үмманлар өлән заманда,
Дүнјанын ахыры кәлән заманда,
Бизим ахырымыз нечә олачаг?

Дүнјанын меһвәри лахлајачагмы?
Һәр дашы, гәнбәри лахлајачагмы?
О кәндир бу јери сахлајачагмы?
Бизим ахырымыз нечә олачаг?

Хәлбир сөкүләндә, Аллаһу-әкбәр,
Рузи төкүләндә, Аллаһу-әкбәр,

Кәндир чәкиләндә, Аллаһу-әкбәр,
Бизим ахырымыз нечә олачаг?
Нечә олачаг?
Нечә олачаг?

ҺАГЛА КӨРҮШМӘЈИМ КӘЛИР

Севки elә истидир ки,
Одунда бишмәјим кәлир.
Дәчлә ахыр тәб'им тәки,
Сујуна дүшмәјим кәлир.

Кәдәр илә адахлады,
Гәһәр илә адахлады.
Јер мәни нә чох сахлады,
Јердән сүрүшмәјим кәлир.

Көјдә, шәксиз, еј инсанлар,
Диријик биз, еј инсанлар,
Худаһафиз, еј инсанлар,
Һагла көрүшмәјим кәлир.

23 нојабр 1999-ҹу ил.
Бағдад шәһәри.

ГИТ'Ә

Бәдхаһләрин кәлмәләриндән килејим вар,
Вурулмуш јара һәрдән мәнә бәдхаһ кәламы.

Һәм нәғмәпәрәстәм, һәми Гур'ан пәрәстәм,

Кәһ мусигини динләјирәм, каһ кәламы

Көрдүм кирибәм мәсчидә мәст молла да
мәстдир,

Мәст етмиш иди молланы Аллаһ кәламы.

24 нојабр,
Казимијјә мәсчиди

ГИТ'Ә

Јар олубдур мәнә, чох јардым едиб,
Бир дә јардым мәнә Аллаһ еләди.

Еј Фүзули, сәнә етдим сәчдә,
Бу зијарәт мәни кумраһ еләди.

Бәндә тәк торпағына үз сүртдүм,
Елә сандын мәни Һагг шаһ еләди.

Мән кәрәк чохдан олајдым бурда,
Әмәлим сәһвими ислаһ еләди.

Кәрбәла, Имамһүсејн рөвзәси,
25 нојабр 1999.

ГӘЗӘЛ

Вәфат едән бәзи шәхсләрин табутуну Бағдад, Кәрбәла вә Нәчәфдәки мүгәддәсләрин ујудуглары мәзарларын (Мусеји-Казим, Имам Һүсејн вә Һәзрәт Әли) дөврәсинә доландырыр, сонра дәфн етмәјә апарырлар. Мән Мәшәддә дә ("Имам Рза" мәсчидиндә) буну көрдүм.

Нә гәдәр гүссә-кәдәр вар, нечә дағ табутда,
Көрүнүр көзләрә һүзн илә фәраг табутда.

Бу фәна аләми тәрк ејләмәјин сон кедиши…
Әбәди аләмә кетмәкдә сораг табутда.

Гочанын өмәји мүтләг, һамымыз өлмәлијик,
Бир дә көрдүн ки, кедир гәбрә ушаг табутда.

Әли ипләрлә чәкилмиш, јанына бағланмыш,
Бир заман јердә иди, инди ајаг - табутда.

Һәр нифаг һли өләндә елә зәнн ејләјирәм,
Салачагдыр јенә һиддәтлә нифаг табутда.

Кәрбәла дәрди әсрләрлә битән дәрд дејил,
Кәрбәла дәрдини даим дашыјаг табутда.

Зәнкәзур олду чијиндә гара бир мафә јүкү,
Бәхш олуб дүшмәнә дилбәр Гарабағ табутда.

Торпағым азад олунса, әкәр өлсәм һәсздән,
Јоллајын гәбр евинә Шаһини ағ табутда.

Бағдад, Казимијјә рөвзәси,
27 нојабр 1999.

СӘККИЗЛИК

Сән еј мәсчидә кедиб
Танрыдан мәдәд уман.
Башыны һеј јелләјиб
Јашына әдәд уман.

"Чох өмүр сүрүм" дејә
Токмә јаш килә-килә.
Узун өмүр истәмә,
Әбәди һәјат дилә.

Бағдад, Шәриф Рәзи мәсчиди,
27 нојабр 1999.

ДӨРДЛҮК

Һеј сәчдә едирәм улу Аллаһа
Тәванлы еләсин мән натәваны.
Әлимин гүввәси түкәниб даһа,
Әлим көјә галхмыр дуа заманы.

11 декабр 1999.

ГӘЗӘЛ

Адәм јарадыб, аләмә Һәвва јарадыбдыр,
Әлбәт, Јарадан аләми ә'ла јарадыбдыр.

Бир кимсә Онун варлығыны дәрк едә билмир,
Танрым нә көзәлликдә муәмма јарадыбдыр.

Алимләрә севда долу мә'налы тәфәккүр,
Ашигләрә мә'на долу севда јарадыбдыр.

Вар ешг ки, ешг әһлини мәгсудә јетирмиш,
Вар ешг ки, ешг әһлинә говға јарадыбдыр.

Бә'зән едирәм зәнн ки, Аллаһ-тәала,
Еј Гејс, сәнин хәтринә сәһра јарадыбдыр.

Вар өјлә гәзәлхан - гәзәли илдә бир олду,
Бәһ-бәһ, киши бир ајдә мисра јарадыбдыр.

Һәр көздән ахан јаш јаратмаз јени дәрја,
Шаһиндәки көз јашлары дәрја јарадыбдыр.

07 јанвар 2000.

ЧАВАБ ГАЛДЫ ГИЈАМӘТӘ

Ја Илаһи, сөзүм һагмы,
Бу дүнјада
"Дојдум" дејән олачагмы?
Әкәр тапса,
Адам бадам јемәкдәдир,
Торпаг адам јемәкдәдир,
Торпаг јејән олачагмы?

Доғруданмы Сәнин әлин
Гурдуғуну дағыдачаг,
әкдијини бичәчәкдир?
Доғруданмы нә заманса
бизим улу јер күрәмиз

Көјүн һәзми-рабесиндән
кечәчәкдир?
Елә исә,
дүзү, дағы
бәс нә үчүн јаратмысан?
Ја Илаһи, бу торпағы
бәс нә үчүн јаратмысан?
О шәһәри, бу шәһәри
бәс нә үчүн јаратмысан?
О күнәши, бу гәмәри
бәс нә үчүн јаратмысан?
О заманы, бу заманы
бәс нә үчүн јаратмысан?
Ламәкансан
Сән мәканы
бәс нә үчүн јаратмысан?

Дејәсән мән
Аллаһ илә
башлајырам сијасәтә.
Суалларым елә чох ки,
чаваб галды гијамәтә.

05 феврал 2000.

АЛЛАҺ КӘРИМДИР

"Шүкүр еләдим беләчә
Аллаһа, Аллаһ кәримдир"

ФӘРГАНӘ

Мәчнун олмамысан һәлә,
Диванә, Аллаһ кәримдир.

Әлач етмә ағлындакы
Нөгсанә, Аллаһ кәримдир.

Јады таны, досту таны,
Танышјарлар танышјаны,
Дүшмәнләрин улдуз саны,
Мәрданә, Аллаһ кәримдир.

Диләјиндән јан дурмады,
Истәјиндән јан дурмады,
Бу шам сәни јандырмады,
Пәрванә Аллаһ кәримдир.

Фәғанын әбәс дејилсә,
Һәлә лалса, сәс дејилсә,
Чәкдикләрин бәс дејилсә,
Фәрганә, Аллаһ кәримдир.

23 феврал 2000.

ӨЛҮЈӘ МӘЗАР ЧАРА

Улу Танры, бу да мән,
Гојуллам табута мән…
Сәндән гејри јох билән,
Јашым нечә олачаг.

Чијин јүкү, әл јүкү…
Дашыдым көзәл, јүкү,
Ичиндә гәзәл јүкү,
Башым нечә олачаг.

Өлүјә мәзар чара,
Ҝөмәчәкләр мәзара…
Ағ олачаг, ја гара?
Дашым нечә олачаг.

26 феврал 2000.

ДӨРДЛҮК

Күчә!… Мини кәлир, мин бири кедир,
Гәрибә һәјатдыр күчә һәјаты.
Ҝөрәсән чәннәтдә күчә нечәдир?
Орда күчәләрин вармыдыр ады?

20 апрел 2000.

ӨМҮР КӘНДИРИ
(гошмавари)

Олур бир гәһгәһә мин аһла әвәз,
Бир күлүш мин аһын әлләриндәдир.
Едирик савабы күнаһла әвәз,
Јахамыз күнаһын әлләриндәдир.

Чаным нечә вахтдыр чанана табе,
Мејлим, шүбһәсиз ки, имкана табе,
Мән нечә олмајым фәрмана табе,
Бу бәндә о шаһын әлләриндәдир.

Шаһин, галмајачаг руһум бәдәндә
Кәндир чәкиләндә, чәкән чәкәндә -

Өмүр кәндиринин бир учу мәндә,
Бир учу Аллаһын әлләриндәдир.

Губа, 21 март 2000.

ГӘЗӘЛ

Булудун фаидәси вармы шүа истәјәнә?
Бәхш елә шәфгәти, еј Танры, шәфа истәјәнә.

Јараса атмады чан вәслинә јетсин күнәшин,
Ҝүнәшин вәсли нәсиб олду зија истәјәнә.

Мәсчидә гојма шәраб әһлини, еј молла, даһа
Бағла мејханәни, еј саги, дуа истәјәнә.

Еј гәзәлхан, сөзүнүн гијмәтини, гәдрини бил,
Ше'ри һеч вә'дә учуз сатма баһа истәјәнә.

Ше'р олсун тәки, вәзнин о гәдәр јох фәрги,
Әрузун мәнфәәти азмы һеча истәјәнә.

Чохалыр кет-кедә јаш, еј пәри, сәндән саваіы
Һәлә раст кәлмәдим аләмдә гоча истәјәнә.

Бивәфа кәсләри сејр ејләјибән, еј Шаһин,
Бивәфа олма, вәфа ејлә вәфа истәјәнә.

31 мај 2000.

ИНСАН ДӘЈИШМӘСӘ ДҮНЈА ДӘЈИШМӘЗ

Асиф Атаја!

Нијә һеј "тәзәлән", һеј "дәјиш" дејир,
Инсан дәјишмәсә дүнја дәјишмәз.
Нечин бу керчәји шаир билмәјир,
Инсан дәјишмәсә дүнја дәјишмәз.

Тагәти јохалыр јерин кет-кедә,
Һүчуму чохалыр шәрин кет-кедә,
Писи чох, јахшысы аз көрүнмәдә,
Инсан дәјишмәсә дүнја дәјишмәз.

Һичранла дөјүшмәк истәмәјирләр,
Шејтанла сөјүшмәк истәмәјирләр,
Инсанлар дәјишмәк истәмәјирләр,
Инсан дәјишмәсә дүнја дәјишмәз.

Вүсалын ахыры фәраг дејилми?
Һәр хилгәт аләмдә гонаг дејилми?
Өмүр инсан үчүн сынаг дејилми?
Инсан дәјишмәсә дүнја дәјишмәз.

Ган ахыб еләјир әлван дүнјаны,
Башына көтүрүр әфган дүнјаны,
Дәјишмәк истәмир инсан дүнјаны,
Инсан дәјишмәсә дүнја дәјишмәз.

08 ијун 2000.

ГИТ'Ә

Ја Илаһи, мәни күндән-күнә сармагда мараг,
Бу ҹаһн мүлкү, әзизим, һәдәријмиш, һәдәри.

Бәхтимин рәнки гара, сагталымын рәнкисә ағ,
Бәхтимин гијмәти јохдурму мәкәр түк гәдәри?

16 ијун 2000.

ГӘЗӘЛ

Сурәтә мә'на дону кејдирдиләр,
Ешгә тәмәнна дону кејдирдиләр.

Һәр өтәри һисси мәһәббәт саныб,
Шәһләтә севда дону кејдирдиләр.

Бир дә көрүрсән меј ичәнләр ҹошуб
Сагијә Һәвва дону кејдирдиләр.

Бә'зиләри баш гошуб әфсанәјә,
Керчәјә хүлја дону кејдирдиләр.

Шөвг илә јалтаглыг едиб рәһбәрә
Фәрмана ичра дону кејдирдиләр.

Јетмиш илин чох күнәһи верди баш,
Рәббә муәмма дону кејдирдиләр.

Молла Фүзули, сәни севмиш дејә
Шаһинә молла дону кејдирдиләр.

26 ијун 2000.

ГӘЗӘЛ

Говлајын, кәлмәсин, ејваһ, өзүдүр,
Ганадан гәлбими чәрраһ өзүдүр.

Гәмләдир каһ хәјалы јарын,
Мәни пәжмүрдә гылан каһ өзүдүр.

Каһ барәмдә мәним сәһв еләјән,
Каһ да сәһвини ислаһ өзүдүр.

Шаһдән чарә умарлар, ишә бах,
Мәни бичарә едән шаһ өзүдүр.

Демәјин ағлады тимсаһ кими,
Ағлајан мән кими тимсаһ өзүдүр.

Ешгбаз олду бу Шаһин Фазил,
Ашигәм, севкилим Аллаһ өзүдүр.

28 ијун 2000.

ГӘЗӘЛ

Дәрд әһлинә дәрман еләјәр истәсә Танры,
Һәр хәстәни Лоғман еләјәр истәсә Танры.

Чананәни ифритәсифәт етмәјә гадир,
Ифритәни чанан еләјәр истәсә Танры.

Гур'ан охудар кафәрә ислаһ еләмәкчин,
Шејтаны мүсәлман еләјәр истәсә Танры.

Фир'онлары дүнја евинин индидә вардыр,
Фир'онлара фәрман еләјәр истәсә танры.

Һәр мәсчиди абад еләјәр Кә'бә мисалы,
Мејханәни виран еләјәр истәсә Танры.

Истәрсә бијабаны едәр гәрг күлә, ја
Күлзары бијабан еләјәр истәсә Танры.

Мәрчаны дәјирмандакы дән тәк ујудуб дә,
Ади дашы мәрчан еләјәр истәсә Танры.

Шаһин ки, гәзәл мүлкүнә бир бәндәдир ачиз,
Ол бәндәни султан еләјәр истәсә Танры.

18 ијул 2000.

ГИТ'Ә

Чөвр охларынын санки нишанкаһыды көксүм,
Чөврүн мәнә бәсдир, даһа көндәрмә; Илаһи.

Нөгтә һәрәкәтсиз дајанан, чеврә - кәзәндир,
Мән чеврәни бир нөгтәјә дөндәрмә Илаһи.

20 ијул 2000.

КӨЈДӘ ЈЕРИМ ВАРМЫ КӨРӘН?

Тагәтим әријиб кедиб,
Галхым, һејим вармы көрән?

Чомағым чүрүјүб кедиб,
Чобан, нејим вармы көрән?

Зәр кәзирәм виранәдә,
Бағда көзүм һеј нанәдә,
Чохдан јохам мејханәдә,
Саги, мејим вармы көрән?

Аз кетмәјә, чох кетмәјә,
Ач кетмәјә, тох кетмәјә,
Јердә јерим јох кетмәјә
Көјдә көјүм вармы көрән?

17 август 2000.

АЛЛАҺЫМА

Дәрвишәм, дејәндә "һу"
Нидамы ешидирсән.
Тәкчә Сәнсән аризу,
Сәдамы ешидирсән.
Сәдамы гәбул елә,
Аллаһым.

Сәнә мәһәббәтим вар,
Сән ән үлви кәламым.
Һәр дәм итаәтим вар,
Һәр дәгигә саламым,
Саламы гәбул елә,
Аллаһым.
Кәлирәм, кедәнләрә
Јетир саламы мәндән.

Бир күндә нечә кәрә
Дуа еләјирәм мән,
Дуамы гәбул елә,
Аллаһым.

27.06.1999.

ГӘСИДӘ

Керидә галыр чаванлыг, олурам гоча, Илаһи,
Едирәм сәнә, билирсән, нә гәдәр дуа, Илаһи.

Нечә һичр илән көрүшдүм, нә гәдәр бәлаја
дүшдүм,
Еләмә бәлаја бир дә мәни мүбтәла, Илаһи.

Әләми әлимдән алсан, гәләми әлимдән алма,
Сөзүмә кәсәр кәрәкдир, көзүмә зија, Илаһи.

Әмәлимдә һәр нә варса сән өзүн көзәл билирсән,
Әмәлин мүгабилиндә олачаг чәза, Илаһи.

Нә намаз гылмышам мән, нә дә тәсбеһим
олубдур,
Нә оруч тутмушам чох еләјиб хәта, Илаһи.

Әлә алмышам шәрабы, јелә вермишәм сәвабы,
Демирәм һәр һагг-һесабы, едирәм һәја, Илаһи.

Мәнә ким вәфа едибсә она мән вәфалы олдум,
Көрүнүб әмәлләримдә һәмишә вәфа, Илаһи.
Олунур әлачы һасил чохунун тәбабәт илә,
Мән исә гәзәлләримлә едирәм шәфа, Илаһи.

Нечә ил ше'р јолунда дөјүшүб мүбариз олдум,
Дајаныб мүгабилимдә нечә әждаһа, Илаһи.

Даға "дағды" сөјләдим мән, бағa "бағды"
сөјләдим мән,
Аға "ағды" сөјләдим мән, гараја "гара", Илаһи.

Билирәм, инајәтинлә сөзүмә верилди гијмәт,
Јазырам дәјәрли сөзләр, сатырам баһа, Илаһи.

Сәнә чох минначатым вар, буса "Әрзнамә" олду,
Сәнәдир сәда дилимдән, сәнәдир нида, Илаһи.

Нә гәдәр бәла көрүбдүр бу гоча, заваллы Шаһин,
Мәнә вердијин бәланы јара вермә, ја Илаһи!

6.01.1999

ГӘСИДӘ

Гусс ибн Саидә сон пејғәмбәрин кәләчәји вахтын јахынлашдығыны хәбәр верәнләрдән иди. Әрәбләрин мәшһур базары Үказда онун бир гызыл дәвә һејкәли үзәриндә сөјләдији хүтбәни о вахтлар кәнч Мәһәммәд(с) өзү дә динләмишди…

Еј варлыға шан олан Илаһи,
Һәр јанда әјан олан Илаһи!
Изз ејләмәсән, јары јар анмаз,
Лүтф ејләмәсән, ше'р јаранмаз.

Әлбәттә ки, тәб'имә сәбәб вар,
Илһамә Сән олмусан сәбәбкар.
Лүтф ејлә, јенә ше'р дејим мән,
Пејғәмбәри васф ејләјим мән.
Амма јенә өн сөзүмдә Сәнсән,
Көнлүмдә өзүн, көзүмдә Сәнсән.
Нә'тим дә, миннәтым да чох вар,
Амма јенә васфиниз давамдар.
Пејғәмбәрә сөз демәкдән әввәл,
Ја Һәгг, сөзүмү Сәнә дејим кәл.
Еј хәлг еләјән чаһаны јохдан,
Сәнсән јарадан мәканы јохдан.
Сән "Кон" ки дедин, мәкан јаранды,
Сән "Кон" ки дедин, чаһан јаранды.
"Кон" сөјләдијин кәрамәт олду,
Һәр олмуша истигамәт олду.
"Кон" сөјләдијин дилимдә "Ол"дур,
"Кон" сөјләдијин әјанә јолдур.
"Ол" адлы көзәл шүар вар олду,
Јохдан јаранышда вар, вар олду.
Гәлбин "јох"а е'тимады вардыр.
Вардыр, "јох"а е'тигады вардыр.
Сән "Кон" ки дедин, јаранды аләм,
Сәндән јараныбды "кафу нун" һәм!

***

Дүнјаја Мәһәммәди верән – Сән,
Кә'бәдәки әсвәди верән – Сән.
Әсвәддәки һикмәти верән – Сән,
Һикмәтдәки гүдрәти верән – Сән.
Гүдрәтдәки хисләти верән – Сән,

Хислəтдəки гүдрəти верəн – Сəн.
Гүдрəт ки дедим, Мəһəммəд олду,
Һикмəт ки дедим, Мəһəммəд олду.
Гур'аны ки, назил ејлəдин Сəн,
Чох чаһили фазил ејлəдин Сəн,
Чох залими адил ејлəдин Сəн,
Чох наданы агил ејлəдин Сəн,
Чох нагиси камил ејлəдин Сəн,
Чох билмəзи габил ејлəдин Сəн.

***

Бир күн əлə бир китаб алдым
Бир чох суала чаваб алдым.
Сирр күлшəнинин күлабы иди,
Чөвдəт пашанын китабы иди.
Санки мəнə олду бир ишарəт,
Бир хүтбəни ејлəдим гираəт.
Сирр ачмаға гадир иди хүтбə,
Башдан-баша тəфсир иди хүтбə,
Лə'л иди, чəваһир иди хүтбə,
Пејғəмбəрə даир иди хүтбə.
Ол хүтбəни нəзм едə билəрдим,
Нəзм етмəјə əзм едə билəрдим.
Һəрчəнд ки, бу асан иш иди,
Нəср илə көзəл дејилмиш иди.
Нəзм ејлəдијим о нəсри, əфв ет,
Кəсримсə бу иш, бу кəсри əфв ет.
Варлыгларын еј үмиди, шаны,
Тез-тез охујуб һəмин бəјаны,
Тез-тез елəјиб о хүтбəни јад,

Хүтбəлə едиб мүдам Сəни јад,
Әһвалыны шад едир бу Шаһин,
Пејғəмбəри јад едир бу Шаһин.

ХҮТБƏ

"Еј инсанлар, кəлин, динлəјин, унутмајын, ибрəт алын. Јашајанлар өлүр, өлəн јох олур. Олачаг олур. Јағыш јағар, отлар битəр. Көрпəлəр доғулар, аналарынын, аталарынын јерини тутар. Сонра һамысы мəһв олуб кедəр. Һадисəлəрин, һəјатын арды-арасы кəсилмəз, заман-заман бир-бирини говарлар. Гулаг асын. Диггəт един. Көјдə хəбəр вар. Јердə ибрəт алачаг шејлəр вар. Јер үзү бир кениш ејвандыр. Көј үзү бир јүксəк тавандыр. Улдузлар сајрышыр. Дəнизлəр дурур. Кəлəн галмаз. Кедəн кəлмəз. Јохса чатдыглары јердəн хошнуд олуб галырлар? Јохса орада бурахылыб, јухујамы далырлар? Әмин едирəм: Аллаһын һүзурунда бир дин вардыр ки, инди инандығымыз диндəн даһа əзəздир. Аллаһын бир кəлəчəк Пејғəмбəри вардыр ки, кəлмəси чох јахындадыр. Көлкəси башынызын үстүндəдир. Нə хошбəхтдир о кəс ки, она иман кəтирə, о да ону һидајəт елəјə. Вај о бəдбəхтə ки, она гаршы үсјан вə мүхалифəтдə ола. Јазыглар олсун өмүрлəри гəфлəтдə кечəн үммəтлəрə.

Еј чамаат! Һаны ата-бабалар? Һаны бəр-бəзəкли сарајлар вə дашдан тикинтилəр тикəн Ад вə Сəмуд? Һаны дүнја варлығына мəғрур олуб, миллəтинə "Мəн сизин əн бөјүк Рəббинизəм" дејəн Фир'он илə Нəмруд? Онлар сизə нисбəтдə

даhа зәнкин вә гүввәтли, гүдрәтчә сиздән даhа үстүн дејилдиләрми? Бу јер онлары өз дәјирманында үјүтдү, тоз етди, дағытды. Сүмүкләри белә чүрүјүб кетди. Евләри дағылыб изсиз галды. Јерләриндә, јурдларында инди ит улајыр. Еhтијатлы олун, онлар кими гәфләтдә галмајын. Онларын јолујла кетмәјин. Һәр шеј фанидир. Әбәди олан анчаг hагг олан Аллаhдыр ки, бирдир, шәрики вә охшары јохдур. Тапыначаг анчаг одур. Доғмамыш, доғулмамышдыр. Әввәл кәлиб-кечәнләрдә бизә дәрс олачаг шеј чохдур. Өлүм ирмағынын кирәчәк јерләри вар, амма чыхачаг јерләри јохдур. Бөјүк-кичик hамы көчүб кедир. Кедән кери кәлмир. Буну гәти олараг дејирәм ки, hамыја олан мәнә дә олачагдыр".

3 август 1996.

НӘ'Т

(5 гәзәл вә 5 рүчу')

"...Вә иннәкә лә минәлмурсәлин"

Тәрчүмәси: "Сән hәгигәтән көндәрилән пејғәмбәрләрдәнсән"

Гур'ан әл-Бәгәрә сурәси, 252-чи ајә.

"...Мән јути'иррәсулә фәгәд әта'әллаh".

Тәрчүмәси: "Пејғәмбәрә итаәт едән шәхс шүбhәсиз ки, Аллаhа итаәт етмиш олур".

Гур'ан, ән-Ниса сурәси, 80-чи ајә.

I ГӘЗӘЛ

Зәни ејләмә керчәклик hәр фәрдә көрүнмәкдә,
Бир керчәјин үстүндә мин пәрдә көрүнмәкдә.

Көрдүм башымын үстү ал гырмызы рәнк алмыш,
Јерләрдә ахан ганлар көјләрдә көрүнмәкдә.

Көј гүббәсинин сирри көјләрдәсә, јәгин ки,
Јер күррәсинин сирри меhвәрдә көрүнмәкдә.

Бејнимдә леhимләнди мә'на, улу бир мә'на,
Мә'на ки дедим "-Аллаh-әкбәр"дә көрүнмәкдә.

Јаздым нечә "бисмиллаh", јаздым нечә
илләллаh",
Фикримдәки нијјәтләр дәфтәрдә көрүнмәкдә.

Һәр кәс көрә билмәзди, гәлбимлә бахыб көрдүм
Һәзрәт Әлинин ганы хәнчәрдә көрүнмәкдә.

Шаhин, о Мәhәммәдди, керчәклији көрмүшдү,
Зәнн ејләмә керчәклик hәр фәрдә көрүнмәкдә,

I РУЧУ'

Еј елчиси Аллаһын Мәһәммәд,
Еј бәндәси ол шаһын Мәһәммәд,
Ја Мустафа, ја рәсули-әкрәм,
"Еј васитеји-низами-аләм",
Әхз олду Фүзулидән бу мисра
Бәлкә ола тәб' мәндә пејда.
Јохса буна чүр'әт ејләмәздим,
Јохса Сәнә нә'тими демәздим.
Билмәм һәлә гүдрәтим јетәрми?
Ше'римдә нә'т күлү битәрми?
Тә'рифини ејләмәк шәрәфдир,
Вәсфиндә ше'р демәк шәрәфдир.
Ја елчи, мән ачизә һајан ол,
Нә'тимдә күнәш кими әјан ол.
Шөвгүм бир исә мәним мин олсун,
Нөгсаным оларса әфвин олсун.

II ГӘЗӘЛ

Мән сөзшүнасам, сөз ки бу дүнјаны тутубдур,
Гәлбин көзү һәр сөздәки мә'наны тутубдур.

Әјмиш башымы өјлә тәвазө' јүкү, санки
Шакирд дизи үстүндә әлифбаны тутубдур.

Чәһд етди мүәмманы ача чохлары, амма
"Әмма" еләә артыб ки, мүәмманы тутубдур.

Алим о кәсә сөјлә ки, елминдә зија вар,
Ашиг о кәсә сөјлә ки, севданы тутубдур.

Јандым, мәни сөндүрмәјә чәһд ејләмәсинләр,
Вар мәндә о чүр јанғы ки, дәрјаны тутубдур.

Көз вурса да улдузлар ичиндән мәнә Зөһрә,
Көнлүм јенә, нејним ки, Сүрәјјаны тутубдур.

Дүзкүндү десәм мән ки, гаранлыгда ишыг вар,
Чанан, үзүнүн ше'ләси һәр јаны тутубдур.

Шаһин, бу нә сирдир, рәсул инсанлар ичиндә
Аллаһ Мәһәммәд тәки инсаны тутубдур?

II РУЧУ'

Ја елчи, чәтин зәманә иди,
Үммид көзү асиманә иди.
Јерләрдә әјанды чаһилијјәт,
Гыпгырмызы ганды чаһилијјәт.
Бутханәдә бутпәрәст варды,
Бут севкиси илә мәст варды.
Чәһл атәши чаһили јахырды,
Гәфләт оду гафили јахырды.
Мәһкум иди гыз ушағы чәбрә,
Гызлар дири гујланырды гәбрә.
Аллаһлара бутпәрәст инамы,
Ган да'васы, тајфа интигамы…
Бир көһнә гумаш да "аллаһ" иди,
Бир адичә даш да "аллаһ" иди.
"Руһ" варды хәмирдә – "аллаһ" иди,
Бир паслы дәмир дә "аллаһ" иди.
Килдән дүзәлән шир "аллаһ" иди,
Һәр бүт әрәбә бир "аллаһ" иди.

Бирдән-бирә заһир олду елчи,
Мәрд олду, баһадир олду елчи,
Фәгр ичрә ҹәваһир олду елчи,
Чох мүшкүлә гадир олду елчи,
Күндән-күнә маһир олду елчи,
Сәбр ејләди сабир олду елчи.
Бүт сәҹдәсинә олунду төвбә.
Чох сәҹдәјә чәкди хәтт бу төвбә.
Чох хилгәтә төвбә ваҹиб имиш,
Вәһшијјәтә төвбә ваҹиб имиш,
Пис нијјәтә төвбә ваҹиб имиш,
Бәд хисләтә төвбә ваҹиб имиш.
Ја елчи, едәјди ҹүмлә хилгәт
Нөгсанлара төвбә, төвбә, төвбә.
Һагсыз јерә һагг ишә чәкән сәдд
Фәрманлара төвбә, төвбә, төвбә.
Һәр јанда олан сәбәб бәлаје
Түғјанлара төвбә, төвбә, төвбә.
Бича јерә һеј даман дамардан
Ал ганлара төвбә, төвбә, төвбә.
Вардырмы, дилин ачары јохму?
Бөһтанлара төвбә, төвбә, төвбә.
Дил бош-бошуна ашырса һәдди,
Һәдјанлара төвбә, төвбә, төвбә.
Јерсиз јерә ҹөвр едән вүсалә
Һиҹранлара төвбә, төвбә, төвбә.
Инсанлары сөвг едирсә күфрә,
Инсанлара төвбә, төвбә, төвбә.

III ГӘЗӘЛ

Ачы сөз демәк јарашмаз, бизә, еј никар, төвбә,
Сәнә интизар төвбә, мәнә интизар төвбә.

Сәнә төвбә бәлли олса, әмәлин тәмәлли олса,
Тәмәлин әмәлли олса үрәјиндә вар төвбә.

Үмидим, үмидкаһым јенә төвбәдир пәнаһым,
Мәнә ҹәннәти, күнаһым кәр ола, ачар төвбә.

Бу сөзә хәтир гојулсун, бу кәлам әтирлә долсун,
Елә анд ичәк ки олсун бизә ифтихар төвбә.

Суалым ҹаваб алыбдыр: О китабдән галыбдыр,
О ҹәнабдан галыбдыр бизә јадикар төвбә.

О кәлам мәрам оларса, она еһтирам оларса,
Едәҹәк инам оларса бизи бәхтијар төвбә.

Алышыб-јаныр бу Шаһин, јаланы даныр бу
Шаһин,
Буну анд саныр бу Шаһин ки, будур гәрар: Төвбә!

III РҮҸУ'

Нә мүлк, нә вар һәрби етдин,
Кәнчликдә Фиҹар һәрби етдин.
Нә сәрвәтү мал, нә зәр газандын,
Дөрд ил дөјүшүб зәфәр газандын.
Илк һәрбин олан Фиҹар һәрби
Олмуш Сәнә ифтихар һәрби.
Сүлһ арзуладын нәвазиш илә,
Ган да'васы битди сазиш илә…
Сонра јенә бир нечә дөјүш, ҹәнк,
Бәхш етди һәјата тазә аһәнк.
Хејбәр вә Бәдир, Уһуд савашы,

Кафәрлә саваш, чуһуд савашы.
Исламә кәләнләрин сәламы
Артырды чаһанда еһтишамы.
Бирдән-бирә күфр батил олду,
Көјдән јерә инчи назил олду.
Бир фәрдә рәсуллуг олду гисмәт
Камиллијә јетди камил олду,
Һәгг истәјинә о наил олду,
Зүлм ејләјәнә әзазил олду,
Ким әдлә јетишди адил олду,
Ким әглә јетишди агил олду,
Ким чәһлини тутду чаһил олду,
Ким гәфлини тутду гафил олду,
Ким фәзлә јетишди фазил олду,
Көјдән јерә инчи назил олду.
Ја селчи, дөзүм, ирадә Сәндә,
Јетдин нәби тәк мурадә Сән дә.
Сәбр илә, мәтинчә сәбрә дөздүн,
Мәгсудә јетинчә чәбрә дөздүн.
Хошбәхтлик имиш әзабы Һәггин,
Вәһј олду Сәнә китабы Һәггин.
Инсанә ләјагәт олду зијнәт,
Гур'анә мәһәббәт олду зијнәт.

IV ГӘЗӘЛ

Мән ки сөз зәркәријәм, һеј кәзирәм зәр дилдә,
Дејирәм күл битә гој, битмәјә хәнчәр дилдә.

Башларам сөзләрими јазмаға "Бисмиллаһ"ла,
"Гүлһуваллаһу әһәд"дир даһа әзбәр дилдә.

Аллаһ-аллаһ, нечә авазды көзәл "Иншаллаһ",
Санки ахмагдады Зәмзәм сују, Көвсәр дилдә.

Бу фәна мүлкдә дил бағы күлүстан олачаг
Вар исә "лалә", "гызылкүл" вә "сәнубәр" дилдә.

Гејсин "ешг" кәлмәси Лејлаjә чәваһир кимидир,
Көзәлим, ашигә вардыр нечә чәвһәр дилдә.

О шәкәр диллә мәним өмрүмү ширин елә дин,
Өмүр олмаз ачы кәр вар исә шәккәр дилдә.

Јараныб хејли көзәл сөз чаһан ичрә, Шаһин,
Ән көзәл сөзсә "Мәһәббәт" сөзүдүр һәр дилдә.

IV РҮЧУ'

Инсанлара еј сонунчу елчи,
Ја елчи – Мәһәммәди-Гүрејши!
Шөвгүнлә бу нә'т олду һасил,
Фәзлинлә бу Шаһин олду фазил.
Дөрд инчисидир бу нә'т сајда,
Дөрдүнчүсүдүр бу нә'т сајда.
Дөрд күл битириб күлабә јетдим,
Дөрд нә'т илә дөрд сәвабә јетдим.
Мәдһиндә кәдәр нә, дәрд нәдир ки?
Вәсфиндә, еј елчи, дөрд нәдир ки?
Лутф илә Илаһи етсә гисмәт
Нә'тин сајы артачагдыр әлбәт.
Биллаһ мүкафатымды ше'рим,
Нә'тимди, миначатымды ше'рим.
Ше'римлә әјилмәрәм, поладәм,
Фәхримди ки, ше'рим илә шадәм.

Еј фәхри олан бу каинатын,
Өрнәкди бизә бүтүн һәјатын.
Көјләрдә дә ифтихар өзүнсән.
Аллаһә јахын ки вар, өзүнсән!

V ГӘЗӘЛ

Кедирәм инди о хошхаһә јахын дүшмәкчин,
О – көзәлләр шаһыдыр, шаһә јахын дүшмәкчин.
Башым үстүндә күнәш… Ахшама чох вар һәлә,
Истәрәм ахшамы саббаһә јахын дүшмәкчин.

Ола мүмкүн, диләрәм аләми ислаһ елөјим,
Гыјарам өмрә дә ислаһә јахын дүшмәкчин.

Бағланар чүмләси мејханә, гумарханәләрин
Чәһд едән олмаса икраһә јахын дүшмәкчин.

Анараг бир нечә мә'суми мүдам аһ едирәм,
Анырам онлары һеј аһә јахын дүшмәкчин.

Елә кәсләр көрүрәм дилдә рија дүстури,
Анд ичир "валлаһ"а, "биллаһ"ә јахын
дүшмәкчин.

Чыхырам дамә, ағач үстүнә, дағлар башына,
Ја рәсул, зәррәчә Аллаһә јахын дүшмәкчин.

V РҮЧУ'

Еј көзләримә зија Мәһәммәд,
Еј сөзләримә сәфа Мәһәммәд.
Сән бәхш еләдин бу ше'рә нури,

Әфв ејлә оларса бир гүсури.
Һәр нә'тими сөјләмәк – фәхарәт,
Шә'anindә ше'р демәк – фәхарәт.
Чох ше'рдә әкс олуб һәјатын,
Исламә шәрәфди мө'чүзатын.
Көјләрдә дә ифтихар өзүнсән,
Аллаһә јахын ки вар, өзүнсән!!!

10-15 август 1995.

НӘ'Т

"Ја әјјуһәннасу! Гәд ча'-әкумур-рәсулу би-л Һәгги, мин Рәббикум фә'амину хејрәлләкум".

Тәрчүмәси: "Еј инсанлар! Пејғәмбәр Рәббиниздән һагг илә кәлди. Она иман кәтирин! Бу сизин үчүн хејирли олар".

Гур'ан, Ән-ниса сурәси,
170-чи ајә.

Еј мәзһәби алидән дә али,
Еј зүлмәт ичиндә күн мисали,
Мүрсәлләр ичиндә мө'тәбәрсән,
Ја Мустафа, "зијнәти-бәшәр"сән.
Сән "сәрвәри-каинат олдун,

Сәрдәфтәри-мә'минат олдун"*.
Бизләр һамы бүтпәрәст идик,
Бут севкиси илә мәст идик.
Шәхсиндә чаһан булду Елчи,
Исламә Мәһәммәд олду Елчи.
Бир бөјлә ишә сәбәб нә олду?
Бөјлә рәвишә сәбәб нә олду?
Сөз јох, сәбәбә сәбәб сәбәб вар,
Һәр бир сәбәби билир Сәбәбкар!
Еј бизләри дини севдирән кәс,
Исламә сәлам едән мүгәддәс.
Еј көјләри динләјән Рәсулим,
Халиг сөзүнү дејән Рәсулим.
Һәр ләһзә Сәнә сәлам биздән,
Дәркаһинә еһтирам биздән!
Чәкдин нә гәдәр әзаб-әзијјәт,
Мәгсудә јетишди али нијјәт.
Нијјәт ки, ибадәтә јол ачды,
Нијјәт ки, зәрурәтә јол ачды,
Нијјәт ки, шәрафәтә јол ачды,
Нијјәт ки, фәхарәтә јол ачды,
Нијјәт ки, хилафәтә јол ачды,
Нијјәт ки, гәзавәтә јол ачды,
Нијјәт ки, чәсарәтә јол ачды,
Нијјәт ки, һәмијјәтә јол ачды,
Нијјәт ки, һәгигәтә јол ачды,
Нијјәт ки, мәһәббәтә јол ачды,
Нијјәт ки, шәфәгәтә јол ачды,
Нијјәт ки, әдаләтә јол ачды,
Нијјәт ки, фәзиләтә јол ачды,

---

* М.Фүзули.

Аллаһә ибадәтә јол ачды.
Еј хидмәти зәһмәтиндән үстүн,
Еј зәһмәти хидм
әтиндән үстүн.

Еј бизләри камиран едән кәс,
Танры сөзүнү бәјан едән кәс.
"Товһид!" сәси Сәнә јетәндә,
Аллаһ илә сөһбәтин битәндә,
Гур'ани-кәрим кәрамәт олду,
Исмин бәшәрә шәрафәт олду.
Еј Мәккә-Мәдинә ифтихари,
Еј чүмлә мүсәлманын вүгари,
Еј чүмлә мүсәлманын дүһаси,
Еј мүслимин илки, ибтидаси,
Еј чүмлә мүсәлманын гүрури,
Исламымызы едән зәрури.
Еј чүмлә мүсәлманын Рәсули,
Сәндәнди сәфа, шәфа һүсули.
Еј чүмлә мүсәлманын пәнаһи,
Һәр наүмидин үмидкаһи.
Еј чүмлә мүсәлманын күмани,
Васл ејлә күманә накүмани!

Еј гәлбимизин сәдасы Елчи,
"...вәллаһу-әһәд!.." нидасы Елчи,
Еј бејнимизин зәкасы Елчи,
Еј әглимизин зијасы Елчи,
Еј ағзымызын дуасы Елчи,
Еј дәрдимизин дәвасы Елчи,
Еј даһиләрин дүһасы Елчи,
Еј јағиләрин бәласы Елчи,
Имдадинә еһтијачымыз вар,

Имдад еләсән әлачымыз вар!
Сәндән диләјиб мәдәд тәмәнна,
Мән бөјлә мүхәммәс етдим инша:

Танрыны јад ејләрәм һәр вә'дә, һәм Пејғәмбәри,
Ән мүбариз, ән мәтин, ән мөһтәрәм Пејғәмбәри,
Анмада фикрим, душүнчәм дәмбәдәм
Пејғәмбәри,
Истәмәкдир хисләтим, мән истәрәм Пејғәмбәри.
Ја Мәһәммәд, Танрынын еј мөһтәшәм
Пејғәмбәри!

Өјлә ки, олдун әзәлдән дүзлүјә ме'јар Сән,
Ејләдин мө'минләри тәгва үчүн бидар Сән,
Ејләдин дин әһлини һәгг наминә һүшјар сән,
Һәр гәдәр дүнјаву аләм вардыр Сән варсән,
Ја Мәһәммәд, Танрынын еј мөһтәшәм
Пејғәмбәри!

Ол заман ки, е'тигад әһли Сәнә әрк ејләди,
Бүтпәрәстләр бүтпәрәстлик мејлини тәрк ејләди.
Саф әгидән гаршысында кимди дүшмән, нејләди?
Јербәјердән фәрд-фәрд милләт "Рәсулимсән"
деди.
Ја Мәһәммәд, Танрынын еј мөһтәшәм
Пејғәмбәри!

Еј ки, "Вар үгба!" дејиб гафилләри акаһ едән,
Еј јолундан ајры дүшмүш кәсләри ислаһ едән,
Еј чәһаләт, чаһилијјәт дөврүнә икраһ едән,
Кә'бәни Сәнсән мүсәлманә зијарәткаһ едән,
Ја Мәһәммәд, Танрынын еј мөһтәшәм
Пејғәмбәри!

Күфә едәнләр етсә дә түғјану үсјаны Сәнә,
Бағладыг биз сидг-үрәкдән фикрү иманы Сәнә,
Беј'әт етди аләмин јүзләрлә султаны Сәнә,
Вәһј едибдир хәлгләр Хәллагы Гур'аны Сәнә,
Ја Мәһәммәд, Танрынын еј мөһтәшәм
Пејғәмбәри!

Дә'вәт етдин чох кәси исламә, үсјан ејләдин,
Аз заманда чох бүтү гырмағә имкан ејләдин,
Чох мүсәлман олмајаны сән мүсәлман ејләдин,
"Ла фәта илла Әли!.." мәфһумин е'лан ејләдин,
Ја Мәһәммәд, Танрынын еј мөһтәшәм
Пејғәмбәри!

Ән мүкәммәл бир бәшәр Сәнсән фәгәт, валлаһ
Сән,
Кафәр үчүн дәрдисәр Сәнсән фәгәт, биллаһ Сән,
Мө'тәбәрдән мө'тәбәр Сәнсән фәгәт, тиллаһ
сән,
Мустәфаву, Сән Нәбиву, Сән Рәсулиллаһсән,
Ја Мәһәммәд, Танрынын еј мөһтәшәм
Пејғәмбәри!

Сүлһ умаркән мән нечин дүшмәнләрим гал
етмәдә?
Тутијатәк торпағымы гәһру памал етмәдә?
Вар икән чисм ичрә һалым чисми биһал
етмәдә...
Ермәнистан Азәрибајчаны ишғал етмәдә,
Ја Мәһәммәд, Танрынын еј мөһтәшәм
Пејғәмбәри!
Ја Мәһәммәд, Танрынын еј мөһтәшәм
Пејғәмбәри!

10-12.08.1994.

НӘ’Т

"Һу!" ("О, јә'ни Аллаһ!")

"Ону да хатырла ки, бир вахт Мәрјәм оғлу Иса беләдемишди: "Еј Исраил оғуллары! Һәгигәтән мән өзүмдән әввәл назил олмуш Төвраты тәсдиг едән вә мәндән сонра кәләчәк Әһмәд адлы бир Пејғәмбәрлә сизә мүждә верән Аллаһын елчисијәм"

Гур'ан, әс-Сәфф сурәси,
6-чы ајә.

"Вә билирәм, билдирирәм ки, Мүһәммәд Онун (Аллаһын - Ш.Ф.) бәндәсидир, рәсулудур. О, Мүһәммәди танынмыш бир дин илә көндәрди. Атәшләр ичәрисиндә јолла-рыны азанлара ону дағ кими нишан верди. Шубһәләри дағытмаг үчүн һөкмлү бир китаб назил еләди. Инсанлар имтаһан ичиндә идиләр. Дин ипи гырылмаг үзрә иди. Доғру инанч дирәкләри јыхылырды. Динин әслинә гарышыглыг дүшмүшдү, ничат јолу даралдыгча даралырды. Ваһимәләрдән хилас олмаг үчүн көзләр кор олмушду. Доғру јолун ады-саны галмамышды. Аллаһа гаршы үсјан едилирди. Адамлар шејтана јардым едирдиләр. Иман дајаглары чүрүмүшдү. Дүнја мәһв олмуш, нишанәләри танынмаз һала дүшмүшдү. Инсанлар шејтана итаәт едир вә онун јолуну тутурдулар. Һәр јердә шејтанын бајрағы далғаланырды. Инсанлар елә бир вәзијјәтдә идиләр ки, фитнә-фәсад онлары дабанлары илә әзирди. Аллаһ Ону (Мүһәммәди) ән хејирли јердә, ән шәр гоншулар арасындан көндәрди. Инсанлар бир һалда идиләр ки, онларын јухулары јухусузлуг, сүрмәләри көз јашлары, елмләри чәһаләт иди".

Һәзрәт әмирәл-мә'минин Әли ибн-Әбу Талиб. Нәһчүл-бәлағә,
Теһран, 1995, сәһ. 32-33.

"Һу!" олду биринчи сөз бу Нә'тә,
Бу "Һу" бәзәк олду, Јаһу, Нә'тә.

Ја "Һу" дејилир Сәнә, ја "Јаһу",
"Јаһу" дејирәм өзүм дә, ја "Һу!".
Һәр бир сөзә бу јазылды башда,
"Һу!" башды ки, "Һу!" јазылды башда.
Еј Нә'ти гираәт ејләјән кәс,
Еј мән кими "Јаһу!" сөјләјән кәс,
Тә'зим елә, сән дә, мән дә тә'зим,
Дәрвишләрә "Һу!" дејәндә тә'зим,
Шаирләрә "Һу!" дејәндә тә'зим,
Насирләрә "Һу!" дејәндә тә'зим,
Һакимләрә "Һу!" дејәндә тә'зим,
Алимләрә "Һу!" дејәндә тә'зим,
Фазилләрә "Һу!" дејәндә тә'зим,
Агилләрә "Һу!" дејәндә тә'зим.
Надан нә билир нәдир "Һу", Јаһу,
Баш сөздү бу Нә'тимә бу, Јаһу!

Мән Нә'тимә мин хәјалат илә
Игдам еләдим миначат илә.
Чүнки, Сәнә бағлыдыр хәлајиг,
Биз – хәлг олунан, Сән исә – Халиг.
Чүнки, Сәнә мүт'идир бу аләм,
Бир "Ол!" демәјинлә олду аләм.
Чүнки һәр ишин башы өзүнсән,
Чүнки, үзүјүн гашы өзүнсән.
Чүнки, әзәлә әзәл өзүнсән,
Һәр бир тәмәлә тәмәл өзүнсән.
Һәр бир шәһә шаһ ки вар, өзүнсән,
Һәр бәндәјә шәһријар өзүнсән.
Ичад еләјән үсули, ја Рәбб,
Ирсал еләјән рәсули, ја Рәбб.
Һәр бир нәби ки, рәсул дејилдир,

Һәр бир рәсул исә бир нәбидир*.
Чүнки, рәсулу нәби едән – Сән,
Әһмәдди, рәсуллуг алды Сәндән.
Ән түрфә китабы көндәрән – Сән,
Дүнјаја Мәһәммәди верән – Сән.
О, Әһмәд иди Мәһәммәд олду,
Чәһлин габағында сәрһәд олду.
Сән тә'лим едибсән ол чәнабы,
Сән алим едибсән ол чәнабы,
Сән фазил едибсән ол чәнабы,
Сән адил едибсән ол чәнабы,
Сән сәрвәр едибсән ол чәнабы,
Пејғәмбәр едибсән ол чәнабы.
Сән гәт' еләдин о – рәһбәр олсун,
Идракинә афәринләр олсун!
Әфв ејлә ки, чүр'әтә кәлиб мән
Инша еләдим гәзәл дилиндән:

Нә гәдәр варса – мәканы билирәм, билдирирәм
Вә мәкан ичрә заманы билирәм, билдирирәм.

Бу чаһан аләми зәнн ејләмәјин ваһиддир,
Нечә мин бөјлә чаһаны билирәм, билдирирәм.

Елә сирр вар ки, бир инсан ону идрак етмәз,
Һәр шеји мәнсә әјани билирәм, билдирирәм.

Һәр ниһанын мәнә, әлбәттә, ниһаны мә'лум,
Һәр ниһан ичрә ниһаны билирәм, билдирирәм.

* "Һәр нәби рәсул, јә'ни шәриәт саһиби дејилдир, анчаг һәр рәсул нәбидир". Бахын: Нәһчүл-бәлағә, сәһ. 30.

Нечә исбаты күман ејләјән адәм чохдур,
Чүмлә исбаты, күманы билирәм, билдирирәм.

Јахшы иш һәр нә гәдәр чохса, јаман иш һәм вар,
Нә гәдәр јахшы-јаманы билирәм, билдирирәм.

Аләмин алиминин һәр бири мә'лумду мәнә,
Нәјә лајигди чобаны билирәм, билдирирәм.

Кафәри јахмаға атәшдә чәһәннәм көзләр,
Долудур гырла тијаны билирәм, билдирирәм.

Әлинин оғлу Һүсејнин ганы исламә шәрәф,
Вермиш әлдән нијә чаны билирәм, билдирирәм.

Елә кәс вар учалыр һәззи көјә, кәс һәм вар
Учалыр әршә фәғаны билирәм, билдирирәм.

Чаван инсаны гоча ејләјән илләт нәдәдир?
Гоча ејләр нә чаваны билирәм, билдирирәм.

Демәсин кимсә олур бош јерә тәнбеһ, фәләјин
Кимә тушланды каманы билирәм, билдирирәм.

Ламәкан олдуғума шәкк еләјәнләр билсин:
Ламәканәм вә мәканы билирәм, билдирирәм.

Вахтлы-вахтында тапындым Сәнә мән, Аллаһым,
Шаһинәм, хејрү зијаны билирәм, билдирирәм.

Еј мүслимә шан олан Мәһәммәд,
Еј һөкмү рәван олан Мәһәммәд,

Еј әгли әјан олан Мәһәммәд,
Еј фәзли бәјан олан Мәһәммәд,
Еј гәлбә шәфа олан Мәһәммәд,
Еј дәрдә дәва олан Мәһәммәд.
Гур'ан ки, бир китабды надир,
Гур'ан илә Аллаһ олду заһир*.
Гур'аны гираәт ејләјән чох,
Гур'анә "сәмавидир" дејән чох.
Һәр рәмзә чәвабдыр бу Гур'ан,
Ән үлви китабдыр бу Гур'ан.
Идракыны билдирир чаһанә,
Фазиллијинә одур нишанә,
Камиллијинә одур нишанә,
Агиллијинә одур нишанә,
Габиллијинә одур нишанә,
Адиллијинә одур нишанә.
Һәр бир дәмини едир тәрәннүм,
Үрф аләмини едир тәрәннүм,
Шәхсијјәтини едир тәрәннүм,
Гүдсијјәтини едир тәрәннүм,
Һејсијјәтини едир тәрәннүм,
Саф нијјәтини едир тәрәннүм.
Еј мүслимә ифтихарү һами,
Барәндә көзәл демиш Низами:
"Султани-сәрири-каинатсан,
Шаһәншәһи-кишвәри-һәјатсан".
Еј јер үзүнүн ахыр рәсули,
Вәсфиндә нә хош демиш Фүзули:
"Еј падшәһи-сәрири-ләвлак,

* Нөгсан сифәтләрдән мүнәззәһ олан Аллаһ өз һөкмләри илә "Гур'анда тәчәлла етди". Бахын: Нәһчүл-бәлағә, сәһ. 117.

Мәгсуди-вүҹуди хакү әфлак!..
…Еј рагими-нүсхәји-мәани,
Мә'муреји-елми-динә бани.
Шаһәншәһи-мәснәди-рисаләт,
Рәссами-гәваиди-әдаләт"
Еј ешгә дајаг олан Мәһәммәд,
Еј елмә чыраг олан Мәһәммәд.
Еј зүлмә һасар олан Мәһәммәд,
Еј әдли шүар олан Мәһәммәд.
Еј һәггә нәсим олан Мәһәммәд,
Еј "Дүрри-јетим" олан Мәһәммәд.
Еј мүслим үчүн ҹанан рәсулим,
"Хејрүл-бәшәр" адланан рәсулим.
Еј динимизи бәргәрар едән кәс,
Исламы ҹаһанда вар едән кәс.
Еј Кә'бәни тә'мир ејләјән кәс,
Халиг сөзүнү бизә дејән кәс.
Бүтханәни еј учурдан адәм,
Еј аләм ичиндә тазә аләм,
Бир вә'дә "Әмин" адына лајиг
Ҝөрмүш сәни әксәрән хәлајиг.
"Хејрүл-әнам" адланан да Сәнсән,
Хејр ишлә ганадланан да Сәнсән.

Еј әршә гәдәм басан рәсулим,
Аллаһә гулаг асан рәсулим,
Мүмкүнмү јенә гәдәм гојулсун?
Ме'раҹына афәринләр олсун!
Һәззин чохалыб бирә мин олду,
Ме'раҹ сәнин нәсибин олду!
Аллаһы ҝөрән рәсул Сәнсән,
Аллаһә илаһи гул Сәнсән.

Еј әр рәсулум, әрән рәсулим,
Еј једди ҝөјү ҝөрән рәсулим,
Вар иди биринчи ҝөјдә Адәм,
Ҝөрчәк Сәни олмуш иди хүррәм.
Вар иди икинчи ҝөјдә Јәһја,
Идрислә иди, дејилди тәнһа.
Вар иди үчүнчү ҝөјдә Јусиф,
Јусиф ҝөзүнә ҝөрүндү ариф.
Дөрдүнчү ҝөјә јетишдијин дәм,
Иса Сәнә олмуш иди һәмдәм.
Вар иди бешинчи ҝөјдә Һарун,
Јар иди бешинчи ҝөјдә Һарун.
Алтынчы ҝөјә бәзәкди Муса,
Алтынчы ҝөјә кәрәкди Муса.
Једдинчи ҝөјә јетишдијин ан
Ибраһими ҝөрмүсән јахындан.
Ҹисмин гәбул иди једди ҝөјдә,
Сәккиз рәсул иди једди ҝөјдә.
Сонра даһа јүксәјә јөнәлдин,
Сән "Сидрәтүл-интәһа"јә ҝәлдин.
Сән "Сидрәтүл-интәһа"да олдун,
Саф елчи идин, сәфадә олдун.
Пак елчи идин даһа пак олдун,
Аллаһә јетиб фәрәһнак олдун.
Еј лајиг олан илаһи лүтфә,
Еј садиг олан илаһи лүтфә,
Ме'раҹына афәринләр олсун,
Зәр тачына афәринләр олсун.
Ме'раҹына јох заман һәдди,
Ме'раҹдә јох мәкан һәдди.
Ме'раҹыны дәрк едән тапылмаз,

Ме’рачә даһа кедән тапылмаз.
Ме’рачы јығылса аләм әгли
Дәрк ејләјә билмәз адәм әгли.

Еј ше’римә шан олан Мәһәммәд,
Еј чисмимә чан олан Мәһәммәд.
Еј гәлбимә нур олан Мәһәммәд,
Исламә гүрур олан Мәһәммәд,
Исламын олан еј ифтихары,
Әфв ејлә бу Шаһини, бу зары,
Зарәм ки, мән ачизәм, сөзүм аз,
Аз сөзлә Низами олмаг олмаз!
Чох сөзлә Нәсими габил олду,
Чох сөзлә Фүзули фазил олду.
Чох сөзлә Сејид сәрәфраз олду,
Чох сөз диләдимсә дә аз олду.
Вер күч ки, олум ше’рдә гадир,
Чох сөзлә Әләкбәр олду Сабир.
Вер күч ки, хәјалатым чох олсун,
Нә’тим вә Миначатым чох олсун.
Чох Нә’т јазанлар олду заһир,
Гисмәт мәнә һәм нечә чәваһир.
Јә’ни ки, чәваһиримди һәр Нә’т,
Иманымы тәсдиг ејләјәр Нә’т.
Нә’т илә көзүм тох олса јахшы,
Нә’тим нә гәдәр чох олса јахшы!
Вер күч ки, гәзәл бағым күл ачсын,
Вер күч ки, бу дилсизин дил ачсын.
Вер күч ки, десин бу ше’ри күчлү,
Тәгдим еләсин бу ше’ри күчлү:

Дил вәсф едәрсә исмин – дилдарымыз Мәһәммәд
Сәлләллаһу әлејһи вә алиһи вә сәлләм.

Тутсаг һәмишә рәсмин – гәмхарымыз Мәһәммәд
Сәлләллаһу әлејһи вә алиһи вә сәлләм.

Бүтханәдән јан олдуг, мүштагү һејран олдуг,
Садиг мүсәлман олдуг, сәрдарымыз Мәһәммәд
Сәлләллаһу әлејһи вә алиһи вә сәлләм.
Аллаһымыз бир олду, дилхаһымыз бир олду,
Он дөрд әсрдир олду ме’јарымыз Мәһәммәд
Сәлләллаһу әлејһи вә алиһи вә сәлләм.

Биз бәндәјик, о – султан, биз ашигик, о – чанан,
Ешг мүлкү олса виран ме’марымыз Мәһәммәд
Сәлләллаһу әлејһи вә алиһи вә сәлләм.

Чаһил сөзү әзабдыр, Шаһин сөзү күлабдыр,
Пејманымыз китабдыр, илгарымыз Мәһәммәд
Сәлләллаһу әлејһи вә алиһи вә сәлләм.
Сәлләллаһу әлејһи вә алиһи вә сәлләм!!!

13-15 ијун 1997.

ГӘСИДӘ

(Мәһәммәд пејғәмбәрин мөвлуду мүнасибәтилә)

"Мәнә итаәт едән, Аллаһа итаәт етмиш олур. Мәнә үсјан едән, Аллаһа үсјан етмиш олур".

Мәһәммәд. "Һәдиси-шәриф-ләр"индән.

"Мәһәммәд… Аллаһын рәсулу вә пејғәмбәрләрин сонунчусудур".

Гур'ан, әл-Әһзаб, 40.

Ја Нәби, ја Үлви Инсан, ја Мәһәммәд Мустафа,
Ја Рәсул, ја Илк Мүсәлман, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Итһаф етдим бир гәсидә мән Сәнә, әфв ет мәни,
Шә'нинә лајигди дастан, ја Мәһәммәд Мустафа.

Еј Гурејшиләр сојундан фәхр олан чох сојлара,
Бәхш едән чох хәлгә иман, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Кәлмәмишкән аләмә Сән, кетди Абдуллаһ атан,
Мөвлудундан өнҹә һиҹран…, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Сән чочугкән, Аминә һәм көчдү, еј Дүрри-јетим,
Көзләриндән ахды үмман, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Көрпәликдән көрмүсән Әбдүлмүтәллиб гајғысы,
Дәрдинә ејләрди дәрман, ја Мәһәммәд Мустафа.

Олмусан мүдрик чағында сон Рәсули аләмин,
Әглинә хәлг олду һејран, ја Мәһәммәд Мустафа.

Мө'ҹүз олдун, Муса-Иса һәм едибләр мө'ҹүзә,
Мө'ҹүзән Гур'анды, Гур'ан, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Илк заманлар, Танрыны тәблиғ едән товһидинә
Бүтпәрәстләр етди үсјан, ја Мәһәммәд Мустафа.

Бүтпәрәстлик ајининдә вәһдәтин зиддин көрүб
Олду әһвалын пәришан, ја Мәһәммәд Мустафа.

Фитрәтинлә бир чыраг тәк парладын зүлмәтдә
Сән,
Кә'бәни етдин чырагбан, ја Мәһәммәд Мустафа.

Ҹаһилијјәт вахты гүдрәт бәхш едиб чох мүслимә
Кафәри гылдын пешиман, ја Мәһәммәд Мустафа.

Һиккәву тә'гиб үзүндән Мәккәни тәрк ејләдин,
Һиҹрәт етдин ол мәкандан, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Бир бәшәркән, Аллаһын лүтфүјлә еј ме'рач едән,
Ја Нәби, ја Үлви Инсан, ја Мәһәммәд Мустафа.

Сәндә Пејғәмбәр дүһасы, Сәндә мәнтиг, Сәндә
фигһ,
Сәндә һикмәт, Сәндә ирфан, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Јетмиш ил бизләр Сәни мәдһ етмәдик, әфсус ола,
Јетмиш ил фөвт олду имкан, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Биз һәр ил нә'тинлә, Аллаһ гојса, сөзләр
сөјләрик,
Ортадан јан олду шејтан, ја Мәһәммәд Мустафа.

Чох шүкүрләр, биздә дөвранын дәјишмиш
кәрдиши,

Дөвр едир рә'јинчә дөвран, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Биз дә вәсфин ејләрик, бизләр дә "Нә'т"ин
сөјләрик,
Биз бу һалә шаду хәндан, ја Мәһәммәд Мустафа.

Шаһидим вар, Самитим вар, Маһирим вар, һәм дә
вар
Һачы Маил тәк гәзәлхан, ја Мәһәммәд Мустафа.

Мән дә јаздым ше'рими, лајиг оларса ет гәбул,
Тутијә вер шәккәристан, ја Мәһәммәд Мустафа.

Бүлбүләм мән, саф гәзәл шөвгүјлә пәрваз
ејләрәм,
Бүлбүлә бәхш ет күлүстан, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Түрк Дәјанәт вәгфинә бир "Нә'т" көндәрдим бу
ил,
Чох нәзәрдән галды пүнһан, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Инди үммидим галыб мүнсифләрин инсафына,
Гыл көмәк, лутф ејлә еһсан, ја Мәһәммәд
Мустафа.

Мән бу күн наһәгг јердә, Сән бу күн һәгг
јердәсән,
Шаһин олсун һәггә гурбан, ја Мәһәммәд
Мустафа!

15.08.94

ТӘРЧИ'БӘНД

Фатимеји-Зәһра әламуллаһи-
әлејһанын мөвлуду мүнаси-
бәти илә.

Дилләрдә ады әзбәр, ја Фатимеји-Зәһра,
Һәзрәт Әлијә һәмсәр, ја Фатимеји-Зәһра.

Хислә̄тдә елә тәксән сән чох кәсә өрнәксән,
Өрнәк сәнә Пејғәмбәр, ја Фатимеји-Зәһра.

Инкар eләјән чәһли бејтин ән әзиз әһли,
Еј һүсну мәләкмәнзәр, ја Фатимеји-Зәһра.

Зәркәр кими дигтәтли, зәр тимсалы гијмәтли,
Һәм зәркәр олан, һәм зәр, ја Фатимеји-Зәһра.

Ким сәндә көрүб нөгсан еј бануји-бануван?
Еј банулара сәрвәр, ја Фатимеји-Зәһра.

Илһамы тәзә-тәр ки, нәзм етмәјә әзм етди,
Аллаһә шүкүрләр ки, Шаһин сәни нәзм етди.

***

Паклыгда шүар олдун, ја Фатимеји-Зәһра,
Зәһра кими вар олдун, ја Фатимеји-Зәһра.

Дөвранда әталәтди, чох јанда чәһаләтди,
Көрчәк буну зар олдун, ја Фатимеји-Зәһра.

Беј'әт еләдин һәггә, үсјан исә наһәггә,
Ешг илә хумар олдун, ја Фатимеји-Зәһра.

Өвладын имам олду, исламә инам олду,
Гыш фәсли баһар олдун, ја Фатимеји-Зәһра.

Илһамы тәзә-тәр ки, нәзм етмәјә әзм етди,
Аллаһә шүкүрләр ки, Шаһин сәни нәзм етди.

***

Хилгәтдә мәләксима, ја Фатимеји-Зәһра,
Чөһрәндә зија пејда, ја Фатимеји-Зәһра.

Јарәб, бу нә үлвијјәт: мә'нада нә хош сурәт,
Сурәтдә нә хош мә'на, ја Фатимеји-Зәһра.

Рө'јаса – нә хош рө'ја! Һүлјаса – нә хош һүлја!
Сәнсәнми бу хошсима, ја Фатимеји-Зәһра?

Нәслиндә нәчабәт вар, әслиндә шәрафәт вар,
Вардырмы сәнә һәмта, ја Фатимеји-Зәһра?

Иззин нә фәхарәтли, исмин нә мәлаһәтли,
Һәм Фатимә, һәм Зәһра, ја Фатимеји-Зәһра.

Илһамы тәзә-тәр ки, нәзм етмәјә әзм етди,
Аллаһә шүкүрләр ки, Шаһин сәни нәзм етди.

***

Гејрәтдә дәјанәтли, ја Фатимеји-Зәһра,
Иффәтдә ләјагәтли, ја Фатимеји-Зәһра.

Сән дүрр – кимин дүррү? Дүрри – јетимин* дүррү!
Иззәтдә шәрафәтли, ја Фатимеји-Зәһра.

Дүзкүн елә јол тутдун, ачизләрә әл тутдун,
Хисләтдә әдаләтли, ја Фатимеји-Зәһра.

Зүлмәтдә чыраг олдун, исламә дајаг олдун,
Хидмәтдә шәфаәтли, ја Фатимеји-Зәһра.

Играринә алгышлар, рәфтаринә алгышлар,
Тинәтдә гәтијјәтли, ја Фатимеји-Зәһра.

Илһамы тәзә-тәр ки, нәзм етмәјә әзм етди,
Аллаһә шүкүрләр ки, Шаһин сәни нәзм етди.

***

Өмрүн елә шам олду, ја Фатимеји-Зәһра,
Тезликлә тамам олду, ја Фатимеји-Зәһра.

Шәр'ән елә өмр етдин, дүзкүнлүјүнә шәр'ин
Гәлбләрдә инам олду, ја Фатимеји-Зәһра.

Еј надир олан хилгәт, даим сәнә үлвијјәт
Ән үлви мәрам олду, ја Фатимеји-Зәһра.

---

* Мәһәммәд (с) пејғәмбәрин нисбәләриндән бири "Дүрри-јетим" олмушдур.

Сән тәк гадына һәр күн, мә'сум адына һәр
күн
Минләрлә салам олду, ја Фатимеји-Зәһра.

Зәһра, бу нә һикмәтди, Аллаһ елә һөкм етди
Өвладын имам олду, ја Фатимеји-Зәһра.

Илһамы тәзә-тәр ки, нәзм етмәјә әзм етди,
Аллаһә шүкүрләр ки, Шаһин сәни нәзм етди!

12.10.1997.

ФАТИМӘЛӘШДИ…

О гәдәр "Фатимә" деди ки, дилим,
Ше'рим дә, сөзүм дә Фатимәләшди.
Ешидиб әзмини мәним севкилим
Елә бил әзмдә Фатимәләшди.

Пејғәмбәр дүррүјдү… Фәдакар олуб…
О дүррә мәлаһәт, иффәт јар олуб…
Онун дөзүмүндән хәбәрдар олуб
Аналар дөзүмдә Фатимәләшди.

Һәм ачы өтүбдүр өмрү, һәм ширин…
Андыгча ону мән дәриндән-дәрин
Өнүмдә көрдүјүм бу көзәлләрин
Һамысы көзүмдә Фатимәләшди.

29.09.1999.

МҮХӘММӘС

Өјлә ишләтмиш гылынчын һәр заман ол
шәһријар
Һәм чәсарәт чари олмуш, һәм көрүнмүшдүр
вүгар,
Бир шүар олмушдур ислам әһли үчүн ифтихар,
Һәзрәти-Пејғәмбәриндир сөјләјирләр ол шүар:
"Ла фәта илла Әли, ла сејфә илла зүлфүгар".

Ја Әли, сән е'тигад уғрунда говға ејләдин,
Пак әгидән наминә иллрлә дә'ва ејләдин,
Чаһили, чаһиллији әзминлә ифша ејләдин,
Вәһј едибдир елчимиз Пејғәмбәрә Пәрвәрдикар:
"Ла фәта илла Әли, ла сејфә илла зүлфүгар".

Билмәјән билсин ки, һиммәт саһиби олмуш Әли,
Һиммәтиндән гејри, гејрәт саһиби олмуш Әли,
Гүввәт алдыг биз ки, гүввәт саһиби олмуш Әли,
Һәр мүсәлманә әзәлдән ашикардыр, ашикар:
"Ла фәта илла Әли, ла сејфә илла зүлфүгар".

Чағлајыб гәлби онун һикмәт долу илһам тәк,
Аләмә "Нәһчүл-бәлағә" бәхш едиб ән'ам тәк,
Гәлби исламын јолунда одланыбдыр шам тәк,
Кафәрә бәд бир хәбәрдир, мүслимә бир ифтихар:
"Ла фәта илла Әли, ла сејфә илла зүлфүгар".

Рәмзидир садиглијин һәр дәм, сәдагәтдир Әли,
Кимсә инкар ејләмәз аләмдә, һикмәтдир Әли,
Һәм әдаләт, һәм шүчаәт, һәм дә иффәтдир Әли,
Чисм үзүлсә, гәдд әјилсә, олса һәтта зүлф гар
"Ла фәта илла Әли, ла сејфә илла зүлфүгар".

Әһли-һәгг дөнмәз јолундан Танрынын ган олса
да,
Кәр бу јолда дәрдү гүссә, аһү әфған олса да,
Күл чамалы бир заман ал ганә гәлтан олса да,
Ән нәһајәт ибн-Мүлчәмләр мәкәр олмазды хар?
"Ла фәта илла Әли, ла сејфә илла зүлфүгар".

Чох јазылмышдыр китаблар бир китабын
шә'нинә,
Инкишафын, интибаһын, ингилабын шә'нинә,
Чох ше'рләр һәср олубдур ол чәнабын шә'нинә,
Мәнчә, бу мисрады, Шаһин, ән көзәл бир
јадикар:
"Ла фәта илла Әли, ла сејфә илла зүлфүгар".

13.03.1994.

ИБН-МҮЛЧӘМ

"Ибн-Мүлчәм Һәзрәт Әлијә деди: Мәни өлдүр ки, сәнин гәтлин мәним әлимлә олмасын..."

Лакин о чәнаб (Һәзрәт Әли - Ш.Ф.) бу ишдән имтина едиб бујурду:

- Һәлә сән мәни гәтлә јетирмәмисән, мән сәни нечә өлдүрә биләрәм? Бу иш шәр'ән һарамдыр, чүнки гисас гәбл әз чинајәт чајиз дејил..."

Әһмәдаға ибн-Һачы Аға Мирзә Әбдүлкәрим. "Тәригеји-суфијјә".

Демирәм ки, көндәр Көвсәр сујуну,
Демирәм ки, Зәмзәм кәрәкдир, Аллаһ,
Сусасам ичәрәм Тәртәр сујуну,
Мәнә ибн-Мүлчәм кәрәкдир, Аллаһ.

Кәдәр мәни үзүб, дәрд мәни сарыб,
Зәррәчә азалмыр гәлбимин гәми.
Гәтлим барәсиндә фәрман чыхарыб,
Сөвг елә јаныма ибн-Мүлчәми.

Синәмдә нә гәдәр ағрым, ачым вар...
Өлүм гида мәнә, мән ач олмушам,
Бир ибн-Мүлчәмә еһтијачым вар,
Бир ибн-Мүлчәмә мөһтач олмушам.

Рәнки дә дәјишиб даһа ганымын,
Гарабағ мүлкүндә өлүм, ган-гада...
Сусуб һәјат зәнки Зәнкиланымын,
Ағдамын дамлары учурулмада.

Чох гәлбин өлүмлә гоша һәсрәти,
Хочалы гочалды бу нечә илдә.
Лачын нискили вар, Шуша һәсрәти,
Өмүрләр гысалды бу нечә илдә.

Нечә бөһтан јағыб, нечә шәр јағыб,
Дәрд ахыб, гәм ахыб селләр јеринә.
Көзәл Фүзулијә күлләләр јағыб,
Чичәкләр јеринә, күлләр јеринә.

Биз јад торпағына јахын дүшмәрик,
Бизим сөзүмүзлә әмәләмиз бир.
Јағыса - јурдумун зәринә шәрик,
Јағыса - јурдумун јағыны ичир.

Нәләр чәкир башым... Тәпәмдән мәним
Ачы фәрјадымын бухары галхыр.
Бәла ичиндәдир бу күн вәтәним,
Фәлакәт дүз хәтлә јухары галхыр.

Аһым түстү кими учалыр көјә,
Булуддан үстүмә кәдәр чиләнир.
Нә дејим бу гәддар, залым фәләјә,
Мөһтәкир пул кәсир, алим диләнир.

Көксүмүз ичиндә дәрд күлү битир,
Биз нә көрүрүк ки, зүлүмдән өзкә.
Һөрмәт учузлашыр, еһтирам итир,
Һәр шеј баһалашыр өлүмдән өзкә.

Мән даһа өмүрлүк батмышам јаса,
Мәндән һәјат ешги дүшүбдүр гачаг.
Ибн-Мүлчәм мәни шагғаламаса,
Бәдбинлик гылынчы шагғалајачаг.

Аллаһ, рәһм еләмә даһа Шаһинә,
Онсуз да өлүмлә олум јанашы.
Пејғәмбәр наминә Әли наминә
Онун әли олсун, Шаһинин башы.

Мәндән бир илтимас сәндән бир гәрар,
Мәнә ирадәсиз, үмидсиз демә.

Чанымда һәлә ки, үмид јери вар,
Үмидим галыбдыр ибн-Мүлчәмә.

Даһа саваш етмәк кәлмир әлимдән,
Сөјә дә билмирәм, сөзүм түкәниб.
Даһа һагсызлыгла бачармырам мән,
Сәбир јох олубдур, дөзүм түкәниб.

О дәм ки, Гур'аны бизә вермисән,
Ашикар олубдур һәјатда чох сирр.
Бизи интиһардан чәкиндирмисән,
Интиһар етмәјә әлим кәлмәјир.

Бирјоллуг еләјиб јох тәлашымы
Мәни о дүнјаја апарса, хошам.
Мәним гылынчымла мәним башымы,
Мәним бәдәнимдән гопарса, хошам.

Јашамаг һәвәси гачыб чанымдан,
Ибн-Мүлчәм кәлиб гәтл етсин мәни,
Руһум сејр еләсин учуб чанымдан
Бәдәнсиз бир башы, башсыз бәдәни.

Ачы көз јашларым бу күн түкәнмәз,
Әл кәрәк көзүмүн јашыны кәссин.
Әлиһи ал гана гәрг еләјән кәс
Гој Шаһин Фазилин башыны кәссин.

Демирәм ки, көндәр Көвсәр сујуну,
Демирәм ки, Зәмзәм кәрәкдир, Аллаһ.
Сусасам, ичәрәм Тәртәр сујуну,
Мәнә ибн-Мүлчәм кәрәкдир, Аллаһ.

ГӘСИДӘ

Сејидүш-шүһәда имам Һүсеј-
нин пак руһуна итһаф.

Көр бир нечә вахтдыр төкүлүб ганы Һүсејнин,
Јандырмададыр бизләри һичраны Һүсејнин.

Әсли, нәсәби, мәртәбәси алидән али,
Әлбәттә, үрәкләрдәди үнваны Һүсејнин.

Елми, һүнәри, мә'рифәти үммана сығмаз,
Олмушму көрән бир килә нөгсаны Һүсејнин?

Һејран едәчәк аләми илләр боју шәксиз
Фәзли, әдәби, һикмәти, ирфаны Һүсејнин.

Һәгг ашиги олмушлара дәрман нәјә лазым?
Әлбәттә, шәһадәтдәди дәрманы Һүсејнин.

Тәкчә Әрәбистаны дејил, гәтли сәрасәр
Зар етмәдими Азәрибајчаны Һүсејнин?

Үсјан еләди шөвг илә јетмиш ики ашиг,
Хар ејләди кафәрләри үсјаны Һүсејнин.

Һәмраһләри јахшы билирди буну: Һәтта
Сағ галмаға јох зәррәчә имканы Һүсејнин.

Амма ки, чәкилмәк кери кәлмирди хәјалә,
Һазырды һамы олмаға гурбаны Һүсејнин.

Мүслим дејилән азәрибајчанлы да варды*,
Чәкмишди ону мејдана туғјаны Һүсејнин.

Һәзрәт Әлинин руһи учуб етсә дә пәрваз,
Һәзрәт Әлинин чаны иди чаны Һүсејнин.

Һәр мө'мүнә каш гисмәт ола өјлә шәһадәт,
Исламә шәрәфдир шәрәфи, шаны Һүсејнин.

Ислампәрәстлик, јенә кафәрләрә гаршы
"Кәл-кәл" дејә сәсләр бизи мејданы Һүсејнин.

Ол затын олубдур нечә һејраны бу Шаһин,
Олмуш, олачаг даима һејраны Һүсејнин.

3.12.1997.

ГӘЗӘЛ

Алтынчы имамымыз Чә'фә-
ри-Садигә (ә) итһаф

Ешг илә гијам етди Имам Чә'фәри-Садиг,
Күл чисмини шам етди Имам Чә'фәри-Садиг.

Өмрүндә отуз дөрд ил имамәт или олду,
Чох елми тәмам етди Имам Чә'фәри-Садиг.

Алчалмағы лә'нәтләди инсанлар ичиндә,
Јүксәкдә мәгам етди Имам Чә'фәри-Садиг.

---

* Мүслим Азәрбајчани – Имам Һүсејнлә биркә шәһид олан јетмиш ики нәфәрдән бири. Гејд олунмалыдыр ки, Мүслимин оғлу да Кәрбәла чәнкиндә онунла бирликдә һәлак олмушдур.

Имзасыны илләр боју артырды елмдә,
Ирфаныны там етди Имам Ҹә'фәри-Садиг.

Кафәрләрә баш әјмәмәји ејләди тәлгин,
Мүслимә сәлам етди Имам Ҹә'фәри-Садиг.

Һәр дәм бәни-Аббасү Үмәјјә чәкиширкән
Бир көр нә низам етди Имам Ҹә'фәри-Садиг.

Тәблиғ еләјиб динимизи аләмә јајды,
Ән үлви мәрам етди Имам Ҹә'фәри-Садиг.

Һәр елми бир аһујә әкәр бәнзәдән олса,
Аһуләри рам етди Имам Ҹә'фәри-Садиг.

Шаһин, елә ешг илә гијам һәр әмәлиндә,
Ешг илә гијам етди Имам Ҹә'фәри-Садиг!

11.02.99.

ГӘЗӘЛ.

Сәккизинчи имам Әбүлһәсән
Әли ибн Муса әл-Рзанын шә-
рәфинә.

Јохду имам олмаға сәндә мәрам, еј имам,
Амма имамәт сәнә олду мәгам, еј имам.

Әфв елә ки, ше'рими "еј" дејә әрз ејләдим,
Мән сәнә ачиз гулам, сәнсә имам, еј имам.

Бир нечә күн јад едиб ујгуда көрдүм сәни,
Сән "худаһафиз" дедин, мәнсә "салам" еј имам.

Үч бачыны хатирә сән кәтириб ағладын,
Чүнки о мә'сумәләр алмады кам, еј имам.

Севкили өвладысан сән ки, имам Мусанын,
Өмр узуну бәсләдин динә инам, еј имам.

Доғма елиндән сәни сүркүнә көндәрдиләр,
Олду пәришан нечә көр о низам, еј имам.

Өтмәди асан күн һеч дә Хорасандә,
Етди хилафәт сәнә гаршы гијам, еј имам.

Фикри ишыг, әгли нур, зеһни зија, гәлби кен,
Елми дәрин, һелми чох, гајәси там, еј имам.

Бир нечә ил мәдһини кәрчи хәјал ејләди,
Етди бу Шаһин бу күн ше'ри тамам, еј имам.

30.05.2000.

ГӘЗӘЛ.

Имам Меһди әлејһүссәламын
мөвлуду мүнасибәти илә.

Көрмәмишик чөһрәни, һөччәт әлејһүссәлам,
Көзләјирик биз сәни, һөччәт әлејһүссәлам.

Һеј сәни јад ејләјиб, көр нечә дад ејләјиб
Галдырырыг шивәни, һөччәт әлејһүссәлам.

Көр нечә илдир ки биз "ҹүм'ә кәләрсән" дејиб
Көзләјирик ҹүм'әни, һөччәт әлејһүссәлам.

Бә'зи әвам адәмин шүбһә долуб гәлбинә,
Ҝәл узаг ет шүбһәни, һөҹҹәт әлеј һүссәлам.

Еј дириләрдән бири, сән – дириләрдән дири,
Еј дирилик мә'дәни, һөҹҹәт әлеј һүссәлам.

Мүнтәзирик, ағларыг вәслин үчүн, сејр елә
Ҝөздән ахан чешмәни, һөҹҹәт әлеј һүссәлам.

Ҝәл ки, јаман ҝүндәјик, даима шөвгүндәјик
Мән, һачы Маил, Гәни, һөҹҹәт әлеј һүссәлам.

Шаһинә имдад елә, мүзтәрибәм, шад елә
Мән кими һәр бәндәни, һөҹҹәт әлеј һүссәлам!

26.12.1996.

ГӘЗӘЛ

Саһибәз-зәман Имам Меһди-
нин мөвлуду мүнасибәтилә.

Һәрчәнд ки, үз тутду һиҹранә Имам Меһди,
Бир ҝүн ҝирәҹәк һөкмән мејданә Имам Меһди.

Чымышса әкәр әршә бичарәләрин аһы,
Чыхмазмы чәкиб нә'рә үсјанә Имам Меһди?

Гәм дәрд илә чулғашса, һагсызлыг ашыб-дашса,
Ҝәлмәзми әдаләтчин түғјанә Имам Меһди?

Султанләрин гәсри зүлм илә учалмышса,
Етмәзми һәмин гәсри виранә Имам Меһди?

Диндарә бу мә'лумдур, динсиз исә билсин ки,
Ҝерчәкди, дејил әсла әфсанә Имам Меһди.

Гәрг ејләјәҹәк бир ҝүн Аллаһ ризасыјла
Кафәрләри һәр јанда ал ганә Имам Меһди.

Гәһрин бычағы илә намәрдә тутуб диван,
Рәфтар едәҹәк мәрдлә мәрданә Имам Меһди.

Бәрпа едәҹәк әдли инсаф илә аләмдә,
Ме'јар олаҹаг һәр бир инсанә Имам Меһди.

Ҝүн тәк сачаҹаг шө'лә һөкмән Әрәбистанә,
Иранә Имам Меһди, Туранә Имам Меһди.

Һәр зүлм eләјән шаһә зүлм ејләјәҹәк һаглы,
Шаһин, олаҹаг бир шаһ шаһанә – Имам Меһди!

25.12.1998.

ГӘЗӘЛ.

Он икинчи имам Әбүлгасим
Мәһәммәд ибн Һәсән Әскәри
саһибәз-замана – Имам Меһ-
дијә итһаф.

Олмалы ҝүн тәк әјан Меһди имамәз-заман,
Шө'лә кими ҝеjб олан Меһди имамәз-заман.

Шәкк еләјән јох сәнә, еј әвәзи биәвәз,
Еј нишаны бинишан Меһди имамәз-заман.

Һөкмү вара һөкмү вар! Һөкмдара һөкмдар,
Һөкмрана һөкмран Меһди имамәз-заман.

Бирҹә Худавәнд билир һансы мәкан ичрәсән,
Бәһ, нә көзәл бир мәкан, Меһди имамәз-заман.

Ҝәл ки, зүһурин ола, биз сәнә бир дәм белә
Олмамышыг накүман Меһди имамәз-заман.

Ҝәл даһа, шакирдиник, ет бизә устадлыг,
Вермәлијик имтаһан, Меһди имамәз-заман.

Шаһин әминдир буна: Вар заманын саһиби!
Саһиб олар бир заман Меһди имамәз-заман!

5.06.2000.

ГӘЗӘЛ.

Әбүлфәзл Аббасын шәрәфинә!

Ҹәнкә еләсә пәрваз тәрланы Әбүлфәзлин,
Адәм нә сајаг олмаз һејраны Әбүлфәзлин.

Бир әзмү сәбат етди мүслимә ничат етди,
Күфр әһлини мат етди мејданы Әбүлфәзлин.

Јол вар иди, јол јохдур, сағ вар иди, сол јохдур,
Гол вар иди, гол јохдур, вар ҹаны Әбүлфәзлин.

Гол јохса, ајаг варса, диш варса, додаг варса,
Вар, дишдә бычаг варса түғјаны Әбүлфәзлин.

Шөһрәт дә Һүсејн иди, шөвкәт дә Һүсејн иди!
Әлбәттә, Һүсејн иди султаны Әбүлфәзлин.

Таб итди, әҹәл чатды… Сирдашлары ағлатды,
Мунисләри дағлатды һичраны Әбүлфәзлин.

Һејфа, нәр иди, кетди… Әфсус, әр иди, кетди…
Мум тәк әриди кетди имканы Әбүлфәзлин.

Гој ар ола наһәггә! Инкар ола наһәггә!
Руһи говушуб һәггә руһани Әбүлфәзлин.

Бах көјләрә, еј Шаһин, вар изләри ол ҹәнкин:
Етмиш шәфәги рәнкин ал ганы Әбүлфәзлин.

3.12.1997.

ӘБҮЛФӘЗЛ АББАСЫН ГОЛУ КӘСИЛДИ
(гошмавари)

Хәзанын әввәли - күлүн ахыры,
Амма солухмајан күлләр нә чоххду,
Һәр јолун һәдәфи - јолун ахыры,
Бир һәдәфә кедән јоллар нә чохду.

Мәним үч әлим вар - бири чәликди,
Үрәјим кәдәрдән дәлик-дәликди,
Бир ајлыг маашым бир һәфтәликди,
Сандыгда чүрүјән пуллар нә чохду.

Чох јердән Шаһинин јолу кәсилди,
Сағы доғранылды, солу кәсилди,
Әбүлфәзл Аббасын голу кәсилди,
Амма кәсилмәјән голлар нә чохдур.

04 роктјабр 2000.

Сон сөз әвәзи.

Әзиз охучу! Нәзәринизә чатдырмаг истәјирәм ки, Азәрбајчан алими, тарих елмләри доктору, профессор, шаир, гәзәлхан Шаһин Фазил Фәрзәлибәјлинин Бөјүк Аллаһа ешгини, Пејғәмбәр Мәһәммәдә (с) мәһәббәтини, Имамларымыза севкисини нәзәрә алараг онун мүхтәлиф вахтларда јаздығы миначат, нә'т, гәсидә вә гәзәлләрини топлајыб Аллаһын көмәји илә чап етдирмәјә наил олдум. Бунунла әлагәдар китабчанын бир нечә кәлмә дуа илә баша чатдырылмасыны истәјирәм.

Һәмд вә сәна олсун Аллаһа, Онун салам вә салаваты олсун Хатәмүл-Әнбија Пејғәмбәр Мәһәммәдә (с) вә һидајәт јолунун чыраглары олан Әһли-Бејтинә!

Сәнин бөјүк, әзәмәтли, јүксәк, әзиз адынла, ја Аллаһ!

Пәрвәрдикара, гәлбләримизи иман нуру илә ишыгландырыр. Өз мә'рифәт вә мәһәббәт нурларыны үрәкләримизә сач. Бизи Өз мүгәддәс затыны вә Улу Пејғәмбәрини (с) танытан ет.

Әзиз Пејғәмбәринин (с) мәһәббәт нурларыны гәлбимиздә бәргәрар ет. Пејғәмбәр

(с) вә Әһли-бејтинин (ә) мәһәббәт вә мә'рифәт нурларыны үрәкләримиздә јерләшдир.

Бизи Өз Пејғәмбәринин (с) вә мә'сум Имамларынын давранышлары илә таныш ет. Гој биз Ислам, Гур'ан вә бу мүгәддәс варлыгларын гәдрини билән олаг.

Вә ағамыз Саһибәз-Заманын зүһуруну јахынлашдыр.

Вәссәламу әлејкум вә рәһмәтуллаһи вә бәрәкатуһу!

Мәшәди Ариф Ханлароғлу.

МҮНДӘРИЧАТ.

Рә'ј…………………………………………… 3
Кәрбәлаји Шаһин Фазилин һәјат вә фәалијјәти барәдә бир нечә сөз…………… 4
Минаҹат…………………………………………. 34
Минаҹат…………………………………………. 41
Гит'ә……………………………………………. 45
Мәһәммәд Фүзулидән тәхмис…………… 46
Гәзәл…………………………………………… 48
Гәзәл…………………………………………… 49
Гәзәл…………………………………………… 50
Гит'ә……………………………………………. 51
Гит'ә……………………………………………. 52
Гәзәл…………………………………………… 53
Гәзәл…………………………………………… 54
Гәзәл…………………………………………… 55
Гәсидә…………………………………………. 56
Гәзәл…………………………………………… 57
Гәзәл…………………………………………… 58
Өлмәкдә өлүмсүзлүјүмүз вар……………… 59
Гәзәл…………………………………………… 60
Гәзәл…………………………………………… 61
Гәзәл…………………………………………… 62
Гәзәл…………………………………………… 62
Јухума кәлди Аллаһ………………………. 65
Фүзулинин гәзәлинә тәхмис……………… 68
Башынын үстүндә Аллаһ вар ахы……… 69
Гәзәл…………………………………………… 72
Дөрдлүк………………………………………. 73
Гәзәл…………………………………………… 73
Гәзәл…………………………………………… 74
Мүрәббе'………………………………………. 75
Ҝөзә ҝөрүнмәз…………………………….. 76
Бу даванын сону вармы ҝөрәсән?……… 77
Дүнја нејләсин?……………………………… 77
Кәндир………………………………………… 78
Һәгла ҝөрүшмәјим кәлир………………… 81
Гит'ә……………………………………………. 81
Гит'ә……………………………………………. 82
Гәзәл…………………………………………… 82
Сәккизлик…………………………………….. 84
Дөрдлүк………………………………………. 84
Гәзәл…………………………………………… 84
Ҹаваб галды гијамәтә……………………… 85
Аллаһ кәримдир……………………………. 86
Өлүјә мәзар чара…………………………… 87
Дөрдлүк………………………………………. 88
Өмүр кәндири……………………………….. 88
Гәзәл…………………………………………… 89
Инсан дәјишмәсә дүнја дәјишмәз……… 90
Гит'ә……………………………………………. 91
Гәзәл…………………………………………… 91
Гәзәл…………………………………………… 92

Гәзәл.. 92
Гит'ә.. 93
Ҝөјдә јерим вармы көрән?.................. 93
Аллаһыма!.................................... 94
Гәсидә... 95
Гәсидә... 96
Хүтбә.. 99
Нә'т (5 гәзәл вә 5 ричудан ибарәт)........ 100
Нә'т.. 109
Нә'т.. 114
Гәсидә (Мәһәммәд пејғәмбәрин (с) мөвлуду мүнасибәтилә)........................ 123
Тәрчи'бәнд (Фатимеји-Зәһра (сәламуллаһи-әлејһанын) мөвлуду мүнасибәтилә). 127
Фатимәләшди................................ 130
Мүхәммәс.................................... 131
Ибн-Мүлчәм................................. 132
Гәсидә (Сејјидүш-шүһәда Имам Һүсејнин (ә) пак руһуна итһаф)......................136
Гәзәл (Алтынчы имамымыз Ҹә'фәри-Садигә (ә) итһаф)........................... 137
Гәзәл (Сәккизинчи Имам Әбүлһәсән Әли ибн Муса әл-Рзанын шәрәфинә)...... 138
Гәзәл (Имам Меһди (әлејһүссәламын) мөвлуду мүнасибәти илә)...................... 139
Гәзәл (Саһибәз-заман Имам Меһдинин мөвлуду мүнасибәтилә)......................... 140
Гәзәл (Он икинчи имам Әбүлгасим Мәһәммәд ибн Һәсән Әскәри саһибәз-замана – Имам Меһдијә итһаф)...........141
Гәзәл (Әбүлфәзл Аббасын шәрәфинә!)... 142
Әбүлфәзл Аббасын голу кәсилди.......... 143
Сон сөз әвәзи.................................. 144

Кәрбалиjи Шаһин Фазил
"Аллаһ ешги, Пејғәмбәр мәһәббәти, Имам севкиси"

Бакы, "Күр" нәшриjјаты 2001, 150 сәһ.

Компүтер јығычысы: **Сәлимов ШАҺИН**
Корректор: **Назилә ФАЗИЛ**

Јығылмаға верилмишдир: **07.02.2001**
Чапа имзаламышдыр: **02.03.2001**
Кағыз форматы: **70x100 1/32**
Һәчми: **4.68 ч.в**
Сифариш: **26**
Тираж: **250**
Гиjмәти мүгавилә илә

Китаб "TS" фирмасынын мәтбәәсиндә һазыр диапозитивләрдән офсет үсулу илә чап олунмушдур.
Үнван: Бакы, М.Әлиjев 241